

SISÄLLYS | INNEHÅLL

Asta Manninen

Kaupungin kilpailukyky turvaa asukkaidenkin tarpeet
Stadens konkurrenskraft tryggar invånarnas service

3

Seppo Montén

Työvoimatarve ja työvoimatarjonta Helsingin seudulla
Behovet och utbudet av arbetskraft i Helsingforsregionen

7

Timo Äikäs

Helsinkiäisten koulutustaso noussut ripeästi
Helsingforsbornas utbildningsnivå har stigit raskt

19

Lina Laurent

”Ei mitään eksoottista” – monikulttuurinen tyttötyö käytännössä
”Ingenting exotiskt” – mångkulturellt flickarbete i praktiken

---

29

Päivi Puro

HIV -tartuntariskien vähentäminen painopisteenä lähialueyhteistyössä
Fokus inom närområdessamarbetet: minskning av risken för HIV-smitta

---

40

UUTISET MEDDELANDEN	50
LUETTUA LÄST	52
SUMMARY	57
KIRJOITTAJAT SKRIBENTER	59
ARTIKKELIT ARTIKLAR 2004	60
TILASTOKATSAUS STATISTISK ÖVERSIKT	65

Kaupungin kilpailukyky turvaa asukkaidenkin tarpeet

Stadens konkurrenskraft tryggar invånarnas service

Helsingin kaupunginvaltuuston strategiaseminaarissa 3.–4.3.2005 pohdittiin missä Helsingin kaupungin on erityisesti onnistuttava seuraavan neljän vuoden aikana. Seminaarin tuloksena syntyi jo alustavia strategisia linjauksia, jotka samalla edistävät yhteisesti sovittuja pääkaupunkiseudun strategisia päämääriä eli hyvinvointia ja palveluja, kilpailukykyä sekä kaupunkirakennetta ja asumista.

Helsingin ja koko kaupunkiseudun kilpailukyky puhutti kaupunginvaltuutettuja ja kaupungin johtajia. Tavoitteeksi esitettiin, että Helsingin seutu ottaa takaisin paikkansa maan veturina. Tämä on monesta syystä välttämätöntä koko Suomen tulevaisuudelle. Se merkitsee myös tulevaisuuden kasvumahdollisuuksien turvaamista Helsingin seudulla. Kysymys on mm. elinkeinopolitiikan ja yritysnekökulman huomioon ottamista siten, että uusia yrityksiä ja työpaikkoja syntyy ja että työllisyysaste nousee. Väestön ja työvoiman osaamistasosta on huolehdittava. Asumiseen on investoitava; siitä on tehtävä vetovoimatekijä. Näiden toimenpiteiden kautta saadaan väestökehitys kasvu-uralle ja veropohjaakin vahvistettua. Myönteinen kehitysura mahdollistaa ennen kaikkea kuntalaisten tarpeiden huomioon ottamisen, palvelujen turvaamisen.

Eheä kaupunkirakenne, sujuva liikenne ja toimiva palvelujärjestelmä ovat tavoitteiden keskiössä. Pal-

Vid Helsingfors nya stadsfullmäktigförsamlings strategiseminarium den 3–4 mars 2005 dryftades vad Helsingfors stad i synnerhet behöver göra för att vara framgångsrik under de kommande fyra åren. Resultatet blev en rad preliminära linjedragningar, som samtidigt främjar de strategiska målsättningar som lagts upp för Huvudstadsregionen, dvs. välstånd och service, konkurrenskraft och stadsstruktur och boende.

Helsingfors och dess stadsregions konkurrenskraft fick både fullmäktigledamöter och stadsledning att lätta sin tungas band. Man enades om att Helsingforsregionen skulle återta sin ställning som landets ekonomiska motor. Detta är av många orsaker nödvändigt för landets framtid. En förutsättning för att det skall lyckas är att framtida tillväxt tryggas i regionen. Det gäller att beakta näringspolitik och företagssamhet så att nya företag och jobb blir till och sysselsättningsgraden stiger. Det gäller att trygga befolkningens, arbetskraftens, kunskapsnivå. Det gäller att investera i boendet och göra det till en attraktionsfaktor. Genom dessa åtgärder kan folkökningen fortsätta och skattegrunden tryggas. En dylik positiv utveckling gör det för det första möjligt att beakta kommuninvånarnas behov och trygga servicen.

En fast stadsstruktur, en smidig trafik och ett fungerande servicesystem är kärnpunkter i målsättning-

velurakenteiden kustannustehokkuutta kehitetään myös ylikunnallisena yhteistyönä pääkaupunkiseudulla. Sosiaalisen eheyden edistämiseksi korostetaan kahta toimintalinjaa: terveyden edistämistä ja syrjäytymisen ehkäisemistä. Tärkeitä asioita valtuustokaudella ovat myös henkilöstön hyvinvointi sekä kestävä kehitys ja hyvän hallinnon edistäminen.

Valtuustoseminaarin strategiatyöhön valmistui tietokeskuksen ja hallintokuntien yhteistyönä julkaisu ”Hyvinvointi Helsingissä”, joka tarkastelee helsinkiläisten elinoloja ja niiden muutoksia valtuustokaudella 2000–2004. Tämä hyvinvoinnin selonteko on Helsingissä ensimmäinen laatuaan ja siksi vielä pilotityö. Miten Helsingissä sitten vastavalmistuneen selonteon mukaan voidaan?

Helsinki on suurkaupunki ja se näkyy. Väestön hyvinvoinnin näkökulmasta suurkaupunkien sisällä esiintyy sekä korostunutta hyväosaaisuutta että huono-osaaisuutta ja moniongelmaisuuksia. Helsingissäkin väestön elinolosuhteissa on eroja kaupungin eri osien välillä ja melko suuria vaihteluita muuhun maahan verrattuna. Pitkäaikaistyöttömyys on erityinen ongelma. Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä on Helsingissä korkeampi kuin muualla maassa keskimäärin ja työttömyyden kestokin muuta maata pitempi. Työttömyyden alueelliset vaihtelut ovat suuria, joskaan selvää keskittymistä ei ole.

Rikollisuutta esiintyy Helsingissä enemmän kuin maamme muissa suurissa kaupungeissa, vaikkakin tasoittumista on havaittavissa. Asukkaiden kokema turvallisuus on kuitenkin korkealla tasolla. Vuonna 2004 tehdyn vertailevan tutkimuksen mukaan 97 % helsinkiläisistä koki Helsingin turvalliseksi ja 98 % asuinalueensa turvalliseksi. Ympäristön suhteen on kuitenkin toivomisen varaa; 76 % piti asuinalueitaan viihtyisinä (Urban Audit).

Helsinkiläiset asuvat edelleen pari neliötä ahtaammin kuin asukkaat seudun muissa kunnissa. Ahdas asuminen on yleisempää Helsingissä verrattuna myös maan muihin suuriin kaupunkeihin. Asumis-

en. Servicestruktuurien kustannuseffektivitet utvecklas också genom interkommunalt samarbete i Huvudstadsregionen. Med tanke på den sociala enhetlighetens betonas två faktorer: befolkningens hälsa bör främjas och social marginalisering förebyggas. Viktigt under fullmäktigperioden blir också att värna om stadens anställdas välfärd och främja hållbar utveckling och god förvaltning.

Strax innan fullmäktigseminariet kom Faktacentralen ut med publikationen Hyvinvointi Helsingissä och en 20 sidors komprimerad svenskspråkig version Välfärden i Helsingfors. Publikationen hade uppgjorts i samarbete med många av stadens övriga serviceproducenter, med tanke just på fullmäktiges strategiuppläggning. Den berättar om helsingforsbornas levnadsförhållanden under fullmäktigperioden 2000–2004, och är den första i sitt slag i Helsingfors, och därmed ännu ett s.k. pilotarbete. Hur mår folk då enligt den färsk rapporten?

Helsingfors är en storstad, och det märks. I storstäder brukar det förekomma såväl accentuerad välmåga som förfördelning och människor med många slags problem. Även i Helsingfors finns det skillnader i levnadsförhållanden stadsdelar emellan och en ganska stor social spridning jämfört med landet som helhet. Långtidsarbetslöshet är ett särproblem här, inte minst för att andelen långtidsarbetslösa bland de arbetslösa är större än i övriga Finland i genomsnitt och för att arbetslösheten i regel är långvarigare här. Skillnaderna stadsdelar emellan i arbetslöshet är stora, men några starka lokala anhopningar finns ändå inte.

I Helsingfors förekommer fortfarande mera brottslighet än i vårt lands övriga städer i genomsnitt, om än en viss utjämning skett. Ändå är den upplevda tryggheten i Helsingfors på hög nivå. Enligt en jämförande undersökning år 2004 upplevde 97 procent av helsingforsborna att staden var trygg och 98 procent att deras eget bostadsområde var det. Men beträffande boendemiljön är man inte lika nöjd: 76 procent tyckte deras eget bostadsområde var trivsamt.

kustannukset eli asuntojen hinnat ja vuokrat ovat Helsingissä korkeat ja ovat vieläpä nousseet tulo-tasoa ja muita elinkustannuksia nopeammin.

Väestökehityksen haasteena on vanhusväestön osuuden tuntuva kasvu. Tämä tuo paineita palvelui-den kehittämislle. Helsingissä, kuten suurkaupun-geissa yleensä, yksinasuvia on runsaasti eli lähes puolet asuntokunnista. Yksinasuvissa on paljon ikääntyneitäkin.

Helsingissä asuu vähemmän lapsia kuin maamme muissa suurissa kaupungeissa. Helsinkiläiset lapset asuvat aiempaa useammin yhden vanhemman ta-louksissa. Noin neljäsosa lapsista kuuluu yksinhuol-tajaperheisiin. Tämä asettaa vaatimuksia palvelujen joustolle. Näiden lasten elämä on myös taloudellisesti niukempaa ja toimeentulotukea tarvitaan ajoittain. Lasten päivähoitotilanne on melko hyvä. Suurin osa peruskoulun suorittaneista jatkaa opintojaan lukios-sa tai ammatillisessa oppilaitoksessa. Mutta, koulu-pudokkaitakin on. Nuorten koulutustilanne on Helsingissä muuta maata vaikeampi, sillä helsinkiläiset nuoret pääsevät lukion jälkeen jatkokoulutukseen heikommin kuin muualla Suomessa. Huolestuttavaa on lastensuojelun lisääntynyt tarve.

Kaupungin terveystaloutehin ollaan tyytyväisiä (81 % tyytyväisiä, kysely v. 2002), vaikkakin hoitoon pääsy on vaikeutunut. Aikuisten terveydentilakin on pääosin hyvä. Huumausaineiden käytössä on ollut kasvua koko 1990-luvun ajan. Pääkaupunkiseudulla on noin 40 % Suomen käyttäjämäärästä, mikä mer-kitsee lähes 8 000 koviin huumausaineiden käyttä-jää.

Kulttuuritarjonta on monipuolista ja käyttökin runsasta. Kirjastojen käyttö on huippuluokkaa.

Kansainvälisessä vertailussa Helsinki menestyy taloudellisen toiminnan, koulutuksen, tutkimuksen ja tuotekehityksen sekä kulttuurin kaupunkina. Helsin-kiin on keskittynyt laaja kansainvälisten kontaktien verkosto. Helsinkiläiset ovat verraten tyytyväisiä kaupungin palvelutarjontaan, olipa kysymys joukko-liikenteestä, koulutuksesta, terveydestä tai päivähoi-

Helsingforsborna bor fortfarande två kvadratme-ter trängre än invånarna i regionens övriga kommu-ner, och även jämfört med de övriga stora städerna i Finland bor man trångt i huvudstaden, där boende-kostnaderna, dvs. hyrorna och priserna för bostäder, har varit höga och till råga på allt stigit snabbare än inkomstnivån och övriga levnadskostnader.

Befolkningsutvecklingen är nu på väg in i ett ske-de där åldringarna ökar starkt. Detta ställer stora krav på servicen. I likhet med andra storstäder har Helsingfors ett mycket kännbart inslag ensamboen-de: i nästan vartannat hushåll bor man ensam, och många ensamboende är åldringar.

Barninslaget är mindre i Helsingfors än i vårt lands övriga stora städer. Oftare än tidigare bor helsing-forsbarnen hos endera föräldern: en fjärdedel av bar-nen har en ensamförsörjande förälder. Detta ställer krav på servicens flexibilitet. Dessa barns liv är även i genomsnitt ekonomiskt kärvare, och utkomststöd behövs tidvis. Barndagvårdsområdet är relativt gott. Största delen av dem som gått ut grundskolan fort-sätter i gymnasium eller yrkesläroanstalt. Men även avbrott av skolplikten förekommer. I Helsingfors är utbildningsområdet för de unga sämre än i landet som helhet, eftersom det är svårare för dem att få plats inom utbildningen efter studentexamen. Oroväckan-de är det växande behovet av barnskyddsinsatserna.

Stadens hälsoservice får gott betyg (vid en enkät 2002 var 81 procent nöjda), trots att vårdköerna vuxit. Hälsotillståndet bland vuxna är i huvudsak gott. Missbruket av droger ökade under hela 1990-talet. Idag finns ca. 40 procent av landets nar-komaner i Huvudstadsregionen, vilket gör nästan 8 000 missbrukare av tunga droger.

Kulturutbudet är mångsidigt och utnyttjas flitigt. Biblioteksanlitandet är av toppklass.

I en internationell jämförelse framstår Helsingfors som en framgångsrik stad beträffande ekonomi, ut-bildning, forskning och utveckling samt kultur. Hel-singfors har ett omfattande internationellt kontakt-

dosta. Helsinkiläiset pitävät kaupungistaan ja ovat tyytyväisiä elämäänsä kotikaupungissaan. Kaksi päähuolenaihetta helsinkiläisillä on (haastattelututkimus 2004, Urban Audit). Nämä ovat asuminen ja työstä mistä kohtuuhintainen asunto ja miten löytää hyvä työpaikka.

Tietokeskus toivoo, että kaupunkitieto tavoittaa kaikkia heitä, jotka sitä tarvitsevat.

*Asta Manninen
vs. johtaja*

nät. Med den offentliga servicen är helsingforsborna förhållandevis nöjda vare sig det gäller kollektivtrafiken, utbildningen, hälsan eller dagvården. Helsingforsborna tycker om sin hemstad och är nöjda med livet där. Enligt enkäten år 2004 fanns det dock två saker som de oroade sig mest för, nämligen boendet och utkomsten: hur hitta bostad till skäligt pris och hur få ett bra jobb.

Faktacentralen hoppas att dessa välfärdsdata når alla dem som behöver dem.

*Asta Manninen
stf. direktör*

Työvoimatarve ja -tarjonta Helsingin seudulla

Behovet och utbudet av arbetskraft i Helsingforsregionen

Seppo Montén

Artikkelissa valotetaan Helsingin seudun (12 kuntaa) työpaikkakehitystä vuoteen 2015 saakka. Laskelmien mukaan ennakoitijaksolla seudun työvoimasta poistuu pääasiassa eläkkeelle 237 000 työntekijää mikä vastaa 37 prosenttia vuoden 2000 työvoiman määrästä. Helsingin seudulla väestön demografinen rakenne on selvästi parempi kuin maassa keskimäärin. Täälläkin siirrytään vuonna 2005 ensi kertaa tilanteeseen, jossa työelämään tulevien 15–24-vuotiaiden ikäryhmä on pienempi kuin työelämästä pois siirtyvien 55–64-vuotiaiden ikäryhmä. Keskeisiä kysymyksiä ovat, mille aloille uutta työvoimaa eniten tarvitaan, millaista koulutusta heiltä vaaditaan ja etenkin mistä heidät saadaan? Koulutuksen tarjonnan mitoituksessa joudutaan ehkä tekemään valintoja siitä, kuinka niukenevat nuorisoikäluokat tulisi kouluttaa, jotta seudun palvelujen ja kehittämisen kannalta keskeiset toimialat saavat tulevaisuudessakin koulutettua työvoimaa.

Työpaikkakehitys Helsingin seudulla

Helsingin seudun työpaikkakehitykselle on tyypillistä pitkään jatkunut trendinomains kasvu, jonka 1990-luvun alkupuolen lama katkaisi. Seudulta hävisi

Artikeln berättar om hur sysselsättningsläget i Helsingforsregionen väntas utvecklas fram till år 2015, mot bakgrund av att beräkningar ger vid handen att 237 000 arbetsföra hinner bli pensionerade innan dess – motsvarande 37 procent av arbetskraften år 2000. Helsingforsregionen har en klart fördelaktigare befolkningsstruktur än landet i medeltal. Ändå har regionen fr.o.m. år 2005 för första gången ett större antal 55–64-åringar än 15–24-åringar. Nyckelfrågor idag är bl.a. vilka branscher som behöver mest ny arbetskraft, hurdan skolning dessa människor behöver ha, och framför allt var den nya arbetskraften skall rekryteras. Bl.a. vid dimensioneringen av skolningsutbudet blir man kanske tvungen att försöka påverka de krympande unga åldersgruppernas yrkesval, för att de närlingsgrenar av central betydelse för servicen och utvecklingen i regionen skall få arbetskraft även i framtiden.

Jobbutvecklingen i Helsingforsregionen

Utvecklingen inom arbetstillfällena (dvs. jobben) i Helsingforsregionen kännetecknades länge av en fortlöpande tillväxt, som avbröts först av den ekonomiska depressionen i början av 1990-talet. Åren

1989–1993 noin 117 500 työpaikkaa eli työpaikkakato oli 19 prosenttia. Työpaikkamäärällä mitaten lamasta toipuminen oli Helsingin seudulla kuitenkin nopeaa: neljä vuotta jatkunut työpaikkojen runsas väheneminen kääntyi vuonna 1994 voimistuvaan kasvuun, ja jo vuonna 1999 ylitettiin lamaa edeltäneen siihenastisen huippuvuoden 1989 työpaikkataso. Seudun työpaikkamäärä jatkoi edelleen kasvuaan, ja vuonna 2002 Helsingin seudulla oli jo lähes 46 000 työpaikkaa enemmän kuin ennen lamaa.

Helsingin seudun työvoima- ja koulutustarvelaskelmia laadittaessa seudulle tehtiin kaksi työpaikkannustetta. Peruslaskelmassa työpaikkamäärän kasvu hidastuu ja vuoden 2010 jälkeen työpaikkojen määrä kääntyy lievään laskuun. Työpaikkakasvu rajoittaa yleisesti työvoiman saatavuus, kun työelämästä siirtyy väkeä pois enemmän kuin sinne tulee uutta työvoimaa. Seudun työpaikkakasvun ovat perinteisesti mahdollistaneet muuttovoitto ja seudun ulkopuolelta täällä työssä käyvien enemmisyys. Työvoiman saannin seudun ulkopuolelta oletetaan tässä vaihtoehdossa vaikeutuvan.

Tavoitelaskelman mukaan Helsingin seudun työpaikkamäärä kasvaisi edelleen pitkäaikaisen trendin mukaisesti. Tavoitevaihtoehdossa työvoimaa arvioidaan olevan saatavissa lähes entiseen malliin muuttoliiikkeen ja pendelöinnin kautta. Työpaikkamäärän kasvu on peruslaskelmassa vajaat 27 000 ja tavoitelaskelmassa lähes 120 000 työpaikkaa ennakointijakson 2000–2015 aikana.

Laman jälkeinen työpaikkakasvu ei tuonut takaisin juuri niitä työpaikkoja, jotka laman myötä hävisivät, vaan lama joiltain osin jopa nopeutti pit-

1989-93 försvann sammanlagt 117 500 jobb i regionen, dvs. en femtedel av arbetstillfällena. I gengäld repade sig regionen relativt hastigt, om man mäter med antalet nya jobb: från år 1994, då depressionen övergick i ekonomisk tillväxt, tog det bara knappt fem år tills jobben var lika många som de varit år 1989, före depressionen. Antalet jobb fortsatte växa även efter 1999, och år 2002 hade Helsingforsregionen redan nästan 46 000 fler jobb än innan depressionen.

För kalkylen över behovet av arbetskraft och utbildning i Helsingforsregionen gjorde vi två prognoser för arbetstillfällena. I den grundläggande kalkylen mattas arbetstillfällena-, dvs. jobbökningen av, och efter år 2010 börjar antalet arbetstillfällen minska. För arbetstillfällentillväxten brukar tillgången på arbetskraft bli en begränsande faktor i ett läge där mera folk lämnar arbetslivet än det kommer ny arbetskraft i stället. Av hävd har arbetstillfällena kunnat öka i Helsingforsregionen tack vare flyttningsöverskottet från andra landsändor och inpendling från närliggande områden. Enligt detta alternativ antas tillgången på arbetskraft från andra landsändor försämrats.

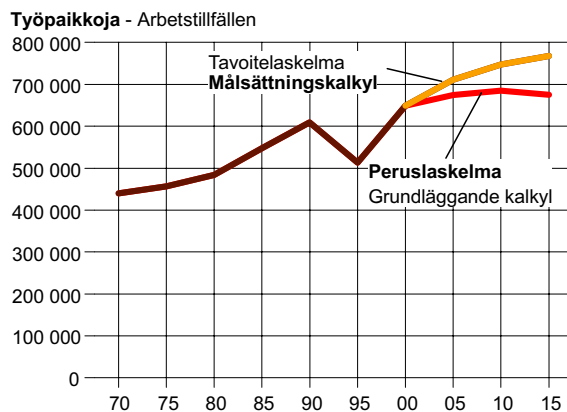
Enligt målsättningskalkylen skulle antalet arbets-

tillfällen i Helsingforsregionen fortsätta växa, och tillgången på arbetskraft väntas förbli ungefär lika god som tidigare tack vare inflyttning och inpendling. Arbetstillfällena skulle enligt den grundläggande kalkylen öka med 27 000 och enligt målsättningskalkylen med 120 000 under tiden 2000–2015.

Den jobbtillväxt som skedde efter depressionen hämtade inte tillbaka samma jobb som gått förlora-

Kuvio 1. Helsingin seudun työpaikkakehitys 1970–2000 ja ennuste vuoteen 2015

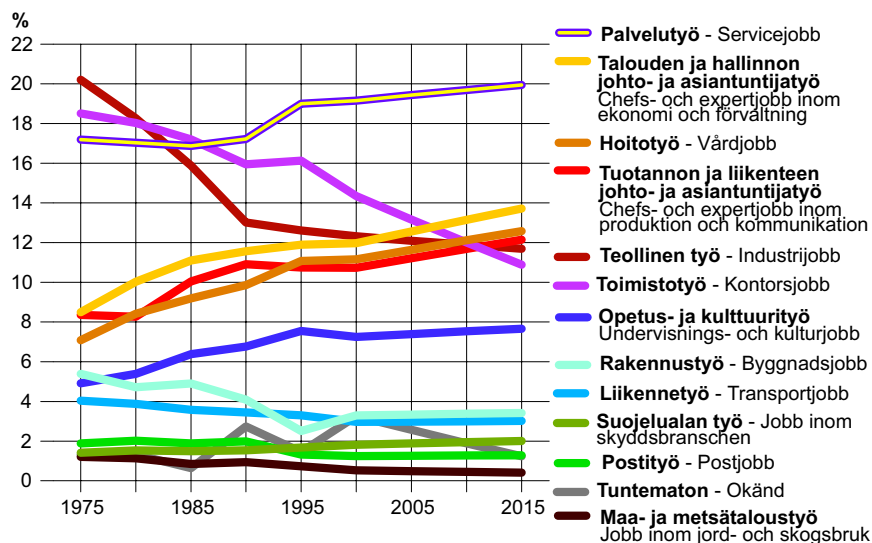
Figur 1. Antalet arbetstillfällen (jobb) i Helsingforsregionen åren 1970–2000, samt prognos för 2015

Kuvio 2. Helsingin seudun ammattirakenteen kehitys 1970–2015

Figur 2. Yrkesstrukturens utveckling i Helsingforsregionen 1970–2015

kään jatkunutta ammattirakenteen muutosta. Helsingin seudun ammattirakenteen kehitykselle on tyypillistä varsin voimakas johto- ja asiantuntijatyön kasvu sekä talouden ja hallinnon että tuotannon ja liikenteen alalla. Seutu on myös vahvasti profiloitunut näihin korkeaa koulutusta edellyttäviin johto- ja asiantuntijajoihin. Esimerkiksi vuonna 2000 näiden alojen kaikista työpaikoista 40 prosenttia sijaitsi Helsingin seudulla, kun seudun osuus koko maan kaikista työpaikoista oli 30 prosenttia. Nämä ammatit ovat strategisia myös alueen tulevan kehittämisen kannalta, sillä niissä tiivistyy uuden tuotannollisen potentiaalin luomiseen liittyvä osaaminen.

Työvoimapoistumalla keskeinen rooli avautuvien työpaikkojen määrässä

Uuden työvoiman kokonaistarve eli avautuvien työpaikkojen määrä on työpaikkamäärän muutoksen ja työvoimapoistuman summa. Ennakointijakson 2001–2015 aikana Helsingin seudulla poistuu työelämästä 237 000 työllistä, mikä vastaa 37 prosenttia vuoden 2000 työllisistä. Peruslaskelmassa poistuman osuus

de, utan depressionen bidrog till att accelerera den pågående förändringen i yrkesstrukturen. Typiskt för yrkesstrukturens utveckling i Helsingforsregionen är en stark ökning i chefs- och expertjobb såväl inom ekonomi och förvaltning som produktion och kommunikation. Regionen har profilerat sig starkt med dessa chefs- och expertjobb med höga kvalifikationer. T.ex. år 2000 hade regionen 40 procent av alla dylika finländska jobb, mot 30 procent av de finländska jobben överlag. Dessa yrken är strategiska även med tanke på regionens kommande utveckling, eftersom de bär på det kunnande som behövs för skapande av nutida produktionspotential.

Arbetskraftsbortfallet av avgörande betydelse för antalet lediga jobb

Totalbehovet av ny arbetskraft, dvs. antalet lediga jobb, är summan av arbetskraftsbortfallet och förändringen i antalet jobb. Under prognosperioden 2001–2015 avgår 237 000 sysselsatta ur arbetskraften, vilket motsvarar 37 procent av de sysselsatta år 2000. Enligt vår grundläggande kalkyl är bortfallets

koko ennakoidusta 264 000 hengen työvoimatarpeesta on peräti 90 prosenttia joten työpaikkamäärän muutoksen osuudeksi jää vain 10 prosenttia. Poistuman merkitys tulevassa työvoimatarpeessa on siis keskeinen. Tavoitelaskelmassa, jossa ennakoitu työpaikkakasvu on selvästi suurempi, poistuman osuus 357 000 hengen työvoimatarpeesta on 66 prosenttia.

Laskelmissa poistuma koostuu kolmesta komponentista eli kuolleisuudesta, työkyvyttömyyseläkkeestä ja vanhuuseläkkeestä. Oheinen kuvio valaisee poistuman kehitystä vuositasolla vuoteen 2015 asti.

Poistuman keskeinen osa muodostuu työkyvyttömyydestä. Se on juuri nyt voimakkaassa kasvussa suurten ikäluokkien alkaessa siirtyä sellaisiin ikäryhmiin, joissa työkyvyttömyysosuudet ovat korkeimmillaan. Aikana 2008–2012 seudun työllisistä siirtyi työkyvyttömyyseläkkeelle vuosittain yli 10 000 henkeä, mikä on lähes 40 prosenttia enemmän kuin 2000-luvun alussa. Työkyvyttömyyden osuus kokonaispoistumasta on keskimäärin 60 prosenttia enustejaksolla 2001–2015.

Työkyvyttömyyttäkin voimakkaammin lisääntyy vanhuuseläkkeelle siirtyvien määrä. Suurimmillaan eläkkeelle jääminen on vuosina 2011–2013, jolloin yli 8000 työntekijää siirtyi vuosittain vanhuuseläkkeelle. Se on tuolloin 44 prosenttia kokonaispoistumasta ja lähes kolminkertainen määrä verrattuna jakson 2001–2005 keskimääräiseen vanhuuseläkkeelle siirtymiseen. Vanhuuseläkkeen osuus koko poistumasta on ennakoitijaksolla keskimäärin 35 prosenttia. Kuolleisuuden osuus koko poistumasta on keskimäärin viiden prosentin luokkaa.

Kaiken kaikkiaan työvoimapoistuma on nyt voimakkaalla kasvu-uralla. Suurten ikäluokkien vaikutuksesta saadaan esimakua talvisodan jälkeisestä yhdestä suuresta, vuonna 1941 syntyneestä ikäluokasta, joka näkyy poistumapiikkinä vuoden 2006 kohdalla. Suurimmillaan työllisten poistuma on vuosina 2010–2013, jolloin lähes 19 000 työntekijää poistuu vuosittain työelämästä.

andel av hela det förutspådda arbetskraftsbehovet 264 000 personer rentav 90 procent, så förändringen i antalet jobb står för bara en tiondel. Bortfallet kommer m.a.o. i framtiden att på ett helt avgörande sätt diktera arbetskraftsbehovet. Enligt vår målsättningskalkyl, där jobbtillväxten är betydligt större, utgör bortfallet bara 66 procent av det totala arbetskraftsbehovet 357 000 personer.

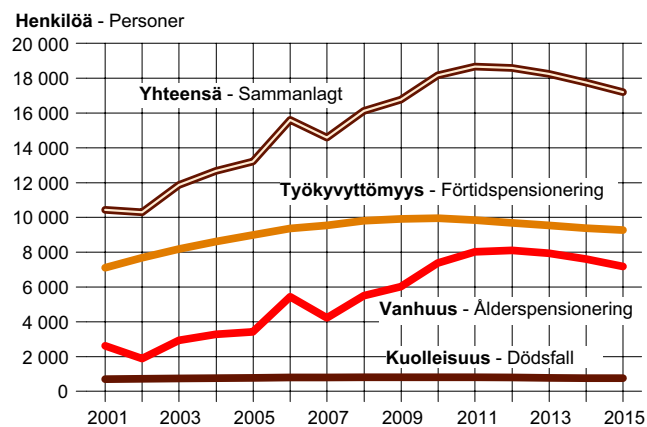
I kalkylerna består bortfallet av tre komponenter, dvs. dödsfallen samt invaliditetspensioneringarna, dvs. förtidspensioneringarna, och åldersdoms- alias ålderspensioneringarna. Vidstående figur belyser bortfallets utveckling under åren fram till 2015.

Invaliditetspensionering, dvs. förtidspensionering, blir den viktigaste orsaken till att folk avgår från arbetskraften, i och med att en växande andel av befolkningen når de åldersgrupper där sannolikheten för förtidspensionering är störst. Åren 2008–2012 går årligen 10 000 sysselsatta i regionen i förtidspension, vilket är nästan 40 procent mera än i början av 2000-talet. Förtidspensioneringarna beräknas i medeltal stå för 60 procent av totalbortfallet åren 2001–2015.

Ännu snabbare än förtidspensioneringarna ökar ålderspensioneringarna. Mest sådana blir det åren

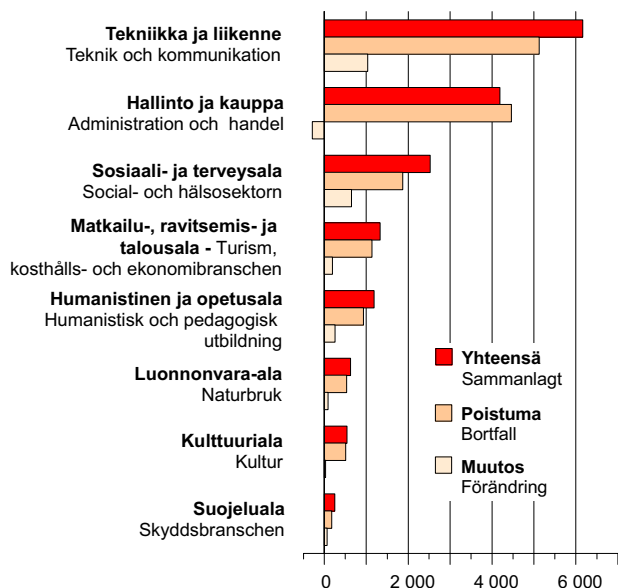
Kuvio 3. Vuosittainen työllisten poistuma Helsingin seudulla 2001–2015

Figur 3. Årligt bortfall från arbetskraften i Helsingforsregionen åren 2001–2015

Kuvio 4. Vuosittainen työvoimatarve Helsingin seudulla koulutusalan mukaan 2000–2015

Figur 4. Årligt behov av arbetskraft inom olika kvalifikationsgrenar i Helsingforsregionen 2000–2015

Vuosittainen työvoimatarve koulutusalan mukaan

Uusia työpaikkoja avautuu eniten tekniikan ja liikenteen koulutusosalalle vuosittaisen työvoimatarpeen ollessa yli 6 000 työntekijää. Alan työpaikkamäärä kasvaa reilun tuhannen vuosivauhtia, ja poistuman korvaamiseen tarvitaan vuositasolla yli 5 000 uutta työntekijää. Työpaikkakasvu keskittyy korkeakoulutason työpaikkoihin, joiden osuus kasvusta on lähes 70 prosenttia. Poistumaa korvaavan uuden työvoiman tarve painottuu puolestaan ammatilliseen peruskoulutukseen, jonka osuus alan työvoimapoistumassa on lähes kaksi kolmasosaa.

Hallinnon ja kaupan alalla työpaikkamäärän ennakoidaan jonkin verran vähenevän lähinnä toimistotyön laskun myötä, mutta yliopistotasoisesta työvoimasta kasvaa jonkin verran. Suuren poistuman vuoksi alan työvoimatarve on edelleen varsin suuri. Sosiaali- ja terveystalouden työvoiman kysyntä kasvaa

2011–2013, då över 8 000 personer årligen går i ålderspension. De utgör 44 procent av totalbortfallet och är samtidigt tre gånger flera än de var åren 2001–2005 i genomsnitt. Ålderspensionernas andel av hela bortfallet blir årligen i snitt 35 procent. Dödsfallens andel av bortfallen blir omkring fem procent.

Allt som allt håller arbetskraftsbortfallet på att öka kraftigt. År 2006 får vi försmak av vad som kommer då den årskull som föddes 1941, efter Vinterkriget, går i ålderspension. Som störst är bortfallet åren 2010–2013, då nästan 19 000 personer födda strax efter Andra världskriget årligen går i pension.

Årligt arbetskraftsbehov enligt utbildningsgren

Mest lediga jobb blir det inom utbildningsgrenarna teknik och kommunikation, med ett årligt arbetskraftsbehov på 6 000 jobb. För att uppväga bortfallet behövs nämligen över 5 000 nya arbetstagare per år, och dessutom växer antalet jobb inom denna sektor årligen med över tusen. Av de personer som behövs för att kompensera bortfallet krävs övervägande, till nästan två tredjedelar, grundläggande yrkesutbildning, medan de nya jobb som skapas övervägande, till 70 procent, handlar om arbetsuppgifter som kräver högskoleutbildning.

Inom administration och handel beräknas helhetsantalet jobb minska något närmast i och med att antalet kontorsanställda minskar. Men de arbetsuppgifter som förutsätter universitetsutbildning ökar i någon mån. På grund av det stora bortfallet är arbetskraftsbehovet fortfarande stort. Inom social- och hälsosektorn växer efterfrågan på arbetskraft på alla kvalifikationsnivåer, och det årliga behovet av arbetskraft är kring 2 500 personer. Inom turism, kosthåll och ekonomi beräknas, liksom inom humaniora och pedagogik, årligen över tusen jobb bli lediga.

Tillväxten i naturbruk handlar närmast om folk med universitetskvalifikation. Samma gäller också för den lilla tillväxt som sker inom kultursektorn, trots

kaikilla koulutusasteilla ja vuosittainen työvoimatarve on 2 500 työntekijän luokkaa. Matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla samoin kuin humanistisella ja opetuslalla ennakoidaan avautuvan vuosittain toista tuhatta työpaikkaa.

Luonnonvara-alan kasvu muodostuu lähinnä yliopistotasaisen työvoiman kysynnän kasvusta. Myös kulttuurialan hienoinen työpaikkamäärän lisäys tulee korkeakoulutasoisesta työvoimasta, mutta pääosa alan uudesta työvoimasta on työvoimapoistuman korvaamista ja kohdentuu lähinnä korkeakoulutuksen saaneeseen työvoimaan. Suojelualan vuosittainen työvoimatarve on kahden ja puolen sadan työntekijän luokkaa.

Nuorten työvoimatuotos ei pysty tyydyttämään työvoimatarvetta

Helsingin seudulla oli nuorisoasteen koulutuksessa vuonna 2004 noin 21 200 aloituspaikkaa. Jotta aloituspaikat riittäisivät tulevien nuorisoikäluokkien kouluttamiseen ammatillisesti, aloituspaikkoja tulisi olla keskeyttämisen, moninkertaisen koulutuksen ja alueellisten oppilasvirtojen vuoksi noin 23 600. Tätä lukua kutsutaan laskennalliseksi aloituspaikkatarpeeksi. Laskennallinen aloituspaikkavaje on siis noin 2 400 paikkaa.

Laskelmissa on arvioitu, kuinka paljon toisaalta nykyiset aloituspaikat ja toisaalta laskennalliset aloituspaikat tuottavat eri tavoin koulutettua työvoimaa työmarkkinoille.

Työelämän tarpeista johdettu laskennallinen koulutuksen tarjontarakenne painottuu nykyistä aloituspaikkarakennetta enemmän ammatilliseen peruskoulutukseen ja jonkin verran myös ammattikorkeakoulutukseen. Sen sijaan yliopistokoulutuksen tarjonta olisi laskennallisessa vaihtoehdossa jonkin verran nykyistä suppeampi. Kuviossa nykyisten ja laskennallisten aloituspaikkojen työvoimatuotosta on verrattu myös työelämän ennakoituun työvoimatarpeeseen. Työvoimatarve on 35 prosenttia suurempi

att största delen av den nya arbetskraften i branschen behövs för att uppväga bortfallet, och inte kräver fullt så höga kvalifikationer. Det årliga arbetskraftsbehovet inom skyddsbranschen blir omkring 250 personer.

De unga räcker inte till för arbetskraftsbehovet

År 2004 fanns det 21 200 nybörjarplatser vid utbildning för unga. Med tanke på avbrutna studier, överlappande utbildningar och interregionala elevströmmar borde antalet nybörjarplatser vara 23 600 för att antalet platser skall räcka till för att ge kommande ungdomsålderklasser yrkesutbildning. Det senare talet kallas kalkylerat behov av nybörjarplatser. Skillnaden mellan det kalkylerade behovet av nybörjarplatser och de platser som finns kallar vi det kalkylerade nybörjarplatsunderskottet.

Vi har satt upp beräkningar för hur både de befintliga nybörjarplatserna och det kalkylerade antal som skulle behövas producerar utbildad arbetskraft för arbetsmarknaden.

Det kalkylerade behov av utbildning som vi härlett ur arbetslivets behov gäller i högre grad den grundläggande yrkesutbildningen och i någon mån även yrkeshögskoleutbildningen. Däremot skulle det kalkylerade behovet av universitetsutbildning minska något jämfört med läget idag. Vidstående figur jämför även hur det befintliga resp. det kalkylerade antalet nybörjarplatser ställer sig i förhållande till det behov av arbetskraft som arbetslivet väntas ha.

Antalet nybörjarplatser för unga räcker alltså inte till för att stilla arbetslivets behov. På universitetsnivå kommer man närmare arbetslivets behov, men till exempel det årliga behovet av ca. 8 000 nya arbetstagare med grundläggande yrkesutbildning fylls ju inte på långt när av de kalkylerade 6 000 nybörjarplatserna, än mindre av de ca. 5 000 befintliga. Det väntade behovet av yrkeshögskoleutbildad ar-

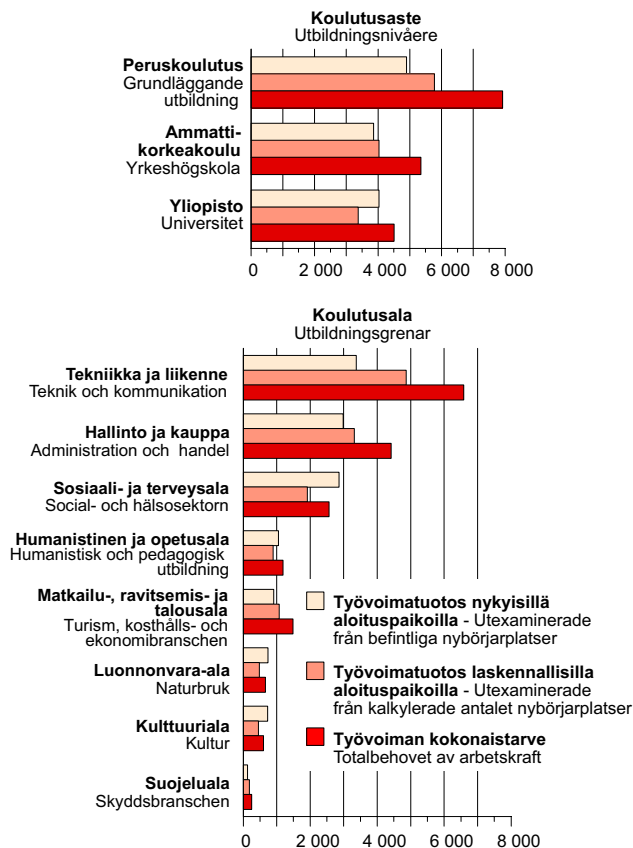
kuin laskennallisten aloituspaikkojen tuotos ja 45 prosenttia suurempi kuin nykyisten aloituspaikkojen tuotos.

Nuorisoasteen aloituspaikkojen tuotos ei riitä tyydyttämään työelämän kysyntää. Lähimmäksi työelämän tarvetta päästään yliopistoasteen nykyisten aloittajamäärien tuotoksella, mutta esimerkiksi ammatillista peruskoulutusta edellyttävästä lähes 8 000 vuosittaisen työntekijän tarpeesta nykyiset aloittajamäärät tuottavat vain viitisen tuhatta ja laskennalliset aloituspaikatkin alle kuusi tuhatta koulutettua työntekijää. Ammattikorkeakoulutasoisen työvoiman ennakoidusta tarpeesta jää toteutumatta 1 300–1 500 työntekijän verran vuosittain.

Koulutusalan mukaan tarkasteltuna suurin ero työvoiman kysynnän ja koulutusjärjestelmän tuotoksen välillä on tekniikan ja liikenteen koulutusosalalla. Noin 6 600 vuotuisesta koulutettujen tarpeesta nykyiset aloituspaikat tuottavat ainoastaan noin puolet ja laskennallinenkin paikkamäärä vain kolme neljänestä. Myös nykyisten ja laskennallisten aloituspaikkojen ero on tekniikan ja liikenteen alalla suurin. Aloituspaikkojen lisästarvetta on lähinnä ammatillisessa peruskoulutuksessa ja ammattikorkeakoulupuolella. Kaupan ja hallinnon alalla niin ikään on työvoimatarpeen ja koulutusjärjestelmän tuotoksen välillä varsin suuri poikkeama, vuositasolla 1 100–1 400

Kuvio 5. Työvoimatuotos ja työvoimatarve koulutusasteen ja koulutusalan mukaan keskimäärin 2000–2015

Figur 5. Det genomsnittliga årliga behovet av arbetskraft resp. antalet utexaminerade på olika utbildningsnivåer och inom olika utbildningsgrenar 2000–2015

betskraft är 1 300–1 500 större per år än de befintliga nybörjarplatserna idag.

Den utbildningsgren där skillnaden är störst mellan antalet utexaminerade och behovet av arbetskraft är teknik och kommunikation, där de nybörjarplatser som nu finns producerar bara hälften av de 6 600 utbildade som årligen skulle behövas, och inte ens det kalkylerade antalet nybörjarplatser mera än tre fjärdedelar. Inom teknik och kommunikation är även skillnaden mellan befintliga nybörjarplatser och kalkylerade nybörjarplatser störst. De nivåer där behov av ytterligare nybörjarplatser därvidlag närmast föreligger är grundläggande yrkesundervisning och yrkeshögskola. Inom admini-

stration och handel finns det också en stor diskrepans, mellan 1 100 och 1 400 personer per år, mellan behovet av utbildad arbetskraft och antalet utexaminerade. Inom denna bransch är efterfrågan på arbetskraft större än antalet utexaminerade på alla kvalifikationsnivåer. Inom turism, kosthållning och ekonomi handlar behovet av nybörjarplatser närmast om grundläggande yrkesutbildning.

Inom social- och hälsosektorn tycks de befintliga nybörjarplatserna producera t.o.m. lite flera utexaminerade än det behövs. Men den beräkningen beaktar inte att dessa branscher kännetecknas av ett stör-

henkeä. Työvoimakysyntä on alan kaikilla koulutusasteilla selkeästi koulutettujen tuotosta suurempi. Matkailu-, ravitsemis- ja talousalan aloituspaikkojen lisäystarve puolestaan kohdentuu lähinnä ammatilliseen peruskoulutukseen.

Sosiaali- ja terveystalalla nykyiset aloituspaikat näyttävät tuottavan koulutettua työvoimaa jopa hie-man yli lasketun työvoimatarpeen. Työvoimatarvetta arvioitaessa ei kuitenkaan ole otettu huomioon alan poikkeavaa sijaistyövoiman tarvetta eikä valmistu-neiden tavallista runsaampaa siirtymistä töihin ulko-maille. Myös kulttuurialalla nykyisten aloituspaikko-
jen työvoimatuotos jonkin verran ylittää ennakoidun työvoiman kysyntätason, etenkin ammatillisessa pe-ruskoulutuksessa ja osittain myös yliopistotasolla. Humanistisella ja opetuslalla samoin kuin luonnon-
vara-alalla nykyisten aloituspaikkojen työvoima-tuotos ja ennakoitu työvoima kysyntä ovat määrälli-sesti suunnilleen kohdallaan.

Työvoiman riittävyys Helsingin seudulla

Peruslaskelmassa Helsingin seudun työpaikkojen kasvuennuste on maltillinen, ja pääosa uuden työvoi-man tarpeesta koostuu työelämästä poistuvien kor-vaamisesta. Työpaikkamäärän entisenlaista kasvua rajoittaa työvoiman saatavuus.

Uuden työvoiman keskimääräinen vuositarve en-nakointikaudella on 16 650 työntekijää. Seudun omista nuorisoiäluokista saadaan noin 11 600 uutta työntekijää, kun työllisyysasteeksi oletetaan 80 pro-senttia. Se kattaa vajaat 70 prosenttia ennakoidusta tarpeesta. Yksi keskeinen tekijä, joka aiemmin on mahdollistanut seudun työpaikkamäärän varsin voi-makkaan kasvun, on alueen muuttovoitto. Aivan vii-me vuosina nettomuutto Helsingin seudulle on laske-nut, ja vuonna 2003 maassamuuton netto oli seudul-le jo negatiivinen. Noin 2 000 hengen kokonaisuut-tovoitto johtui maahanmuuton enemmyydestä. Peruslaskelmassa työllisten nettomuuton ennakoi-

re behov av vikarier och inhoppare än andra bran-scher, ej heller att de utexaminerade inom denna sektor oftare än andra tenderar söka jobb utomlands. Även inom kultursektorn är de utexaminerade lite fle-ra än efterfrågan skulle kräva, i synnerhet inom den grundläggande yrkesutbildningen och delvis även på universitetsnivå. Inom humaniora och undervisning, samt inom naturbruk motsvarar nybörjarplatserna ungefär det beräknade behovet av arbetskraft.

Räcker arbetskraften till i Helsingforsregionen?

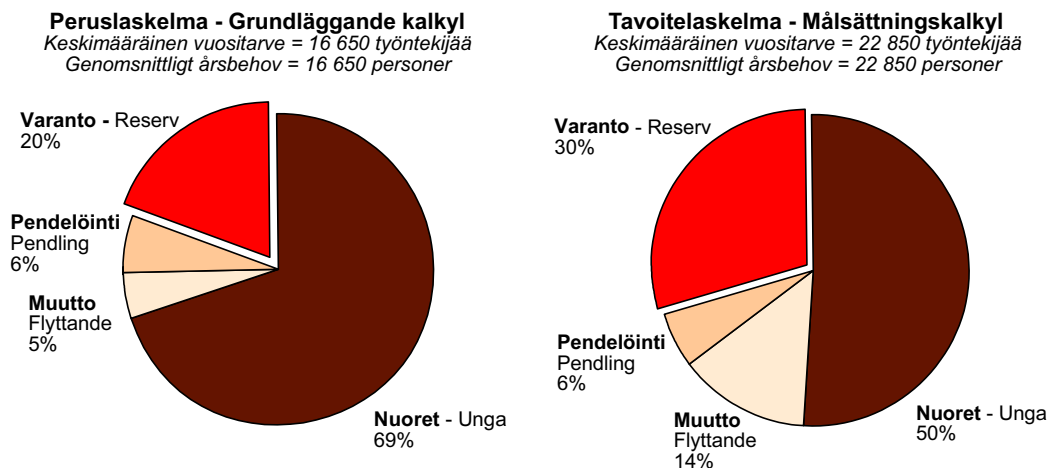
Enligt den grundläggande kalkylen ökar antalet jobb i Helsingfors måttligt, och största delen av behovet av ny arbetskraft gäller ersättande av bortfall. Fortsatt jobbtillväxt i samma utsträckning som hittills begrän-sas av tillgången på arbetskraft.

Det genomsnittliga årsbehovet av ny arbetskraft under prognosperioden är 16 650 personer. Regio-nens egna unga kan bidra med omkring 11 600 utex-aminerade, om vi antar att 80 procent av dem börjar i förvärvslivet. Det skulle täcka bara 70 procent av det förutspådda behovet. En central faktor som tidigare möjliggjorde en ganska stark tillväxt i antalet jobb är inflyttningsöverskottet. Under de allra senaste åren har nettoflyttningen till Helsingforsregionen däremot minskat, och år 2003 var det inhemska flyttningsnet-tot för regionen negativt. Att flyttnettot ändå var ca. 2 000 personer på plus berodde på inflyttningen från andra länder. Enligt den grundläggande kalkylen minskar nettoinflyttningen av sysselsatta till 800 per år, vilket stillar bara fem procent av arbetskraftsbe-hovet. Kalkylen antar också att folk i lägre grad än hittills flyttar till Helsingforsregionen på grund av job-bet, eftersom bortfallet från arbetskraften i deras egna landsändor gör att behovet av arbetskraft ökar där.

Inpendlingsnetto till regionen har länge motsvarat ca. sex procent av jobben. Detta läge antas fortsätta. För att stilla det förutspådda behovet av arbetskraft

Kuvio 6. Työvoiman riittävyys Helsingin seudulla peruslaskelman ja tavoitelaskelman mukaan

Figur 6. Arbetskraftens tillräcklighet i Helsingforsregionen enligt den grundläggande kalkylen och målsättningskalkylen

daan laskevan vuositasolla 800 henkeen, mikä tyydyttää vain viisi prosenttia työvoimakysynnästä. Työperäisen muuton seudulle oletetaan vähenevän, kun työvoimapoistuma kasvaa ja työpaikkoja avautuu entistä enemmän myös niillä alueilla, joista Helsingin seutu on perinteisesti saanut muuttovoittoa.

Työmatkapendelöinti seudulle (nettomääräisenä) on pitkään ollut tasolla, joka vastaa kuutta prosenttia seudun työpaikoista. Tämän tilanteen on ennakoitu jatkuvan edelleen. Työvoiman ennakoitun kysynnän tyydyttämiseksi seudun omasta työvoimavarannosta eli työttömistä ja työvoiman ulkopuolella olevista pitäisi lisäksi saada vuosittain runsaat 3 200 työntekijää eli 20 prosenttia koko työvoimatarpeesta. Tämä edellyttää työllisyysasteen 0,4 prosentin vuosittaista nousuvauhtia.

Tavoitelaskelmassa vuosittainen ennakoitu työvoimatarve on 22 850 työntekijää. Tämä vaihtoehto tähtää täystyöllisyyteen, ja työvoiman saantia rajoitettavia tekijöitä ei oleteta olevan siinä laajuudessa kuin peruslaskelmassa. Omista tulevista nuorisoiäloukista saatava työvoima on samansuuruinen kuin peruslaskelmassakin. Suuremmasta työvoiman tarpeesta johtuen nuorten tarjonta kattaa vain puolet koko kysynnästä. Muuttovoiton saanti ei tavoitelaskelmassa

ur den egna arbetskraftsreserven, dvs. arbetslösa och andra som inte är med i förvärvslivet, borde man ytterligare få 3 200 personer, dvs. 20 procent av hela arbetskraftsbehovet. Detta skulle förutsätta att sysselsättningsgraden skulle höjas med 0,4 procent årligen.

Enligt målsättningskalkylen är det förutspådda årsbehovet av arbetskraft 22 850 personer. Detta alternativ siktar på full sysselsättning, och räknar inte i samma utsträckning som den grundläggande kalkylen med faktorer som begränsar tillgången på arbetskraft. Den arbetskraft som fås bland de egna ungdomskullarna är lika stor som i den grundläggande kalkylen. P.g.a. det växande behovet av arbetskraft räcker ungdomarna till bara för hälften av hela efterfrågan. Flyttningsöverskottet kommer enligt målsättningskalkylen inte att fortsätta som hittills: kalkylen utgår från att nettoinflyttningen av sysselsatta uppgår till tre tusen, dvs. 14 procent av hela arbetskraftsbehovet. Regionens arbetsplatssufficiens, dvs. förhållande dagbefolkning/nattbefolkning väntas förbli positiv, kring 106 procent, vilket alltså innebär att nettopendlingen stillar sex procent av det beräknade arbetskraftsbehovet.

jatku aivan entiseen malliin; laskelmassa työllisten muuttovoitto on arvioitu runsaaksi kolmeksi tuhanneksi eli 14 prosentiksi koko työvoimatarpeesta. Seudun työpaikkaomavaraisuuden oletetaan pysyvän edelleen 106 prosentin tietämällä, eli nettopendelöinnillä saadaan tyydytettyä kuusi prosenttia laskestusta työvoiman kysynnästä.

Seudun omasta väestövarannosta tulisi saada puuttuvat 6 800 työntekijää eli 30 prosenttia koko työvoimatarpeesta keskimäärin joka vuosi. Tämän toteutumiseksi työllisyysasteen tulisi kasvaa varsin nopeasti eli keskimäärin 0,8 prosenttia vuosittain.

Demografinen työvoimapula

Yleisemmin työvoiman riittävyyden tarkastelun taustalla on ns. demografisen työvoimapulan käsite. Demografisella työvoimapulalla tarkoitetaan väestön ikärakenteen muuttumista siten, että työelämään tulevat nuoret ikäluokat ovat pienempiä kuin työelämästä eläkkeelle siirtyvät ikäluokat. Tällainen tilanne merkitsee ensinnäkin sitä, että julkisen sektorin rahoituspohja kapenee kasvavien eläkemenojen vuoksi ja sitä kautta mahdollisuudet muiden julkisten palvelujen tuottamiseen ainakin suhteellisesti heikkenevät. Vakanssien kasvun jatkuminen julkisissa palveluissa siis vaikeutuu, vaikka näille palveluille onkin ennakoitu kasvavaa kysyntää. On tärkeää huomata, että demografisen työvoimapulan tilanteessa omavarainen työpaikkakasvu on pitkän päälle mahdotonta. Oheisessa kuvioparissa on esitetty työelämään tulevien, 15–24-vuotiaiden ikäluokan ja sieltä poistuvien, 55–64-vuotiaiden ikäluokan määrällinen kehitys koko maassa ja Helsingin seudulla.

Kuvion ikäluokkaennusteet ovat Tilastokeskuksen vuoden 2004 ennusteen trendivaihtoehdon mukaiset. Koko maassa oltiin käännepisteessä vuonna 2003. Tuolloin maamme historiassa ensimmäisen kerran siirryttiin tilanteeseen, jossa 55–64-vuotiaiden ikäryhmä oli suurempi kuin 15–24-vuotiaiden ikäryhmä. Käytetyn ennusteen mukaan tilanne tulee

Ärtiligen borde alltså regionens egen arbetskraftsreserv kunna stå för 6 800 personer, dvs. 30 procent av hela arbetskraftsbehovet. För att detta skall lyckas måste sysselsättningsgraden stiga raskt, dvs. i medeltal 0,8 procent per år.

Demografisk arbetskraftsbrist

Mer allmänt taget har begreppet demografisk brist på arbetskraft varit en bakgrund till vår analys av arbetskraftens tillräcklighet. Det avser att befolkningens åldersstruktur ändras på så vis att de ersättande yngre åldersklasserna är mindre än de ersatta äldre åldersklasserna. Ett dylikt läge innebär för det första att den offentliga sektorns finansieringsgrund försvagas p.g.a. växande pensionskostnader och att möjligheterna att finansiera annan offentlig service därmed försvagas. Det blir också svårare att finansiera ytterligare personal för att sköta servicen för de växande åldringskontingenterna.

Prognoserna i figurerna bygger på det s.k. trendalternativet i Statistikcentralens prognos för år 2004. År 2003 befann sig Finland som helhet vid en vändpunkt: för första gången i vår historia kom vi in i ett läge där 55–64-åringarna var flere än 15–24-åringarna. Enligt den prognos som använts kommer det att förbli så i årtionden. År 1975 var den yngre åldersgruppen 350 000 personer större än den äldre, och ännu år 1990 var de yngre 140 000 fler än de äldre. Efter år 2000 förändrades sedan läget drastiskt, och år 2010 kommer det enligt denna prognos att finnas 134 000 flera 55–64-åringar än 15–24-åringar.

Helsingforsregionen har för sin del en klart fördelaktigare befolkningsstruktur än landet i medeltal. Ändå får regionen fr.o.m. år 2005 för första gången ett större antal 55–64-åringar, som lämnar arbetslivet, än 15–24-åringar, som träder in i det. Men storleksskillnaden mellan den yngre och den äldre åldersgruppen är, enligt prognosen, inte lika oroande som i hela landet. Och enligt det alternativ som vi kallade

pysymään samanlaisena vuosikymmeniä eteenpäin. Vuonna 1975 nuorempi ikäryhmä oli yli 350 000 henkeä suurempi kuin vanhempi ryhmä ja vielä vuonna 1990 ero oli nuorempien hyväksi 140 000 henkeä. 2000-luvulle tultaessa tilanne sitten dramaattisesti muuttui, ja maassamme on vuonna 2010 käytetyn ennusteen mukaan 55–64-vuotiaita 134 000 enemmän kuin 15–24-vuotiaita. On ilman muuta selvää, että ilman mittavaa siirtolaisvirtaa maahamme demografinen työvoimapula ei poistu.

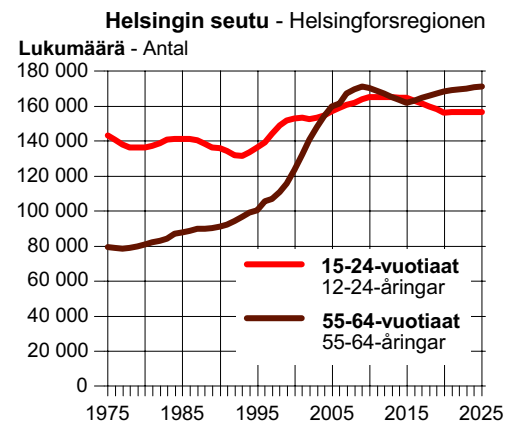
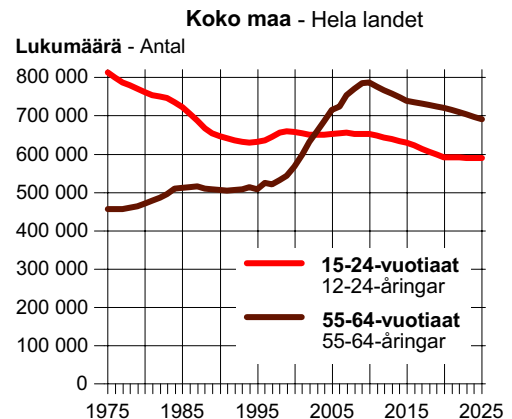
Mikä avuksi mittavaan työvoimapoistumaan?

Koulutustarpeiden ennakointi on pitkän aikavälin ennakointia, jolloin ei ole niinkään oleellista se, ovatko ennakoitu työvoiman määrä tai yksittäisten alojen tarveluvut juuri oikeita. Keskeistä sen sijaan on työvoiman kysynnän rakenteellisten muutosten havainnointi toimiala- ja ammattirakenteissa ja näiden muutosten vaikutusten huomioon ottaminen koulutustarjonnan rakenteissa. Tämä seikka vielä korostuu Helsingin seudulla, missä seudulla asuvien koulutukseen tulevien nuorten lukumäärä on selvästi pienempi kuin ennakoitu työvoimatarve.

Helsingin seudun työvoiman muuta maata nuorempi ikärakenne johtuu vuosia jatkuneesta muuttovoitosta, ja jos se ei jatku entisenlaisena – kuten etenkin peruslaskelmassa oletetaan – työpaikkamäärän kasvumahdollisuudet huononevat oleellisesti. Työvoimapoistuma kasvaa ja siten uusia työpaikkoja avautuu aiempaa enemmän myös niillä alueilla, jotka perinteisesti ovat luovuttaneet työvoimaa seudulle. Niinpä työperäisen muuttoliikkeen tarve seudulle vähenee. Tämä lisää painetta seudun omien työvoimavarojen entistä tehokkaampaan käyttöön työllisyysastetta nostamalla. Työllisyysasteen merkittävä nousu edellyttää työttömyyden oleellista vähenemistä. Tätä vaikeuttaa seudun työttömyyden painottuminen muuta maata selvästi voimakkaammin pitkäaikaistyöttömyyteen. Nuorilla työllisyysasteen nou-

Kuvio 7. Demografinen työvoimapula koko maassa ja Helsingin seudulla

Figur 7. Demografisk arbetskraftsbrist i hela landet och Helsingforsregionen

grundläggande kalkyl skulle flyttningsrörelsen inte fortsätta lika starkt de kommande åren.

Hur uppväga det väldiga arbetskraftsbortfallet?

Prognostisering av utbildningsbehov är långsiktig verksamhet där det väsentliga inte är huruvida prognoserna stämmer till punkt och pricka för olika utbildningsgrenar och hela utbildningsfältet utan det för det första handlar om att urskilja förändringar i närings- och yrkesstrukturen och att kunna ta dessa förändringar i betraktande inom utbildningsutbudet. Det-

sua hankaloittavat koulutukseen osallistumisen yleistyminen ja pidentyneet opiskeluaajat. Eläkeuudistuksella pyritään mm. vanhempien ikäluokkien aiempaa pidempään työelämässä pysymiseen. Sen tehoa heikentää kuitenkin se, että keskimäärin vain kolmannes työssä olevista ylipäättään siirtyy pois työelämästä suoraan vanhuuseläkkeelle. Esimerkiksi vuonna 2000 Helsingin seudulla asui vajaat 1 900 työssä käyvää 63-vuotiasta eli 63-vuotiaiden työllisyysaste oli 19 prosenttia.

Työpaikkaennusteiden toteutuminen – eli työpaikkojen jatkuva kasvu – törmää työvoiman saataavuuteen. Tämä tarkoittaa sopeutumista uuteen tilanteeseen, jossa seudun työpaikkamäärän kasvu laantuu tai jopa laskee. Se, kuinka paljon Helsingin seudulla on työpaikkoja, ei ole keskeinen seikka. Tärkeintä on saada omat voimavarat tehokkaaseen käyttöön. Niukkeneva työvoiman tarjonta saattaa helpottaa suuren ongelman eli työttömyyden hoitoa. Koulutuksen tarjonnan mitoituksessa joudutaan ehkä tekemään valintoja siitä, kuinka niukkenevat nuorisoiäluokat tulisi kouluttaa, jotta seudun palvelujen ja kehittämisen kannalta keskeiset toimialat saavat tulevaisuudessakin koulutettua työvoimaa.

Lähde: | Källa:

Seppo Montén: Koulutus - Työvoima. Helsingin seutu 2015. Helsingin kaupungin tietokeskus. Ilmestyy keväällä 2005.

ta gäller i synnerhet i Helsingforsregionen, där det finns klart färre unga än det finns behov av ny arbetskraft.

Att befolkningen har en ungdomligare åldersstruktur i Helsingforsregionen än i landet som helhet beror på att regionen i många år fått ett flyttningsöverskott. Om överskottet nu minskar – såsom vi antog i vår grundläggande kalkyl – försämras förutsättningarna för jobbtillväxt väsentligt. Bortfallet från arbetskraften växer, och därmed öppnar sig nya arbetstillfällen allt mera även i de landsändor därifrån det traditionellt flyttat folk till Helsingfors. Följden blir att folk inte längre i samma mån behöver flytta till Helsingforsregionen för att få arbete. Detta medför att regionens egna arbetskraftsresurser måste utnyttjas bättre, dvs. sysselsättningsgraden bör höjas. Och för att det skall lyckas behöver nya arbetstillfällen skapas. En stötesten härvidlag är att arbetslösheten i Helsingforsregionen överlag tenderar vara strukturellare och långvarigare än i landet som helhet. Bland unga är det svårt att höja sysselsättningsgraden därför att unga i allt större utsträckning studerar – och allt längre.

En absolut förutsättning för jobbtillväxt är tillgång på arbetskraft. Därför kan vi stå inför ett nytt läge, där den jobbtillväxt vi vant oss vid börjar avta eller rentav övergå i jobbminskning. Men det viktigaste är ändå inte hur många arbetstillfällen det finns i Helsingforsregionen. Det väsentliga är att effektivt kunna mobilisera de arbetskraftsresurser som regionen har. Och sämre utbud på arbetskraft kan ju faktiskt bidra till att lindra arbetslösheten.

Helsingkiläisten koulutustaso noussut ripeästi

Helsingforsbornas utbildningsnivå har stigit raskt

Timo Äikäs

Helsingin, pääkaupunkiseudun ja Helsingin seudun kuntien asukkaiden koulutustaso on korkea. Lähes kaikkien seudun kuntien asukkaiden koulutustaso ylittää koko maan keskimääräisen tason. Vaikka Helsingissä koulutustaso on yleisesti ottaen korkea, on väestöstä myös melko suuri osa pelkästään yleissivistävän koulutuksen varassa. Tilanne on ollut tällainen jo vuosia. Pitemmän ajan muutostrendinä Helsingissä on ollut naisten koulutustason pitkään jatkunut voimakas nousu. Alueelliset koulutustasoerot ovat Helsingissä suuria. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus vaihtelee peruspiireittäin 11 ja 49 prosentin välillä. Kirjoituksen tilastotiedot koskevat pääosin vuotta 2003.

Koulutustason nousu ollut merkittävää

Suomessa 1960-luvulla alkanut vahva panostus nuorten oppilaitosmuotoiseen koulutukseen näkyy väestön koulutustason erittäin nopeana kohoamisena 1970-luvulta lähtien. Erityisen ripeää on ollut naisten koulutustason nousu.

Helsingin väestön koulutustaso kokonaisuudessaan on noussut merkittävästi. Kun vuonna 1970 Helsingissä 15 vuotta täyttäneistä 63 prosenttia oli

Utbildningsnivån är hög bland invånarna i Helsingfors och Helsingforsregionen. I nästan alla kommuner i Helsingforsregionen har invånarna högre genomsnittlig utbildning än i Finland som helhet. Men trots att utbildningsnivån allmänt taget är hög i Helsingfors finns det ett ganska stort inslag lågt utbildade med bara grundskola eller motsvarande skolbakgrund. Läget har varit detsamma i många år redan. Skillnaderna i utbildningsnivå stadsdelar emellan är stora: andelen invånare med högskoleutbildning varierar mellan 11 och 49 procent beroende på distriktet. En tydlig långsiktig förändring har varit den starka stegringen i utbildningsnivå bland kvinnor i Helsingfors. Statistiken i föreliggande artikel gäller i huvudsak året 2003.

Betydande stegring i utbildningsnivån

I statistiken tar sig den stora satsning på undervisning vid läroinrättningar som inleddes på 1960-talet uttryck i brant stigande utbildningskurvor på 1970-talet. I synnerhet bland kvinnor har skolningsnivån stigit snabbt.

År 1970 saknade 63 procent av de 15 år fyllda skolning efter den grundläggande utbildningen, men i

vailla peruskoulun jälkeistä tutkintoa, oli vastaava osuus vuoden 2003 lopussa enää 32,3 prosenttia. Vastaavasti tutkinnon suorittaneiden osuus on noussut vajaasta 37 prosentista lähes 68 prosenttiin samana ajanjaksona. Muualla Suomessa perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus on noussut Helsinkiä nopeammin. Pitkällä aikavälillä 1970–2003 ero tutkinnon suorittaneiden osuudessa Helsingin ja koko maan välillä on kaventunut viidellä prosenttiyksiköllä.

Tilastokeskuksen uudistettua koulutusluokitusta on käytetty vuoden 1998 tilastoista lähtien. Oheiseen taulukkoon on koottu pääkaupunkiseudun kuntien ja koko maan koulutusrakenteet vuosilta 1998–2003. Tutkinnon suorittaneisiin luetaan kaikki perusastetta korkeammat tutkinnot. Korkea-asteeseen kuuluvat alin korkea-aste, alempi korkeakouluaste, ylempi korkeakouluaste ja tutkijakouluaste. Keskiasteeseen kuuluvat ylioppilastutkinnot, 1-2-vuotiset ammatilliset tutkinnot, ammatilliset perustutkinnot, ammatittutkinnot ja erikoisammattitutkinnot.

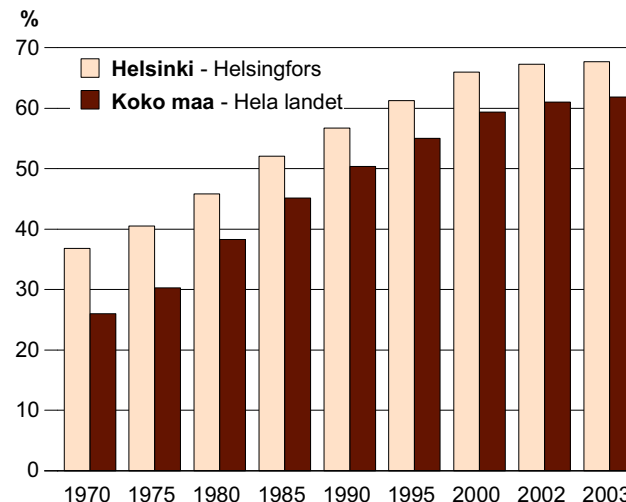
Koska Suomessa nuoret ovat selvästi paremmin koulutettuja kuin vanhemmat ikäluokat, kokonaiskoulutustaso on noussut jatkuvasti.

Pääkaupunkiseudun kunnat ovat jo pidempään olleet koulutustason suhteen seuraavassa järjestyksessä: Kauniainen, Espoo, Helsinki, Vantaa. Tämä pätee riippumatta siitä millä indikaattorilla asiaa tarkastellaan. Kaikissa pääkaupunkiseudun kunnissa koulutustaso on koko maata korkeampi. Vuosien 1998 ja 2003 aikana tapahtuneessa kehityksessä voidaan nähdä seuraavia piirteitä:

- Vuosina 1998–2003 perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus pääkaupunkiseudun kunnissa kasvoi vähemmän kuin koko maassa. Koko maassa osuus nousi 4,2 prosenttiyksikköä. Pääkaupunkiseudulla tutkinnon suorittaneiden osuus kasvoi 1998–2003 seuraavasti: Helsinki 3,3, Vantaa 3,0, Espoo 3,0 ja Kauniainen 1,3 prosenttiyksikköä.

Kuvio 1. Perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneestä väestöstä Helsingissä ja koko maassa 1970–2003

Figur 1. Andelen 15 år fyllda som avlagt examen efter den grundläggande utbildningen i Helsingfors och hela landet 1970–2003

slutet av år 2003 bara 32 procent. Andelen personer med examen efter grundstadiet växte alltså från 37 procent till 68 procent. I övriga Finland växte andelen personer med examen efter den grundläggande skolläroningen snabbare än i Helsingfors, så skillnaden mellan Helsingfors och övriga Finland i andelen personer med examen efter grundskolan minskade med fem procentenheter under denna tid.

Sedan 1998 har Statistikcentralens nya utbildningsklassificering tillämpats på statistiken. Vidstående tabell visar befolkningens utbildningsstruktur i Huvudstadsregionens kommuner och i hela landet åren 1998–2003. Som examen räknas alla examina efter den grundläggande utbildningen inklusive mellanstadiet, dvs. olika examina från yrkesläroanstalter och gymnasier. Högre examina omfattar examina från yrkeshögskolor, högskolor, universitet.

Eftersom de yngre åldersklasserna i Finland är klart bättre utbildade än de äldre har den allmänna utbildningsnivån stigit oavbrutet.

Väestön koulutus rakenne pääkaupunkiseudun kunnissa ja koko maassa 1998–2003

Befolkningens utbildningsstruktur i Huvudstadsregionens kommuner och i hela landet åren 1998–2003

Alueet Område	Vuodet År	15-vuotta täyttäneet 15 år fyllda	Tutkinnot yhteensä Andel med Examen	Väestö koulutusasteen mukaan Befolkning enligt utbildningsnivå			
				Korkea-aste Högskolenivå	Keskiaste Mellannivå	Enintään perusaste	Koulutustaso- mittain
				%			
Helsinki Helsingfors	1 998	462 329	64,4	31,8	32,5	35,6	339
	1 999	467 124	65,2	32,4	32,8	34,8	345
	2 000	471 692	66,0	32,8	33,2	34,0	351
	2 001	476 082	66,7	33,3	33,4	33,3	357
	2 002	476 570	67,3	33,6	33,7	32,7	361
	2 003	477 008	67,7	33,9	33,8	32,3	366
Espoo Esbo	1 998	161 343	69,3	39,0	30,2	30,7	396
	1 999	165 366	70,0	39,6	30,5	30,0	402
	2 000	168 310	70,7	40,0	30,7	29,3	407
	2 001	171 212	71,1	40,4	30,8	28,9	412
	2 002	175 275	71,7	40,8	31,0	28,3	416
	2 003	177 684	72,3	41,2	31,1	27,7	421
Vantaa Vanda	1 998	137 836	60,0	25,8	34,1	40,0	287
	1 999	140 211	60,8	26,2	34,6	39,2	292
	2 000	142 093	61,5	26,5	35,0	38,5	296
	2 001	143 618	62,0	26,6	35,3	38,0	300
	2 002	145 520	62,5	26,9	35,6	37,5	303
	2 003	147 654	63,0	27,4	35,7	37,0	308
Kauniainen Grankulla	1 998	6 769	78,2	51,9	26,4	21,8	510
	1 999	6 745	78,6	52,5	26,1	21,4	516
	2 000	6 693	79,3	52,9	26,4	20,7	521
	2 001	6 704	79,0	53,4	25,6	21,0	525
	2 002	6 727	79,5	53,6	25,9	20,5	527
	2 003	6 740	79,5	54,1	25,4	20,5	531
Koko maa Hela Finland	1 998	4 208 501	57,7	22,5	35,2	42,3	268
	1 999	4 228 301	58,5	22,9	35,6	41,5	273
	2 000	4 244 782	59,4	23,3	36,1	40,6	278
	2 001	4 263 314	60,2	23,7	36,5	39,8	283
	2 002	4 279 286	61,0	24,2	36,8	39,0	289
	2 003	4 299 635	61,9	24,6	37,2	38,1	294

Lähde: Tilastokeskus, kaupunki- ja seutuindikaattorit ja StatFin-tilastopalvelu.

Källa: Statistikcentralen, stads- och regionindikatorerna och statistiktjänsten StatFin.

■ Korkea-asteen tutkintojen suorittaneiden osuus kasvoi vuosina 1998–2003 sekä Helsingissä, Espoossa että Kauniiaisissa 2,1–2,2 prosenttiyksikköä eli koko maan (2,1) tasoa. Vantaalla jäätin pienempään kasvuun (1,6).

Sedan många år har kommunerna i Huvudstadsregionen haft följande inbördes ordning i utbildningsnivå: Grankulla, Esbo, Helsingfors och Vanda. Detta gäller oavsett vilken indikator som tillämpas. Och samtliga har högre allmän utbildningsnivå än Finland som helhet.

Kaikkien perusasteen jälkeisten tutkintojen suorittaneiden osuudessa ero Helsingin ja koko maan välillä on kaventunut, sen sijaan korkea-asteen tutkinnoissa (vuodesta 1998 lähtien) Espoon ja Kauniaisten osuudet ovat nousseet koko maata enemmän, Helsingissä nousu oli koko maan tasoa.

Helsingissä korkean asteen tutkintoja suorittaneita oli vuonna 2003 kolmannes väestöstä (33,9 %), kun koko maassa vastaava osuus oli neljännes (24,6 %). Helsingissä korkean asteen tutkintoja suorittaneiden lukumäärä oli 161 636.

Selvästi korkein koulutustaso Suomessa on Kauniaisissa. Helsingin seudun koulutetuimmat kunnat ovat samalla koko Suomen parhaiten koulutettujen kuntien joukossa, Kauniaisen lisäksi Espoo, Helsinki ja Kirkkonummi (ks. kuvio 2). Kymmenen kärjessä-listalla Oulu ohitti Helsingin jo edellisenä vuonna (2002). Vuonna 2003 Pirkkala ohitti Kirkkonummen.

Tampereella 20 vuotta täyttäneiden koulutustaso on koulutustasomittaimen mukaan 338 ja Turussa 321.

Kuviossa 2 koulutustason osoittimena on käytetty väestön koulutustasomittainta. Kuviosta ilmenee myös tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä.

Helsingin koulutusrakenteessa omat piirteensä

Vuoden 2003 lopussa perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneita oli Helsingissä kaikkiaan 322 860 eli 67,7 prosenttia 15 vuotta täyttäneistä oli tutkinnon suorittaneita. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 0,4 prosenttiyksikköä. Koko maassa perusasteen jälkeisiä tutkintoja suorittaneiden osuus oli 61,9 prosenttia vuoden 2003 lopussa. Tutkinnon suorittaneita oli maassa yhteensä lähes 2,7 miljoonaa.

Helsingissä niiden henkilöiden määrä, jotka eivät ole suorittaneet perusasteen eli peruskoulu-, kansakoulu-, kansalaiskoulu- tai keskikoulututkinnon jälkeen mitään muuta tutkintoa, oli 154 148 eli 32,3 prosenttia 15 vuotta täyttäneistä.

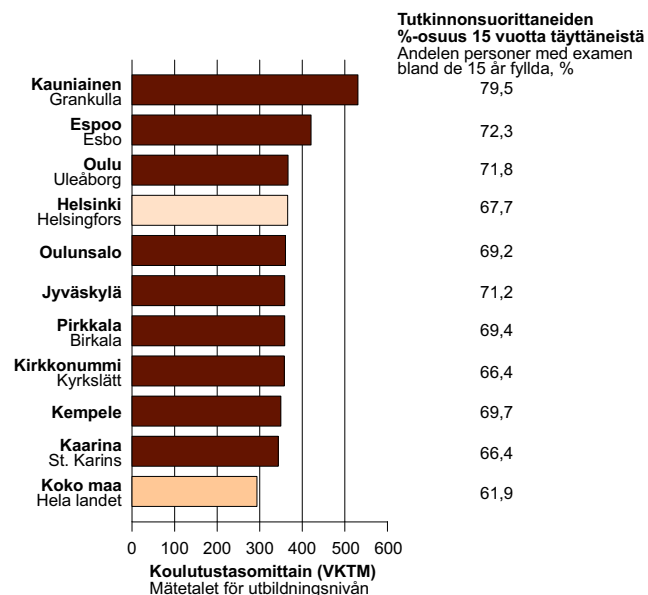
Utvecklingen mellan åren 1998 och 2003 visar följande särdrag:

- Andelen personer med examen efter den grundläggande utbildningen växte långsammare än i hela landet. I hela landet växte andelen med 4,2 procentenheter. I Huvudstadsregionens kommuner växte andelen enligt följande: Helsingfors 3,3 procentenheter, Vanda 3,0, Esbo 3,0 och Grankulla 1,3 procentenheter.
- I Helsingfors, Esbo och Grankulla växte andelen personer med examen på högre nivå med mellan 2,1 och 2,2 procentenheter, dvs. ungefär lika mycket som i hela landet (2,1 procentenheter). I Vanda var denna tillväxt 1,6 procentenheter.

Skillnaden mellan Helsingfors och hela landet i andelen personer med något slag av examen efter den grundläggande utbildningen har minskat. Men andelen personer med högre examen har vuxit snabbare i Esbo och Grankulla än i hela landet, medan den i Helsingfors vuxit ungefär lika snabbt som i hela landet.

Kuvio 2. Koulutustasoltaan korkeimmat kunnat Suomessa 31.12.2003

Figur 2. Finlands till utbildningsnivån högst placerade kommuner 31.12.2003

Väestön hyvää koulutustasoa voidaan pitää eräänä keskeisenä Helsingin ja Helsingin seudun pitkän aikavälin kilpailuetuna. Vaikka Helsingissä ja Helsingin seudulla koulutustaso onkin yleisesti ottaen korkea, on seudun työvoimasta kuitenkin verrattain suuri osuus pelkän yleissivistävän koulutuksen varassa. Vuonna 2002 Helsingin väestössä vain ylioppilastutkinnon suorittaneita oli lähes 70 000 eli lähes 15 prosenttia 15 vuotta täyttäneistä, kun koko maassa vastaava osuus oli selvästi pienempi eli 7 prosenttia. Yhtenä syynä tähän saattaa olla se, että nuorten koulutustilanne on Helsingissä muuta maata vaikeampi. Helsinkiläiset nuoret pääsevät lukion jälkeen jatkokoulutukseen heikommin kuin muualla maassa keskimäärin. Tampereella vain ylioppilastutkinnon suorittaneita oli vuonna 2002 väestöstä 11,7 ja Turussa 12,6 prosenttia.

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneita Helsingin seudulla on kuitenkin suhteellisesti selvästi enemmän kuin koko maassa. Samoin koulutustasomittaimella mitattuna Helsingin koulutustaso on maan korkeimpia.

Koulutustasoa ovat nostaneet mm. ammattikorkeakouluista valmistuneet. Tutkinnot luokitellaan samantasoisiksi kuin alemmat korkeakoulututkinnot yliopistoissa. Ensimmäiset ammattikorkeakoulututkinnot suoritettiin vuonna 1994. Helsingin seudulla on yhdeksän ammattikorkeakoulua.

Koulutuksen sukupolvierot

Nuoret ovat saaneet huomattavasti enemmän koulutusta kuin vanhempiin ikäluokkiin kuuluvat. Helsingissä eniten koulutettuja ovat 25–34-vuotiaat nuoret aikuiset. Vähiten koulutettuja ovat eläkeikäiset. Nuorten 25–34-vuotiaiden ryhmästä 40 prosenttia oli suorittanut keskiasteen ja 43,5 prosenttia korkean asteen tutkinnon eli yhteensä 83,5 prosenttia ikäryhmästä oli tutkinnon suorittaneita. Tämä on hieman pienempi osuus kuin koko maassa (84,5 %). Helsinkiläiset tästä ikäryhmästä joilla oli tutkinto, ovat kui-

År 2003 hade en dryg tredjedel (33,9 %) av befolkningen avlagt högre examen i Helsingfors, men bara en knapp fjärdedel (24,6 %) i hela landet. I Helsingfors hade 161 636 personer avlagt högre examen.

Klart högsta utbildningsnivån i hela Finland har Grankulla. Även Esbo, Helsingfors och Kyrkslätt har bland de högsta utbildningsnivåerna i hela landet (se Figur 2). Bland tio i topp gick Uleåborg om Helsingfors år 2002, och Birkala om Kyrkslätt år 2003.

Mätetalet för befolkningens utbildningsnivå var 338 i Tammerfors och 321 i Åbo. Vidstående figur utgår dels från mätetalet VKTM, som alltså räknas bland de 20 år fyllda, och dels från andelen 15 år fyllda som avlagt examen.

Särdrag i utbildningsnivån i Helsingfors

Vid slutet av år 2003 hade 322 860 personer, dvs. 67,7 procent av den 15 år fyllda befolkningen i Helsingfors avlagt någon form av examen efter den grundläggande utbildningen. Det innebar samtidigt en 0,4 procentenheters ökning från året innan. I hela landet var motsvarande andel 61,9 procent vid slutet av år 2003, och det absoluta antalet nästan 2,7 miljoner människor.

I Helsingfors hade 154 148 personer, alias 32,3 procent av invånarna ingen som helst examen efter avslutad grundläggande utbildning (som varit antingen folkskola, medborgarskola, mellanskola eller desas gemensamma motsvarighet sedan 1970-talet: grundskola).

Den goda utbildningsnivån kan ses som en av de viktigaste konkurrensfördelarna som Helsingfors och Helsingforsregionen har på lång sikt. Icke desto mindre har en rätt stor del av arbetskraften i regionen fortfarande ingen annan utbildning än den allmänbildande skolbakgrunden. År 2002 fanns det i Helsingfors bland de 15 år fyllda nästan 70 000 personer med bara studentexamen, vilket utgjorde 15 procent

Kuva | Foto: Vesa Keskinen.

tenkin suorittaneet muuta maata useammin korkeampia tutkintoja. Esim. ylempään korkeakoulututkinnon tässä ikäryhmässä suorittaneita oli 17,7 prosenttia ja vastaavasti koko maassa 10,5 prosenttia.

Helsingin ruotsinkielisestä väestöstä on 69,9 prosenttia tutkinnon suorittaneita eli jonkin verran suurempi osuus kuin koko väestöstä (67,3 %). Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden kohdalla erot tulevat esiin selvemmin: ruotsinkielinen väestö 40,8 prosenttia, koko väestö 33,6 prosenttia.

Helsingissä korkea-asteen tutkinnon suorittaneen väestön osuus vaihtelee peruspiireittäin 10,9 prosentista 49,3 prosenttiin. Korkea-asteen suorittaneiden osuus seurailee melko johdonmukaisesti lukion aloitavien osuutta. Korkeakoulutus keskittyi aikaisemmin kaupungin länsiosiin, mutta viimeisen 25 vuoden aikana yleinen koulutustaso on noussut kaikkialla Helsingin alueella. Alueiden väliset erot ovat kuitenkin

av denna stora åldersgrupp. I hela landet är motsvarande andel bara 7 procent. En orsak till detta är att det är klart svårare att komma in vid utbildning efter gymnasiet i Helsingfors än i övriga Finland som helhet. År 2002 var andelen 15 år fyllda med bara studentexamen 11,7 procent i Tammerfors och 12,6 procent i Åbo.

Däremot är andelen personer med högre examen klart större i Helsingfors än i landet som helhet. Och även enligt mätetalet för befolkningens utbildningsnivå ligger ju Helsingfors högt på den finländska listan.

Den allmänna utbildningsnivån har höjts bl.a. av dem som utexaminerats från yrkeshögskolorna, vars examina klassificeras på samma nivå som lägre universitetsexamen. De första yrkeshögskolexamina avlades år 1994. I Helsingforsregionen verkar nio yrkeshögskolor.

kin melko suuret. Yleisesti ottaen korkeimman koulutustason alueet ovat etelässä ja lännessä sijaitsevia peruspiirejä.

Vuoden 2002 lopussa perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus oli korkein, 78,9 prosenttia, eteläisessä suurpiirissä. Läntisessä suurpiirissä osuus oli 70,3 prosenttia, muissa suurpiireissä osuus jäi 59-68 prosentin välille. Eteläisessä suurpiirissä oli myös kaupungin suurin korkean asteen koulutuksen saaneiden osuus (46 %). Keskisessä suurpiirissä on suhteellisesti eniten keskiasteen suorittaneita (38,6 %).

Kartassa on esitetty peruspiirien koulutustaso koulutustasomittaimen (VKTM) avulla (ks. s. 28). Koulutustasomittain on sikäli kätevä, että eri koulutusasteita ei tarvitse esittää erikseen, vaan mittain huomioi väestön eri koulutuksien lukumäärän ja painottaa ne koulutusasteen mukaan ja tiivistää tiedot yhdeksi indikaattoriksi. Korkeimmat koulutustasot ovat seuraavissa peruspiireissä: Vironniemi, Kulosaari, Lautasaari, Ullanlinna, Munkkiniemi, Tuomarinkylä, Länsi-Pakila, Kampinmalmi ja Taka-Töölö. Näissä koulutustason arvo on vähintään 450. Helsingin 33:sta peruspiiristä 29:ssä koulutusmittaimen arvo oli kokonaan keskimääräistä tasoa (289) korkeampi.

Helsingin tutkinnon suorittaneen väestön koulutusalaa ja -astetta yhdessä tarkasteltaessa nähdään, että suhteellisesti eniten korkeasti koulutettuja on valmistunut luonnontieteelliseltä alalta, jossa ylempien korkeakoulututkinnon suorittaneita on yli 54 prosenttia ja tutkijakoulutuksen suorittaneitakin lähes 15 prosenttia. Sen sijaan esim. palvelualalta valmistuneilla koulutus on ollut valtaosaltaan keskiasteen koulutusta (lähes 80 %).

Nuoremmissa ikäryhmissä koulutustasoerot suuret naisten hyväksi

Nuoremmissa ikäryhmissä tutkinnon suorittaneiden naisten osuus on selvästi miesten vastaavaa osuutta

Könsskillnader

Dagens unga har fått klart mera utbildning än de medelålders och äldre. I Helsingfors är 25–34-åringarna den högst utbildade åldersklassen, medan pensionärerna överlag har minst utbildning. Bland 25–34-åringarna hade 40 procent avlagt examen på mellannivå och 43,5 procent på högre nivå, vilket ger 83,5 procent med något slags examen efter den grundläggande utbildningen. Detta är något mindre än i landet som helhet, där andelen är 84,5 procent. Men i Helsingfors är andelen högre examina större, och år 2003 var andelen 25–34-åringar med högre högskoleexamen 17,7 procent i Helsingfors mot 10,5 procent i hela landet.

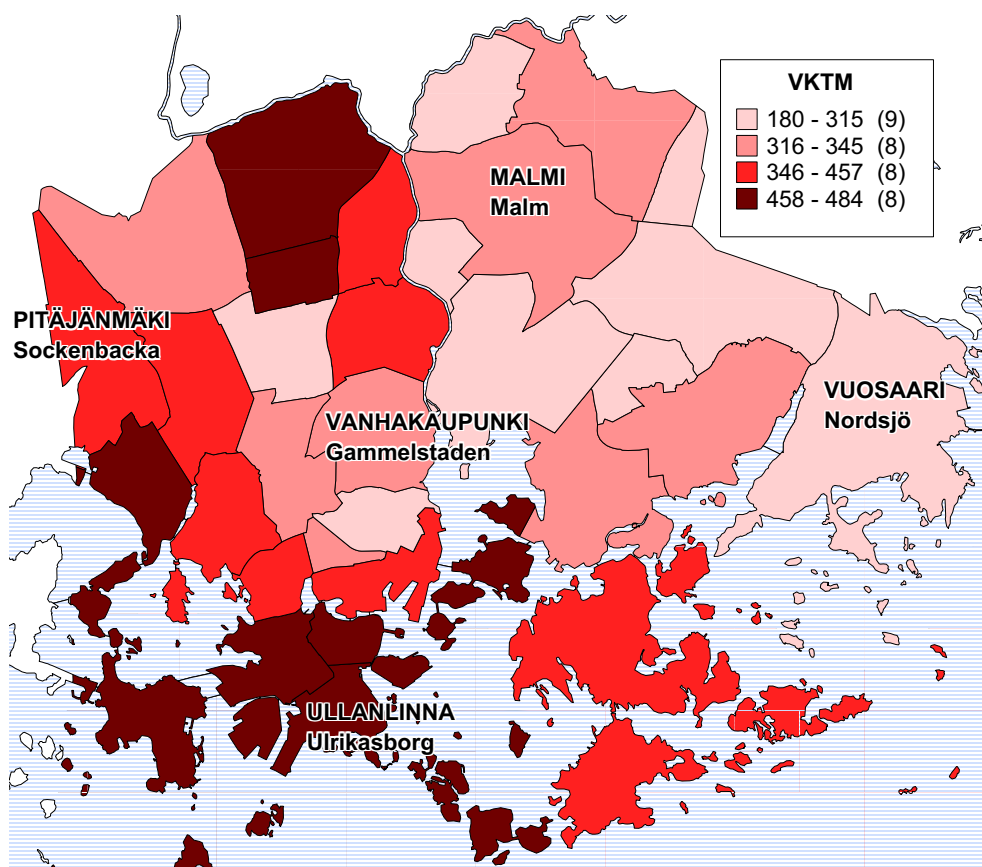
Bland hela befolkningen i Helsingfors har 67,3 procent avlagt någon form av examen efter den grundläggande utbildningen. Bland de svenskspråkiga helsingforsborna är denna andel 69,9 procent. Bland dem som avlagt högre examen är skillnaden mellan språkgrupperna tydligare: 40,8 procent bland de svenskspråkiga, 33,6 bland hela befolkningen har avlagt högre examen.

I Helsingfors varierar andelen personer med högre examen distriktsvis mellan 10,9 procent och 49,3 procent. Andelen korrelerar ganska konsekvent med andelen sextonåringar som börjar i gymnasiet. Tidigare hade stadens västra delar klart större andel högre utbildade, men under de senaste 25 åren har den allmänna skolningsnivån stigit i alla delar av Helsingfors. Ändå är skillnaderna områden emellan fortfarande rätt stora, i synnerhet mellan ytterlighetsfallen. Allmänt taget har man bästa utbildningen i distrikten i söder och väster.

Vid slutet av år 2002 var andelen personer med examen efter den grundläggande utbildningen störst i Södra stordistriktet: 78,9 procent. I Västra stordistriktet var den 70,3 procent, och i övriga delar av staden mellan 59 och 68 procent. Södra stordistriktet hade också största andelen personer med högre utbildning: 46,0 procent. Mellersta stordistriktet har

20 vuotta täyttäneen väestön koulutustaso (VKTM) peruspiireittäin Helsingissä 31.12.2002

Mätetalet för utbildningsnivån bland de 20 år fyllda i Helsingfors 33 distrikt 31.12.2002

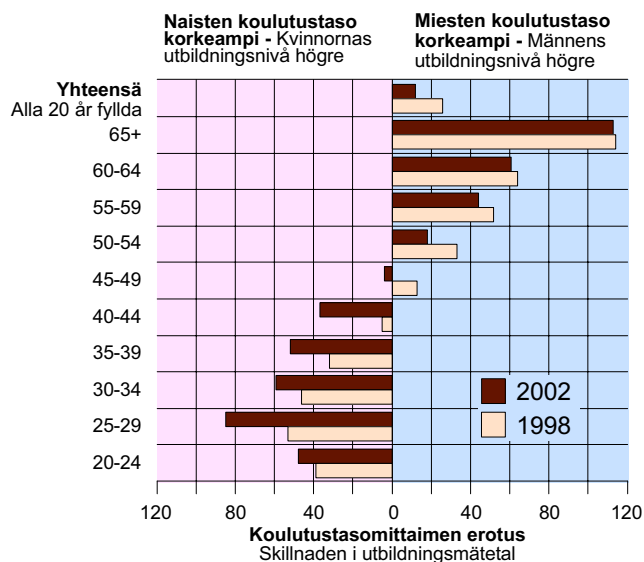
suurempi. 1970-luvun alussa Helsingissä miehet olivat naisia koulutetumpia kaikissa ikäryhmissä. Nykyään ainoastaan vanhemmissa ikäryhmissä miesten koulutustaso on naisten koulutustasoa korkeampi. 20–44-vuotiaat naiset ovat saaneet selvästi enemmän koulutusta kuin miehet. Yli 50-vuotiaista naiset ovat selvästi vähemmän koulutettuja kuin miehet. Ero on kuitenkin vanhemmissakin ikäryhmissä kaventunut ja naiset ovat keskimäärin parantaneet asemaansa kaikissa ikäryhmissä vuodesta 1998 vuoteen 2002. Lisäksi on huomionarvoista, että vuonna 2002 naisilla oli Helsingissä suhteellisesti enemmän korkean asteen tutkintoja kuin miehillä (34,8 % vs. 32 %).

största andelen personer med examen på mellan-nivå: 38,6 procent.

Vidstående karta visar utbildningsnivån i stadens 33 distrikt enligt mätetalet för utbildningsnivån (Se sidan 28). Mätetalet är så tillvida behandligt att man inte behöver specificera de olika nivåerna. Det komprimerar folks utbildning i en enda indikator. Högsta utbildningsnivåerna finner man i följande distrikt: Estnäs, Brändö, Drumsö, Ulrikasborg, Munksnäs, Dömarby, Västra Baggböle, Kampmalmen och Bortre Tölö. Dessa har alla minst mätetalet 450. Inte mindre än 29 distrikt hade högre mätetal än medelmätetalet för hela landet, som var 289.

Kuvio 3. Naisten ja miesten koulutustasojen ero ikäryhmittäin 31.12.1998 ja 31.12.2002

Figur 3. Skillnader i utbildningsnivå mellan män och kvinnor i olika åldersgrupper 31.12.1998 och 31.12.2002

Tutkintojen koulutusaloja tarkasteltaessa havaitaan että miesten ja naisten tutkinnoissa on edelleen ”perinteisiä” eroja. Selvimmin miesvaltaisia aloja olivat tekniikka (tutkinnon suorittaneista miehiä 81 %) sekä luonnontieteellinen koulutus (56 %). Selvästi naisvaltaisia aloja olivat puolestaan terveyst- ja sosi-aali-ala (tutkinnon suorittaneista naisia 86 %), kasvatustieteellinen ja opettajankoulutus (82 %), humanistinen ja taideala (69 %), palveluala (62 %) sekä kaupallinen ja yhteiskuntatieteellinen koulutus (61 %).

Kansainvälisessä koulutustasovertailussa Helsinki ja muut Suomen suurimmat kaupungit sijoittuvat hyvin. Verrattaessa Urban Auditin tietojen pohjalta 32 eurooppalaisen kaupungin korkea-asteen suorittaneiden osuutta suhteutettuna kaupungin koko väestöön oli Helsinki toisena Pariisin jälkeen. Muutkin suomalaiset kaupungit olivat kärkipäässä. Kaupungit vertailuun poimittiin kolmella kriteerillä: EU-maiden

En kombinerad analys av utbildningsbransch och -nivå bland de helsingforsbor som avlagt någon form av examen visar att största andelen examina på högre nivå har avlagts inom naturvetenskaper, där 54 procent avlagt högre högskoleexamen och nästan 15 procent hade forskarutbildning. Inom servicebranscherna hade man övervägande (nästan 80 procent) avlagt examen på mellannivå.

Kvinnorna klart bättre utbildade bland de unga

I de yngre åldersklasserna är andelen personer med avlagd examen klart större bland kvinnorna än männen. Ännu i början av 1970-talet hade männen mera utbildning än kvinnorna i samtliga åldersklasser. Idag leder männen bara i de äldre åldersklasserna. Bland ända upp till 44-åringarna har kvinnorna fått klart mera utbildning än männen, men bland över 50-åringarna klart mindre. Men även i de äldre åldersgrupperna har skillnaderna minskat, och åren 1998–2002 förbättrade kvinnorna sin ställning i samtliga åldersgrupper. Bland dem som hade högre utbildning ledde kvinnorna år 2002 med 34,8 procent mot 32,0 procent bland männen.

En analys av utbildningsbransch ger vid handen att en del av de traditionella skillnaderna mellan mäns och kvinnors utbildning fortfarande lever kvar. Männen dominerar fortfarande inom teknologi (81 procent av examina) och naturvetenskaper (56 procent). Klart kvinnodominerade är hälso- resp. socialvården (86 av examina), pedagogiken och lärarutbildningen (82 procent), konst och humaniora (69 procent), service (62 procent) samt merkantil och samhällsvetenskaplig utbildning (61 procent).

Helsingfors och Finlands övriga stora städer ligger mycket väl till i en internationell jämförelse av utbildningsnivåer. En jämförelse av 32 europeiska städer, som alla ingår i EU:s fortlöpande utvärderingsprojekt Urban Audit, visar att Helsingfors näst efter Paris

pääkaupungit, kaupungit joiden väkiluku on puolesta miljoonasta miljoonaan sekä Urban Auditissa mukana olevat suomalaiset kaupungit eli Helsinki, Tampere, Turku ja Oulu.

hade största andelen invånare med utbildning på högre nivå. Även de övriga finländska städerna låg nära täten. De 32 städerna bestod av EU15-ländernas huvudstäder, en del städer av Helsingfors storleksklass (med mellan en halv och en miljon invånare), samt de övriga finländska städer som är med i Urban Audit, nämligen Helsingfors, Tammerfors, Åbo och Uleåborg.

Koulutustasomittain

Väestön koulutustasomittaimen (VKTM) arvo on vuosina 1998–2003 noussut Helsingissä hieman enemmän kuin koko maassa, muissa pääkaupunkiseudun kunnissa se on noussut koko maata vähemmän. Koulutustasomittain (VKTM) on laskettu 20 vuotta täyttäneen väestön suorittamien tutkintojen koulutusteista. Mitä suurempi mittainluku on, sitä korkeampi on koulutustaso.

Väestön koulutustasomittain (VKTM). Väestön koulutustasoa mitataan perusasteen jälkeen korkeimman koulutuksen keskimääräisellä pituudella henkeä kohti. Esimerkiksi koulutustasoluku 246 osoittaa, että teoreettinen koulutusaika henkeä kohti on 2,5 vuotta peruskoulun suorittamisen jälkeen. Väestön koulutustasoa laskettaessa perusjoukkona käytetään 20 vuotta täyttäneitä väestöä. Näin siksi, että monen alle 20-vuotiaan koulutus on vielä kesken. Mittaimen avulla voidaan vertailla eri alueiden välisiä koulutuseroja sekä seurata ajassa tapahtuvia muutoksia.

Mätetal för utbildningsnivå

Åren 1998–2003 steg mätetalet för befolkningens utbildningsnivå lite mera än i hela landet i Helsingfors, men lite mindre än i hela landet i Huvudstadsregionens övriga kommuner. Mätetalet uträknas på grundval av de examina som den 20 år fyllda befolkningen avlagt. Ju högre mätetal, desto högre utbildningsnivå.

Mätetalet för befolkningens utbildningsnivå motsvarar den tid som invånarna i genomsnitt tillbringar för att erhålla sin slutliga examen. Som exempel anger mätetalet 246 att genomsnittsinvånaren (bland dem som fyllt 20 år) utbildat sig 2,5 år efter avslutad grundskola. Att 20 års ålder tagits som gräns beror på att det är så många som ännu studerar före den åldern. Mätetalet gör det möjligt att mäta skillnaderna mellan olika landsändor och att följa hur läget utvecklas med tiden.

Lähteitä: | Källor:

Eurostat, Urban Audit II Database, Preliminary data.

Hyvinvointi Helsingissä. Helsingin kaupungin tietokeskus. Helsinki 2005.

Oppilaitostilastot 2003. Tilastokeskus. SVT. Koulutus 2003:5. Helsinki 2004.

Oppiva Helsinki. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tilastoja 2001:21. Helsinki 2001.

Tilastokeskus: Kaupunki- ja seutuindikaattorit.

Tilastokeskus: Koulutustiedotot.

Tilastokeskus: Sijoittumispalvelu.

Tilastokeskus: Statfin-tilastopalvelu.

Äikäs, Timo: Väestön koulutustaso alueittain. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisujaja 2005:01.

”Ei mitään eksoottista” – monikulttuurinen tyttötyö käytännössä

”Ingenting exotiskt” – mångkulturellt flickarbete i praktiken

Lina Laurent

”Minä ajattelin että täällä esitettäisiin eksoottisia kulttuureja kaukaisista maista ja että saisimme maistella eri maiden ruokia. Mutta tämä lähtikin itsestäni ja omasta kulttuuristani sekä siitä, miten minä katson maailmaa. Minä tykkäsin tästä paljon.” Näillä sanoilla nuori nainen kuvaili osallistumistaan Tyttöjen Talon ensimmäiseen Kulttuuripolku-tapahtumaan syksyllä 2003. Sitaatti on tutkimuksesta, joka valmistui keväällä 2004, ja jonka tavoitteena on muun muassa määritellä käsite ”monikulttuurisuus” Tyttöjen Talolla, sekä laatia toimintasuunnitelma monikulttuurisen työn kehittämiseksi. Niin sanottu tyttötyö on verrattain uusi ala Suomessa. Eritoten monikulttuurista tyttötyötä on tähän mennessä tutkittu hyvin vähän.

Tyttöjen Talo on Helsingin Hakaniemessä sijaitseva kohtauspaikka 10–25-vuotiaille tytöille ja nuorille naisille. Tyttöjen Talo on vuonna 1999 perustettu kumppanuushanke, jota ylläpitävät Kalliolan nuoret ry., Settlementtinuorten liitto ry sekä Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus. Edellisten lisäksi toimin-

”Jag trodde att här skulle presenteras exotiska kulturer från fjärran länder och att vi skulle smaka på olika etniska maträtter. Men vi gjorde varken det ena eller det andra. Tvärtom. Under evenemanget utgick man från sig själv, sin egen kultur och från sitt sätt att se på världen. Jag tyckte mycket om det.” Arbete med flickor eller tjejer i fokus är ett rätt nytt område i Finland. Speciellt mångkulturellt flickarbete är något som det hittills forskats väldigt lite i. I citatet ovan beskriver en ung kvinna sitt deltagande i Flickhusets första Kulturstig, som ordnades hösten 2003. Citatet är taget ur min pro gradu-avhandling vars syfte är att definiera termen ”mångkulturalism” samt att utveckla en verksamhetsplan för hur det mångkulturella arbetet i Flickhuset kunde utvecklas.

Flickhuset (Tyttöjen Talo) är ett ungdomscenter endast för flickor och unga kvinnor i åldern 10–25 år och det är beläget i Hagnäs i Helsingfors. Centret grundades år 1999 som ett partnerskapsprojekt mellan föreningarna Kalliolan Nuoret ry, Settlementung-

taa rahoittaa Raha-automaatti yhdistys. Elokuusta joulukuuhun 2003 Tyttöjen Talolla toimi projekti, jonka tavoitteena oli edistää talon monikulttuurista toimintaa sekä tavoittaa uusia maahanmuuttajataustaisia tyttöjä.

Artikkeli perustuu pro gradu-tutkielmaan "What More Can We Do? Developing a Multicultural Action Plan for the Girls' House" (Mitä voimme vielä tehdä? Monikulttuurisen toimintasuunnitelman kehittäminen Tyttöjen Talolle, Laurent, 2004). Tutkimus löytyy osoitteesta:

[Http://www.hel.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/04_12_23_Laurent_vj38.pdf](http://www.hel.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/04_12_23_Laurent_vj38.pdf)

Artikkelissa käsittelemme ensin kumppanuushankkeen taustaa ja tyttötyön eri muotoja Tyttöjen Talossa. Lopuksi keskustelemme monikulttuurisuus-käsitteestä sekä Tyttöjen Talon mahdollisuuksista toteuttaa tutkimuksen ehdottamaa toimintasuunnitelmaa..

Kumppanuushanke

Tyttöjen Talo syntyi Settlementtinuorten liiton valtakunnallisen "Upean minä" -projektin yhteyteen. Projektissa, joka toimi vuosina 1998–2001, tuettiin tyttöjen elämähallintataitoja ja koulutettiin henkilökuntaa herkistymään tyttöjen elämää koskeviin erityiskysymyksiin. Projektin taustalla oli monta tekijää, jotka olivat nousseet sekä yhteiskunnallisesta keskustelusta että naistutkimuksesta ja tyttötyöstä. Tyttöjen Talon esikuvana toimi Xist-tjejforum, joka on Stiftelsen Kvinnoforumin ylläpitämä tyttöjen oma talo Tukholmassa. Xist-tjejforum perustettiin vuonna 1995 ja siitä lähtien se on tarjonnut erilaisia harrastusmahdollisuuksia sekä lukuisia tuki- ja neuvontapalveluja tytöille ja nuorille naisille.

Tyttöjen Talo perustettiin vuonna 1999, jolloin Nuorisosiainkeskus osoitti talolle tilan Helsingin Kalliossa Porthaninkadulla. Tyttöjen Talo toimi aluksi kolmivuotisena kehittämishankkeena mutta nyt talon asema on vakiintunut.

domarnas förbund och av Helsingfors stads ungdomscentral. Verksamheten finansieras också av Penningautomatföreningen RAY.

Jag skrev min avhandling i samband med ett mångkulturellt projekt, som ordnades i Flickhuset från augusti till december 2003. I den här artikeln behandlar jag både Flickhuset och dess verksamhet samt huvudfrågorna i min avhandling. Artikeln är indelad i fem delar. Den första delen tar upp bakgrunden till partnerskapsprojektet. Den andra fokuserar på olika former av flickarbete vid Flickhuset. I den tredje delen diskuterar jag begreppet mångkulturalism och även kritik mot begreppet. Till slut behandlas verksamhetsplanen, som var ett av huvudresultaten i min forskning.

Artikeln är baserad på *pro gradu* -avhandlingen *What More Can We do? Developing a Multicultural Action Plan for the Girls' House* (Laurent, 2004), som finns på adressen:

[Http://www.hel.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/04_12_23_Laurent_vj38.pdf](http://www.hel.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/04_12_23_Laurent_vj38.pdf)

Partnerskapsprojektet

Flickhuset grundades i anknytning till Settlement-ungdomarnas förbunds landsomfattande projekt Underbara jag! (*Upea minä!*). Projektet, som verkade åren 1998–2001, hade som främsta mål att stöda flickor och unga kvinnor i deras utveckling. I samband med projektet utbildades också anställda till att vara lyhörda för teman som gäller speciellt flickor och unga kvinnor. Flickhusets förebild är Xist Tjejforum i Stockholm som grundades år 1995. Xist upprätthålls av Stiftelsen Kvinnoforum vars syfte är att öka flickors och kvinnors inflytande i privatliv, arbetsliv och samhällsliv. Xist erbjuder olika former av aktiviteter samt ger stöd och rådgivning.

Då Flickhuset grundades år 1999 fungerade det först som ett treårigt utvecklingsprojekt. I dag har partnerskapsprojektet fått varaktig status. I Utveck-

Kehittämishankkeen loppuraportissa (2002) todetaan, että Tyttöjen Talolla kumppanuutta koetaan eduksi, koska se mahdollistaa helpon yhteistyön kumppaneiden muiden tahojen ja toimintojen kanssa. Kumppanuustahojen edustajat ovat olleet sekä työvaliokunnan että johtoryhmän jäseninä kehittämässä ja arvioimassa toimintaa alusta alkaen. Yhteistyötä on tehty myös esimerkiksi opetusviraston, koulujen, sosiaaliviraston, neuvoloiden, Raiskauskriisikeskus Tukinaisen ja eri monikulttuuristen yhdistysten kanssa. Vuonna 2002 Helsingin kaupungin terveystieteiden keskus oli myös mukana yhtenä tahona.

Sukupuolisensitiivinen tyttötyö

Tyttöjen Talon perustehtävä on ”tukea tyttöjen ja nuorten naisten kasvua ja identiteettiä ja auttaa heitä kasvamaan itsensä näköisiksi naisiksi yhteisöllisyyttä arvostavassa sekä naistietoisessa ilmapiirissä.” Naistietoisesta tyttötyöstä kehittymisen myötä, rinnalle on tullut termi ”sukupuolisensitiivinen tyttötyö”. Sillä ymmärretään, että sukupuoli on myös yhteiskunnallinen konstruktio, jonka kautta tyttöihin ja poikiin kohdistuu erilaisia odotuksia ja arvostuksia. Sukupuolisensitiivinen poikatyö on viime vuosina kehittynyt uudeksi toiminta-ajatteluksi, joka osaltaan pyrkii vastaamaan poikien ja miesten erityiskysymyksiin. (Loppuraportti, 2002.)

Tyttöjen Talon jokapäiväisessä toiminnassa näkyy monta eri toimintamuotoa, joista muodostuu käytännön tyttötyö. Keskeisimmät toimintamuodot ovat seuraavat:

- 1 *Vuorovaikutteiset tyttöryhmät*, joita pidetään talon tärkeimpänä toimintana. Suljetut ryhmät ovat luottamuksellisia ja kokoontuvat säännöllisesti puolesta vuodesta useampaan vuoteen. Jotkut niistä ovat selkeästi terapeuttisia ryhmiä. Ryhmillä on yleensä kaksi ohjaajaa ja monikulttuurisissa ryhmissä pyritään siihen, että ainakin toinen ohjaaja on maahanmuuttajataustainen.

lingsprojektin loppuraportti (2002) konstaterar man att partnerskapet ses som en fördel och att det underlättar samarbetet inom de delaktiga organisationerna. Ända sedan början har företrädare för de tre partnerskapsorganisationerna varit med och utvecklat och utvärderat verksamheten. Företrädarna har bland annat deltagit i som medlemmar av projektets arbetsutskott och styrgrupp. Flickhuset har också samarbetat med Utbildningsverket, Socialverket, barn- och mödrarådgivningar, skolor, kriscentret *Tu-kinainen* för samt med olika mångkulturella föreningar. År 2002 var även Helsingfors stads hälsovårdsverk med som en instans.

Flickarbete med genderperspektiv

Flickhuset viktigaste uppgift är att stöda flickor och unga kvinnor i sin uppväxt och i att hitta sin egen identitet. Centret vill hjälpa flickor och unga kvinnor att utvecklas, enligt sina egna förutsättningar, i en atmosfär som värdesätter gemenskap och kvinnospekter. Arbetet i Flickhuset utgår från ett genderperspektiv. Under de senaste åren har termen ”gendersensitivt flickarbete” (sukupuolisensitiivinen tyttötyö) utvecklats och spridits. Att arbeta med ett genderperspektiv innebär att man vill se och synliggöra de skillnader och värderingar som styr förväntningar på flickor och pojkar. Med andra ord vill man lyfta fram att könet också är en samhällselig konstruktion. Arbetet med flickor och unga kvinnor har i sin tur lett till att man velat sprida genderspekten till arbete som görs med pojkar och män. Den senaste termen inom området är ”gendersensitivt pojkarbete” (sukupuolisensitiivinen poikatyö) som fokuserar på frågor som berör speciellt pojkar och män. (Slutrapporten, 2002.)

Flickhuset har flera olika aktiviteter, som alla utgår ifrån ett genderperspektiv. Centrets verksamhet är indelad i nio huvudområden:

- 1 *Interaktiva flickgrupper*, (kallas även *tjejgrupper*) är den viktigaste verksamheten i centret. Grup-

- 2 *Avoin toiminta* ja kahvila tarjoaa matalan kynnyksen tulla taloon ja tutustua sen toimintaan. Kahvila on avoinna maanantaista torstaihin kello 14–20 ja kahvilassa on aina läsnä aikuinen nainen.
- 3 *Iltapäivätoiminta 10–15-vuotiaille* järjestetään joka päivä ja sen tavoitteena on tarjota turvallinen ja aktiivinen iltapäivä, aikuisen naisen seurassa.
- 4 *Harrastusryhmät* pyrkivät tarjoamaan eri toimintoja, ottaen huomioon tyttöjen toivomuksia. Talolla toimii esimerkiksi tanssiryhmiä, teatteri-ilmaisun ryhmä ja joogaryhmä.
- 5 *Seksuaalikasvatus* tarjoaa tytöille paikan jossa he voivat keskustella muun muassa sukupuolesta ja seksuaalisuudesta. Kaksi kertaa viikossa, Pop-in klinikassa on päivystävä kättilö, jolle ei tarvitse varata aikaa. Tyttöjen Talo tuottaa myös seksuaalikasvatukseen liittyvää materiaalia, tarjoaa koulutusta ja osallistuu eri koulutustilaisuuksiin.
- 6 *Tapahtumia* järjestetään säännöllisesti eri teemojen ympärillä. Esimerkiksi Kulttuuripolku, Tunnepolku ja Kansainvälisen naistenpäivän juhla ovat osa talon toimintaa.
- 7 *Talotoimikunta* pyrkii aktivoimaan tyttöjä osallistumaan Tyttöjen Talon toiminnan kehittämiseen.
- 8 *Koulutus*. Tyttöjen Talon henkilökunta antaa koulutusta sukupuolisensitiivisestä nuorisotyöstä, josta yksi esimerkki on Nuorisosiisäkeskuksen työntekijöille järjestetty Tyttötyörinki.
- 9 *Nuoret äidit*. Tyttöjen Talolla käynnistyi vuonna 2004 Nuoret äidit -projekti, jonka tavoitteena on tukea alle 21-vuotiaita odottavia tai jo synnyttäneitä äitejä.

Helsingin Tyttöjen Talo on myös innostanut ja kouluttanut muita tahoja sukupuolisensitiivisessä tyttö- ja poikatyössä. Viime vuosien aikana naisyhteisöistä tyttötyötä, tyttöryhmiä ja Tyttöjen Talo -projekteja on syntynyt eri puolilla Suomea. Tyttöjen Talolla järjestetään esimerkiksi Helsingin Kaupungin nuorisotoimen Tyttötyörinki, joka on tarkoitettu kai-

- perna är slutna, konfidentiella och träffas regelbundet i minst ett halvt, eventuellt flera år. Vissa av grupperna är terapigrupper. Grupperna har i regel två ledare och i de mångkulturella grupperna strävar man efter att åtminstone den ena ledaren har invandrarbakgrund.
- 2 *Den öppna verksamheten och caféet* skall fungera som en låg tröskel till att söka sig till centret och bli bekant med verksamheten där. Caféet håller öppet måndag till torsdag klockan 14–20, och i kaféet finns alltid en vuxen kvinna på plats.
  - 3 *Eftermiddagsverksamhet för 10–15-åringar*. Verksamhetens syfte är att erbjuda en trygg och aktiv eftermiddag i sällskap av en vuxen kvinna.
  - 4 *Hobbygrupper* ordnar olika slags verksamhet och de utgår ofta från flickornas egna önskemål. I grupperna kan man till exempel utöva dans, teater, yoga och bildkonst.
  - 5 *Sexualupplysning* ges på flera olika plan. Målsättningen är att ge flickorna en möjlighet att diskutera frågor som gäller kön och sexualitet. Två gånger i veckan dejourerar en barnmorska i "Pop-in-kliniken" som man kan besöka utan tidsbeställning. Flickhuset producerar även material kring sexualfostran, ordnar utbildning och deltar i olika utbildningsträffar.
  - 6 *Evenemang* ordnas regelbundet kring olika teman. Regelbundet återkommande evenemang är Kulturstigen, Känslostigen och firandet av den internationella kvinnodagen.
  - 7 *Huskommittén* vill aktivera flickorna att delta i utvecklandet av verksamheten vid Flickhuset.
  - 8 *Utbildning*. Personalen vid Flickhuset utbildar i flickarbete med genderperspektiv. Ett exempel på sådan utbildning är "Flickringen" (*Tyttötyörinki*), som ordnas för anställda vid Helsingfors stads ungdomscentral.
  - 9 *Unga mödrar*. År 2004 inleddes projektet Unga mödrar, vars syfte är att stöda under 21-åriga väntande eller nyblivna mammor.

"Feiza Osman ja Wisam Elfadl käyvät Tyttöjen Talon tyttöryhmässä kerran viikossa. Ryhmänohjaaja Ekhlās Osman Suomen Pakolaisavusta on yksi talon kahdestakymmenestä ulkopuolisesta ohjaajasta." | "Feiza Osman och Wisam Elfadl deltar i en tjejgrupp som träffas varje vecka. Gruppledare Ekhlās Osman från Finlands Flyktinghjälp är en av Flickhusets tjugo utomstående ledare."

Kuva: | Foto: Olga Vishnjakova.

kille nuorisoiäntekeskukseen naispuolisille työntekijöille, joita kiinnostaa tyttötyö. Tyttötyöryhmissä pohditaan naistietoista tyttötyötä ja nuorisotalojen tyttötyön ohjaamiseen liittyviä asioita (Hesan Nuorten Ääni, 2004). Muita Tyttöjen Talon -tapaisia hankkeita on käynnistetty muun muassa Jyväskylässä ja Lahdessa (Tyttöjen tila Helmi). Uusin hanke on Tampereen Tyttöjen Talo, jonka toiminta alkoi keväällä 2004. Tampereen Tyttöjen Talo on osa Setlementti Naapurin toimintaa.

Monikulttuurisuus tavoitteena

Maahanmuuttajataustaiset tytöt ovat olleet Tyttöjen Talon kohderymänä talon perustamisesta lähtien. Ajatuksena oli, että maahanmuuttajataustaisten tyttöjen olisi helpompaa tulla tyttöjen omaan taloon, kuin "tavalliseen" nuorisotaloon, jossa on sekä poikia että tyttöjä (Tyttöjen Talo Tirlittan, 1999, 6). Talolla on alusta lähtien toiminut monikulttuurisia tyttöryhmiä, joista venäjänkielisten tyttöjen ryhmä on toiminut pisimpään. Käsitteet "monikulttuurinen tyttöryh-

Flickhuset i Helsingfors har också inspirerat och utbildat andra instanser i flick- och pojkarbete med genderperspektiv. Under de senaste åren har flickarbete med genderperspektiv, flickgrupper och flickhusprojekt utvecklats på olika håll i Finland. Flickhuset ordnar till exempel "Flickringen" *Tyttötyörinki*, en studiecirkel för de kvinnliga anställda vid Ungdomscentralen som är intresserade av att arbeta med flickor. Inom studiecirkeln behandlas gendersensitivt flickarbete och frågor om hur man kan utveckla arbetet med flickor (Hesan Nuorten Ääni, 2004). Övriga liknande flickhusprojekt har inletts bland annat i Jyväskylä och i Lahtis (Helmi). Det nyaste flickhuset öppnade i Tammerfors våren 2004. Flickhuset i Tammerfors är en del av *Setlementti Naapuris* verksamhet.

Kulturell mångfald som mål

Redan då Flickhuset planerades tänkte man på kulturell mångfald och flickor och unga kvinnor med invandringsbakgrund var en viktig målgrupp. Man tänkte sig att dessa flickor skulle ha lättare att komma till ett ställe med enbart flickor, än till en vanlig ungdomsgård där det också finns pojkar (Tyttöjen Talo Tirlittan, 1999, 6). Ända från början har det funnits mångkulturella flickgrupper vid huset. En grupp med ryskspråkiga flickor har träffats redan i över fem år. Begreppen "mångkulturell flickgrupp" och "mångkulturellt flickarbete" är ganska nya i Finland. Ett av syftena med min undersökning är att definiera vad begreppet "mångkulturalism" innebär vid Flickhuset i praktiken.

Utgångspunkten för min forskning är deltagarbaserad aktionsforskning (participatory action research). Det finns inga entydiga definitioner av aktionsforskning, men gemensamt för många studier inom detta område är att de vill lösa ett visst problem tillsammans med medlemmarna av en viss gemenskap. Aktionsforskning har ofta konkreta målsättningar. Själva förändringen och forskningens målsättningar

mä” ja ”monikulttuurinen tyttötyö” ovat Suomessa varsin uusia. Yksi tutkimukseni tavoitteista on määrittellä ”monikulttuurisuus” Tyttöjen Talolla ja selvittää mitä käytännön merkitystä käsitteellä on.

Tutkimukseni lähtökohtana on toimintatutkimus. Toimintatutkimukselle ei ole olemassa selkeää määritelmää mutta yhteistä monelle toimintatutkimukselle on halu ratkaista tietty ongelma yhdessä tietyn yhteisön jäsenien kanssa. Toimintatutkimuksella on usein selkeät päämäärät. Itse muutos ja sitä koskevat tavoitteet ovat eksplisiittisesti läsnä jo tutkimuksen tavoitteenasettelussa ja määrittelyssä. Tutkija ja tutkittavat ovat itse asettamassa konkreettisia muutostavoitteita. (Kuula, 1999, 219.) Yksi tutkimuksen perusajatuksista, joka ohjasi koko tutkimusprosessia, on että kulttuurinen moninaisuus voi edesauttaa kulttuurista rikkautta ja olla laajemman ymmärryksen lähteenä oman sekä vieraan kulttuurin ymmärtämisessä.

Useat tutkimukset (esim. Silvennoinen, 2001, 120; Liebkind & Jasinskaja-Lahti, 2000, 115) ovat myös osoittaneet että maahanmuuttajataustaisilla tytöillä on suurempi riski marginalisoitua kuin maahanmuuttajataustaisilla pojilla. Suvaitseva monikulttuurinen ilmapiiri voi auttaa maahanmuuttajaa sopeutumaan uuteen kulttuuriin ja se voi myös estää vihamielisyyksiä eri kulttuuriryhmien välissä (Liebkind, 2000).

Käsite ”monikulttuurinen” ei ole ongelmaton. Käsitettä on kritisoitu esimerkiksi siitä, että se saattaa peittää yhteiskunnan valtasuhteita ottamatta huomioon luokkaa tai sukupuolta tai muita tekijöitä (Molina & Tesfahuney, 1994, 110). Käsitteellä voidaan myös tarkoittaa, että eri kulttuuriset ryhmät elävät rinnakkain, ilman että ne ovat tekemisissä toistensa kanssa. Käsite kulttuurienvälinen voisi monessa yhteydessä olla parempi koska se viittaa siihen, että eri kulttuuriset ryhmät ovat keskenään avoimessa vuorovaikutuksessa. Tutkimuksessani käytän käsitettä ”monikulttuurisuus” koska se on yleisesti käytetty termi Suomessa ja myös Tyttöjen

behandlas explicit redan i forskningsplanen. Forskaren och deltagarna ställer tillsammans upp konkreta mål för förändringarna (Kuula, 1999, 219). En grundtanke, som styrde hela forskningsprocessen, var att kulturell mångfald kan främja vara en källa för större förståelse för såväl den egna kulturen som för främmande kulturer.

Flera studier (bl.a. Silvennoinen, 2001, 120; Liebkind & Jasinskaja-Lahti, 2000, 15) har visat att flickor med invandrabakgrund löper större risk att marginaliseras än pojkar med invandrabakgrund. En fördomsfri mångkulturell atmosfär kan också hjälpa invandrare att anpassa sig till en ny kultur och den kan förebygga konflikter mellan olika invandrargrupper (Liebkind, 2000).

Begreppet ”mångkulturell” är inte problemfritt. Det har kritiserats bland annat för att det kan dölja samhällseliga maktstrukturer utan att beakta samhällsklass, kön eller övriga faktorer (Molina & Tesfahuney, 1994, 110). Begreppet kan även avse att olika grupper lever sida vid sida utan att ha något med varandra att göra. Termen ”interkulturell” kunde i många sammanhang vara bättre, eftersom den syftar på att olika grupper öppet har interaktion. Medveten om kritiken mot begreppet mångkulturell, valde jag ändå att använda det eftersom det används både i statliga och kommunala sammanhang samt i Flickhuset. För att undvika missförstånd eller vaga generaliseringar borde man därför alltid definiera begreppet mångkulturell då man använder det.

I min forskning som fokuserade på Flickhuset som organisation, utgår jag från att modellen för kulturell mångfald, liksom värderingarna kring kulturell mångfald, skall komma från de vuxna och att de skall stödas i hela organisationen. För att en organisation skall kunna främja kulturell mångfald bör den ha en klar vision om hur den kan göra arbetsplatsen mer mångsidig (*culturally diverse*) och hur arbetskulturen skall bli mera inkluderande (*inclusive*). I praktiken betyder detta att en organisation borde ha en klar strategisk plan för främjande av kulturell pluralism

Talolla. Se on myös käsite joka vaatii tarkempaa määritelmää niissä yhteyksissä jossa sitä käytetään.

Tutkimuksessani lähdin liikkeelle siitä, että monikulttuurisuuden malli ja arvot on tultava aikuisilta ja niitä on tuettava koko organisaatiossa. Jotta organisaatio voisi edistää monikulttuurisuutta, sillä pitää olla selkeä visio siitä, miten se voi tehdä työyhteisöstä moninaisemman (culturally diverse) ja työkuultuurin osallistuvammaksi (inclusive). Käytännössä tämä tarkoittaa että organisaatiolla pitäisi olla selkeä strateginen suunnitelma moninaisuuden edistämisestä (Katz & Miller, 1995, 6.) Tyttöjen Talolla ei ollut aikaisempaa tutkimusta monikulttuurisuudesta organisaation tasolla eikä suunnitelmaa monikulttuurisuuden kehittämistä. Vastaavanlaisia tutkimuksia ei myöskään ole tehty muualla Suomessa nuoriso- tai tyttötyön parissa. Monikulttuurisuus on kuitenkin pidetty tärkeänä aiheena Tyttöjen Talolla, talon perustamisesta lähtien ja se on myös näkynyt talon toiminnassa.

Toimintatutkimus osallistujien ehdoilla

Tyttöjen Talo on pieni organisaatio, jossa tutkimusajankohtana oli kolme vakinaista työntekijää, yksi projektityöntekijä sekä oppisopimusopiskelija. Työyhteisöä voi kuvailla tiiviiksi, huolehtivaiseksi sekä keskustelevaiseksi. Toimintatutkimus tuntui luonnolliselta tutkimusmenetelmältä sen osallistavan luonteen ja etukäteen mainittujen päämäärien takia. Toimintatutkimus sopii myös Tyttöjen Talon arvoihin, jotka ovat tasa-arvo, moninaisuuden arvostaminen, yksilöllisyys, ainutkertaisuus ja yhteisöllisyys.

Tutkimuskysymykset nousivat työyhteisöstä ja arjen kysymyksistä ja Tyttöjen Talon työntekijät osallistuivat tiiviisti tutkimukseen koko tutkimusprosessin aikana. Muotoilimme tutkimuskysymykset, keskustelimme säännöllisesti tutkimuksesta esiin nousevista aiheista ja lopulta kävimme läpi tuloksia,

Kuva: | Bild: Olga Vishnjakova.

(Katz & Miller, 1995, 6). Vid Flickhuset fanns ingen tidigare forskning kulturell mångfald inom organisationen. Det fanns inte heller någon plan för hur den kulturella mångfalden kunde vidareutvecklas. Motsvarande studier har inte heller gjorts på andra håll i Finland inom ungdoms- eller flickarbete. Trots det har kulturell mångfald upplevts som någonting viktigt i Flickhuset allt sedan centret grundades och detta har också påverkat centrets verksamhet.

Aktionsforskning på deltagarnas villkor

Flickhuset är en liten organisation. Då forskningen gjordes fanns det i centret tre fasta anställda, en projektarbetare och en studerande på lärlingsavtal. Därtill arbetade några studeranden och jag som praktikanter i Flickhuset. Arbetsgemenskapen kan beskrivas som trivsamt, förstående och diskuterande. Aktionsforskning kändes som en naturlig forskningsmetod genom dess deltagande karaktär och på förhand formulerade målsättningar. Aktionsforskning som strategi passar också bra ihop med Flickhuset värderingar, som i korthet är: jämställdhet, mångfald, individualism, gemenskap samt att se varje individ som en unik person.

analyysia ja tulevaisuuden mahdollisuuksia toteuttaa uusi toimintasuunnitelma.

Tutkimuskysymyksissä monikulttuurisuudella on vahva rooli. Ensimmäinen pääkysymys tarkastelee monikulttuurisuutta organisaation sisällä ja työntekijöiden näkökannalta. Toinen pääkysymys keskittyy monikulttuurista toimintaa kehittävään toimintasuunnitelmaan sekä edellä mainitun projektin toteuttamiseen syksyllä 2003.

Alkuperäisten suunnitelmieni mukaan myös Tyttöjen Talon kävijät, eli tytöt, olisivat osallistuneet aktiivisesti tutkimukseen. Jouduin kuitenkin muuttamaan suunnitelmiani työyhteisön pyynnöstä. Tyttöjen Talo haluaa olla paikka jossa tytöt voivat tuntea itsensä vapaiksi arvosteilta ja ulkopuolisilta katseilta. Osallistuva havainnointi ei sinä ajankohtana sopinut Tyttöjen Talon arvoihin, koska tyttöjä ei olisi ehditty valmistaa tutkimukseen riittävän ajoissa. Päätin rajata tutkimuksen organisaatioon ja sen päätoimisiin työntekijöihin. Rajaus oli tarpeen, ottaen huomioon tutkimuksen rajallisen ajan, puoli vuotta, sekä tutkimuksen laajuuden. Tulevaisuuden toimintatutkimuksissa on ensisijaisen tärkeää, että tytöt ovat mukana aktiivisina toimijoina. Tulevaisuuden tutkimuksissa olisi myös tärkeää ottaa mukaan ne, yli kaksikymmentä ryhmänohjaajaa, jotka osallistuvat talon toimintaan tuntityöläisinä. Tällä kertaa halusin kuitenkin keskittyä talon ”ydintyöntekijöihin” ja siksi ryhmänohjaajat jäivät tutkimusalueen ulkopuolelle.

Tutkimusaineisto koostuu kenttähavainnoistani, päiväkirjastani, kokousmuistioista sekä kuudesta teemahaastattelusta. Haastatteluihin osallistui kuusi työntekijää, jotka työskentelivät kokoaikaisesti Tyttöjen Talolla eri aikoina tutkimuksen ajankohtana. Tutkimusajankohta oli sama kuin harjoitteluaikani, elokuun lopusta, joulukuuhun 2003. Maaliskuussa 2004 kävimme työntekijöiden kanssa läpi tutkimusraportin lopullista muotoa ja keskustelimme tutkimustuloksista.

Forskningsproblemen och -frågorna formulerades tillsammans med arbetsgemenskapen de anställda vid Flickhuset deltog i undersökningen i nästan alla dess skeden. Vi formulerade forskningsfrågorna och diskuterade regelbundet forskningsprocessen. Slutligen gick vi tillsammans igenom resultatens, forskningsanalysen och möjligheterna till att i framtiden genomföra den nya verksamhetsplanen som forskningen resulterade i.

Inom forskningsfrågorna intar kulturell mångfald en viktig roll. Den första huvudfrågan behandlar kulturell mångfald inom organisationen och från de anställdas synvinkel. Den andra koncentrerar sig på att utveckla en mångkulturell verksamhetsplan samt att granska genomförande av det mångkulturella projektet som genomfördes hösten 2003.

Enligt mina ursprungliga planer skulle även Flickhusets besökare, de unga kvinnorna, aktivt delta i undersökningen. Jag var dock tvungen att ändra dessa planer. De anställda motiverade begränsningen med att det är viktigt att Flickhuset får vara ett ställe där flickorna kan känna sig skyddade för bedömande blickar. Inom forskningens tidsgränser fanns det inte heller tillräckligt med tid för att förbereda besökarna för en eventuell undersökning. På grund av det här beslöt jag mig för att avgränsa forskningen till centrets organisation och de fast anställda. Men i framtida studier med aktionsforskning är det viktigt att få med även flickorna. Det skulle också vara viktigt att få med de över tjugo gruppledare som arbetar i Flickhuset som timanställda.

Forskningsmaterialet består av deltagande observation, mina dagboksanteckningar, mötesmemoranda samt av sex temaintervjuer med deltagarna i undersökningen, personalen. Jag intervjuade sex personer som i olika skeden av min undersökning var fast anställda vid Flickhuset. Forskningen skedde mellan slutet av augusti och slutet av december 2003. I mars 2004 gick jag tillsammans med de anställda igenom forskningsrapportens slutliga form och diskuterade mina forskningsrön.

Ehdotus monikulttuuriseksi toimintasuunnitelmaksi

Tutkimuksen tavoitteena ei ole löytää yhtä ja ainoaa ”oikeaa tapaa” monikulttuurisuuden kehittämiseksi. Hirsjärvi ja Hurme (2000, 17) muistuttavat että toisuus on aina sosiaalisesti rakennettu ja ettei ole ole-massa yhtä ainoaa totuutta, joka olisi kaikille sama.

Tutkimusaineisto analysoitiin jakamalla aineisto teemoihin ja lähestymistapa oli induktiivinen. Tutkimustulosten sekä niiden analyysin perusteella syntyi monikulttuurisen toimintasuunnitelman ehdotus. Tulokset ja niiden analyysi on jaettu viiteen pääteemaan 1) Monikulttuurisuus ennen projektin alkua, 2) Monikulttuurisen projektin ensisijaiset päämäärät, 3) Henkilökunnan määritelmä monikulttuurisuudesta, 4) Monikulttuurisen toiminnan kehittäminen käytännössä ja 5) Tulevaisuuden toiveet. Nämä pääteemat muodostavat pohjan ”Monikulttuuriselle toimintasuunnitelmalle” ja sen neljään osa-alueeseen.

Ehdotus toimintasuunnitelmaksi perustuu mo-
neen osaan. Se ottaa huomioon Tyttöjen Talon historian ja talon perusarvoja. Se perustuu koko tutkimusprosessin aikana kerättyihin tuloksiin ja tutkimusaineiston jatkuvaan analyysiin. Toimintasuunnitelma perustuu myös siihen oletukseen, että Tyttöjen Talon perusarvot pysyvät samoina. Toimintasuunnitelma on yksi tapa kehittää monikulttuurisuutta Tyttöjen Talolla. Se ei ole ainoa tapa mutta se voi toimia ohjeena kun monikulttuurisuutta tulevaisuudessa kehitetään Tyttöjen Talolla. Toimintasuunnitelman päämäärä on, että monikulttuurisuudesta tulee luonnollinen osa Tyttöjen Talon toimintaa, jossa moninaisuutta nähdään laajemman ymmärryksen lähteenä ja luovan tyttötyön inspiraationa.

Ehdotuksen soveltaminen käytännössä

Tutkimustulokset viittaavat siihen, että Tyttöjen Talolla on jo hyvä perusta monikulttuuriselle työlle,

Förslag till mångkulturell verksamhetsplan

Syftet med forskningen var inte att lyfta fram en enda ”rätt sanning” om hur man borde utveckla kulturell mångfald i Flickhuset. Jag hoppas ändå att forskningen kan bidra till att utveckla mångkulturella strategier inom organisationer som arbetar med ungdomar och speciellt med flickor och unga kvinnor.

Intervjuerna, fält- och dagboksanteckningarna analyserades genom att dela in materialet i olika teman. På basen av de olika teman gjorde jag upp ett förslag till en mångkulturell verksamhetsplan som bygger på fem huvudteman: 1) Den kulturella mångfalden före projektets början, 2) Målsättningarna med det mångkulturella projektet, 3) Personalens definition av mångkulturalism, 4) Utvecklande av den mångkulturella verksamheten i praktiken och 5) Målsättningar inför framtiden. Dessa fem huvudteman bildar grunden för den ”mångkulturella verksamhetsplanen” och dess fyra delområden.

Forskningsresultaten och analysen utgör grunden i förslaget till en mångkulturell verksamhetsplan. Verksamhetsplanen beaktar Flickhusets historiska bakgrund och de grundvärderingarna som styr centrets verksamhet. Verksamhetsplanen bygger också på antagandet att grundvärderingarna vid Flickhuset förblir oföränderliga. Verksamhetsplanen är ett sätt att utveckla kulturell mångfald vid Flickhuset. Det är inte det enda sättet, men planen kan tjäna som vägledning vid utvecklandet av den kulturella mångfalden vid Flickhuset. Verksamhetsplanen ger praktiska förslag till hur Flickhuset kunde utveckla den kulturella mångfalden inom organisationen och inom verksamheten. Planen föreslår till exempel att Flickhuset skall anställa en arbetstagare med invandrarbakgrund, ordna interkulturell utbildning, både för de anställda och för flickor som besöker huset, använda olika metoder att utveckla marknadsföringen samt att fortsätta arbetet med de mångkulturella tjejgrupperna. Syftet med verksamhetsplanen är göra kultu-

joka alusta alkaen on ollut yksi Tyttöjen Talon peruslähtökohta, joskin sitä edelleen tulee määrätietoisesti kehittää. Toimintasuunnitelma ei kuitenkaan itsessään saa aikaan muutoksia vaan sen toteuttamiseen pitää löytyä kiinnostusta ja tahtoa sekä Tyttöjen Talolta että sen kolmelta kumppanuustaholta. Tyttöjen Talon henkilökunnan mukaan suunnitelma on realistinen ja toteuttavissa joko osittain tai kokonaisuudessaan. Henkilökunta viittaa kuitenkin siihen, ettei Tyttöjen Talolla tällä hetkellä ole henkilöstöä eikä taloudellisia resursseja jotta monikulttuuriseen työhön voisi näin laajasti panostaa.

Tyttöjen Talon kumppanuustahot, Helsingin kaupungin Nuorisoasiainkeskus, Kalliolan Nuoret ry., ja Settlementtinuortenliitto ry. puhuvat kaikki monikulttuurisuudesta eri tilanteissa ja niillä on kaikki erilaisia monikulttuurisia projekteja. Olisi kuitenkin suotavaa että järjestöt ja viranomaistahot voisivat tehdä monikulttuurisuudesta luonnollinen osa toimintaa, niin ettei kulttuurienvälinen vuorovaikutus olisi läsnä vain projekteissa. Tyttöjen Talolla monikulttuurisuus on luonnollinen osa toimintaa ja talon arkipäivää. Tähän vaikuttaa talon perusarvot ja henkilökunnan myönteinen asennoituminen kulttuuriseen moninaisuuteen.

Toimintatutkimus antaa viitteen siitä, miten monikulttuurista tyttötyötä voisi tulevaisuudessa kehittää. Vastaavanlaista tutkimusta ei ole aikaisemmin tehty Suomessa ja toivon että tämä tutkimus voi edesauttaa keskustelua monikulttuurisesta tyttötyöstä. Tutkimuksessa korostuu organisaation rooli monikulttuuristen arvojen levittämisessä sekä aikuisten rooli kasvattajina ja roolimalleina. Tulevissa tutkimuksissa olisi hyvä keskittyä myös eri kulttuuritaustoista tulevien tyttöjen vuorovaikutuksen parantamiseen.

rell mångfald till en naturlig del av verksamheten vid Flickhuset och att mångfalden skall kunna ses som en källa till större förståelse och inspirera till kreativt flickarbete.

Att tillämpa förslaget i praktiken

Enligt forskningsresultaten är grunden för det mångkulturella arbetet i Flickhuset bra. Trots det finns det flera områden som i framtiden målmedvetet kunde utvecklas. En verksamhetsplan får inte heller ensam till stånd någon förändring, utan det krävs engagemang både av Flickhuset och av de tre partnerskapsinstanserna. Enligt de anställda vid Flickhuset är verksamhetsplanen realistisk och genomförbar antingen delvis eller som sådan. Men de påpekar också att Flickhuset i dag inte har den personal och de resurser som skulle krävas för en så stor satsning.

De tre partnerskapsinstanserna, Helsingfors stads ungdomscentral, Kalliolan Nuoret och Settlements ungdomarnas förbund, talar alla om mångkulturalism i olika situationer och har sina egna mångkulturella projekt. Men det vore önskvärt att dessa föreningar och myndigheter kunde göra kulturell mångfald till en naturlig del av sin verksamhet, så att interkulturellt samarbete inte bara skulle existera på pappret och inom särskilda projekt. I Flickhuset är kulturell mångfald en naturlig del av verksamheten och vardagen, vilket är en följd av de grundvärderingar som råder i huset och personalens positiva inställning till kulturell mångfald.

Lähteet: | Källor:

- Hesan Nuorten Ääni (2004), <http://nk.hel.fi/hna/nuorisotyö/tyttötyö.php>, luettu 2.2.2005.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2000). Tutkimushaastattelu, Teemahaastattelun teoria ja käytäntö, Helsinki University Press, Helsinki, Yliopistopaino.
- Katz, J. & Miller, F. (1995). On the Path to a Multicultural Organization, Cultural Diversity at Work, January 1995, pp. 6–7, 14, Vol. 7, Nr. 3.
- Kiviniemi, K. (1999). Toimintatutkimus yhteisöllisenä projektina. In: Heikkinen, H., Huttunen, R. & Moilanen, P. (eds.), Siinä tutkija missä tekijä, Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja pp. 63-84, Jyväskylä, Atena Kustannus.
- Kuula, A. (1999). Toimintatutkimus, Kenttätyötä ja muutospyrkimyksiä, Tampere, Vastapaino.
- Liebkind, K. & Jasinskaja-Lahti, I. (2000). Nuorten maahanmuuttajien hyvinvointiin vaikuttavat tekijät. In: Liebkind, K. (ed.) Monikulttuurinen Suomi, Etniset suhteet tutkimuksen valossa, pp. 112–123, Helsinki, Gaudeamus.
- Loppuraportti (2002). Kumppanuushanke Tyttöjen Talon kolmivuotinen kehittämisprojekti 2000–2002, Helsinki, Tyttöjen Talo.
- Molina, I. & Tesfahuney, M. (1994). Multiculturalism: Praxis and Discourse. In Hjarnø, J. (ed.) Multiculturalism in the Nordic Societies, Proceedings of the 9th Nordic seminar for Researchers on Migration and Ethnic Relations, Final Report, pp.105–115, Tema Nord 1995:516, Copenhagen, Nordic Council of Ministers.
- Silvennoinen, H. (2001) Kunnallisen nuorisotyön arviointi, Kunnallisen nuorisotyön arviointihanke, Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisosaian neuvottelukunta, Pieksämäki, RT-print.
- Tyttöjen Talo Tirlittan (1999). Tyttöydestä positiivista energiaa, Hankesuunnitelma, Setlementtinuorten liitto ry., Kalliolan nuoret ry., Helsingin Nuorten Naisten Kristillinen Yhdistys, 30 April 1999, Helsinki.

Aktionsforskningen gav en glimt av vad mångkulturellt flickarbete kunde handla om i framtiden. Någon motsvarande studie har inte tidigare gjorts i Finland, och därför hoppas jag att mitt bidrag skall kunna stimulera debatten om mångkulturellt flickarbete. Min studie betonar både organisationens roll som spridare av de mångkulturvänliga värderingarna och de vuxnas roll som fostrare och rollmodeller. Det vore bra om man vid liknande studier i framtiden även kunde fästa uppmärksamhet vid förbättrandet av kontakterna mellan flickor från olika kulturer.

HIV -tartuntariskien vähentäminen painopisteenä lähialueyhteistyössä

Fokus inom närområdessamarbetet: minskning av risken för HIV-smitta

Päivi Puro

Artikkelissa esitellään päihdetyön kokemuksia vuosina 2001–2004 toteutetusta Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittamasta lähialueyhteistyöhankkeesta, jonka päätavoitteena oli HIV-tartuntariskien vähentäminen venäjänkielisten huumeidenkäyttäjien keskuudessa Pietarissa, Helsingissä ja Tukholmassa. Projektin kokemuksia ja tuloksia kuvataan projektin piirissä kootun tiedon, eri osapuolten ja toteutuneiden työmuotojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan lähialueyhteistyön tulevaisuuden haasteita.

Minimisation of HIV risks among young drug users in St. Petersburg, Helsinki and Stockholm -projektin lähtökohdan muodostivat EU:n pohjoisen ulottuvuuden ja lähialueyhteistyön kehittämistavoitteet sekä painopistealueet, joissa huumeidenkäyttöön liittyvien tartuntatautiriskien vähentäminen on keskeisellä sijalla. Pohjoismaisen yhteistyön lisäämistarve on noussut lisäksi havainnoista, että maahanmuuttajien tai turistien tavoin myös huumeidenkäyttäjät liikkuvat maasta toiseen. Projektin toteuttivat vuosina 2001–2004 pietarilainen Vozvratscheniye -säätiö, tukholmalainen Convictus -järjestö sekä suomalainen A-klinikkasäätiö.

Artikeln berättar om erfarenheter från det närområdessamarbetsprojekt som genomfördes åren 2001–2004 med finansiering från Nordiska ministerrådet och vars huvudsyfte var att minska risken för HIV-smitta bland ryskspråkiga narkomaner i St. Petersburg, Helsingfors och Stockholm. Artikeln handlar om projektets framskridande och resultat, de inblandade parternas synpunkter och de arbetsformer som uppstod. Dessutom tar den en titt på de utmaningar som närområdessamarbete står inför med tanke på framtiden.

Projektet kallades Minimisation of HIV risks among young drug users in St. Petersburg, Helsinki and Stockholm och utgick från de mål och fokusområden som ställts upp för EU:s nordliga dimension och närområdessamarbete, där minskningen av smittorisker bland narkomaner har en central ställning. Behovet av att öka det nordiska samarbetet har dessutom påtalats av det faktum att narkomaner kan röra sig från land till land på samma sätt som invandrare och turister. Projektet utfördes åren 2001–2004 av stiftelsen Vozvratscheniye (på sv. återkomsten), organisationen Convictus (sv. ung. dömd) i Stockholm och A-klinikstiftelsen i Helsingfors.

Pietarissa HIV-tartunnat kasvoivat epidemiaksi vuosituhannen vaihteessa

Virushepatiitit ja HIV-tartunnat ovat viime vuosina yleistyneet erittäin nopeasti Venäjällä ja muissa entisen Neuvostoliiton alueen maissa: aluksi Ukrainassa, Valko-Venäjällä ja Kaliningradin alueella sekä vuodesta 1999 alkaen erityisesti Venäjällä ja Virossa. HIV-infektion leviäminen on tapahtunut erityisesti piikkihuumeiden käytön yleistymisen myötä, mutta viime vuosina myös seksin kautta tapahtuneet tartunnat ovat lisääntyneet. Tartunnan saaneet ovat olleet pääosin nuoria aikuisia, mutta myös alaikäisten nuorten osuus tartunnan saaneista on merkittävästi kasvanut. (Minimisation of HIV risks...2005).

Ennen vuotta 1999 HIV -tartuntoja arvioitiin Pietarissa (väkiluku noin 4,6 miljoonaa) olevan noin sata vuodessa. Vuonna 2001, joka oli tilastollinen huippuvuosi, Pietarissa rekisteröitiin 10 119 uutta tapausta ja kevään 2004 aikana rekisteröityjen määrä ylitti jo 29 000. Pietarissa joka viides HIV-tartunnan saaneista on 15–18-vuotias ja 76 % sairastuneista 20–40-vuotiaita. Koko Luoteis-Venäjän alueella virallisesti rekisteröityjä HIV-tartunnan saaneita on noin 35 000. Vaikka viralliset tiedot epidemian leviämisen vauhdista ja määristä ovat hälyttäviä, paikallisten asiantuntija-arvioiden mukaan luvut ovat aliarvioita. Veriteitse tarttuvat taudit ovat huomattava kansanterveydellinen ongelma ja riski myös valtaväestölle. Tartuntatautiriskit koskettavat lisäksi lähialueiden väestöä lisääntyneen turismin ja Venäjältä EU-maihin suuntautuvan maahanmuuton takia.

Huumeidenkäyttäjiä on Pietarissa eri arvioiden mukaan noin 340 000, joista noin 40 000 on huumeiden ongelmakäyttäjää ja noin 300 000 satunnaiskäyttäjää (Leningradin alueella n. 4 000–6 000, Karjalan Tasavallassa n. 5 000–7 000 ja Murmanskin alueella n. 6 000–25 000).

Vertailun vuoksi viimeisimmän arvion mukaan huumeiden ongelmakäyttäjien kokonaismäärä Suo-

HIV-epidemi i Petersburg kring år 2000

Virushepatit och HIV-smitta har under de senaste åren spritt sig mycket snabbt i Ryssland och övriga före detta Sovjetländer: först i Ukraina, Vitryssland och Kaliningradområdet (f.d. Königsberg) samt fr.o.m. 1999 i synnerhet i Ryssland och Estland. HIV-viruset har spritts i synnerhet i och med spridningen av injicerad narkotika, men de senaste åren har även sexuellt överförd smitta blivit vanligare. De smittade har huvudsakligen varit unga vuxna, men andelen minderåriga har vuxit märkbart. (Minimisation of HIV risks ... 2005).

Före år 1999 bedömde man att ca. hundra personer årligen smittades av HIV i St. Petersburg (med ca. 4,6 miljoner invånare). År 2001, då statistiken toppades, registrerades 10 119 nya fall, och våren 2004 uppgick antalet registrerade fall redan till över 29 000. I St. Petersburg är var femte smittad mellan 15 och 18 år gammal, och tre fjärdedelar av dem som insjuknat mellan 20 och 40 år gammal. I hela nordvästra Ryssland finns det ca. 35 000 officiellt registrerade HIV-bärare. Och trots att redan dessa siffror är alarmerande torde de, enligt lokala experter, vara mindre än det verkliga antalet. De sjukdomar som sprids via blodet är ett betydande folkhälsoproblem och samtidigt en risk även för majoritetsbefolkningen. Smittorisken berör givetvis också St. Petersburgs närområdets invånare i och med den växande turismen och utvandringen från Ryssland till EU-länder.

Uppskattningsvis finns det ca. 340 000 personer i Petersburg som använder narkotika, varav 300 000 använder droger sporadiskt och 40 000 är narkomaner (i Leningradsregionen ca. 4 000–6 000, Karelska Republiken 5 000–7 000 och Murmanskområdet 6 000–25 000).

För jämförelsens skull kan nämnas att antalet narkomaner i Finland år 2002 var någonting mellan 16 100 och 21 100, varav över 40 procent i Huvudstadsregionen.

messa vuonna 2002 oli 16 100–21 100, näistä yli 40 % on pääkaupunkiseudulta.

Yleisimmin käytetty huume Pietarissa on ollut heroini, mutta viime aikoina on siirrytty käyttämään aikaisempaa yleisimmin synteettisiä huumeita, vaikka heroinia onkin edelleen tarjolla. Etenkin Pietarissa on viime aikoina ollut markkinoilla kasvavasti myös kokaiinia. (Pakkasvirta 2004.)

Vuoden 2003–2004 aikana lääkärit ovat raportoineet huumeepotilaiden vähenemisestä, mutta huumeidenkäyttäjien määrän ei kuitenkaan uskota pienentyneen. Saatavilla oleva huumehoito on pääosin lääkkeellistä vieroitushoitoa. Hoitopaikkoja on huumeriippuvaisille liian vähän ja yhtenä hoitoon hakeutumattomuuden syynä on ollut huumeidenkäyttäjien kokemus siitä, ettei hoitoon ole mahdollista päästä. Hoitoon hakeutumisen ja huumeita käyttävän asiakkaan oikeusturvan näkökulmasta ongelmallisia ovat lisäksi asiakkaiden rekisteröintiin ja tietosuojaan liittyvät kysymykset. Tilannetta vaikeuttavat myös yleinen huumeidenkäyttäjiä syrjivä asenneilmasto ja riskitietoinen suhtautuminen huumehaittojen vähentämiseen.

Kaiken kaikkiaan Pietarin huume-, tartuntatauti- ja hoitopaikkatilanteesta voidaan todeta, että suuri yhteiskunnallinen murros, huumeongelmien ja tartuntatautien (HIV, hepatiitit, tuberkuloosi) sekä rikollisuuden räjähdysmäinen kasvu ovat johtaneet monentasoisiiin ongelmiin sosiaalisesti sekä terveydenhuollon näkökulmasta tilanteessa, missä myös taloudellisten resurssien puute avun järjestämiseksi on ollut suuri.

Venäjänkielisten maahanmuuttajien huumeongelmat

Kansanterveyslaitoksen (2004) tilastojen mukaan suonensisäisen huumeidenkäytön aiheuttamista terveyshaitoista HIV-tartuntojen määrä lisääntyi 1990-luvun lopulla Suomessa aikaisempaan verrat-

Den vanligaste narkotikan i Petersburg har varit heroinet, men på sistone har syntetiska narkotika vunnit terräng, trots att det fortfarande finns heroin att få. Och i synnerhet i Petersburg har det också förekommit allt mera kokain (Pakkasvirta 2004).

Åren 2003–2004 har läkarna rapporterat om minskat antal narkomaner bland patienterna, men man tror ändå inte att antalet drogmissbrukare har minskat. Den rehabilitering som finns att få består närmast av medicinsk avvänjning. Det finns för lite vårdplatser för narkomaner och en orsak till att de inte sökt sig till vård är den bland narkomaner allmänna uppfattningen att man ändå inte lyckas komma in för vård. En annan problematisk aspekt med tanke på narkomanernas rättsskydd är konfidentialitetsfrågorna kring registreringen av klienterna. Läget försvåras också av det allmänna avståndstagandet till narkomaner och en allmän ambivalent inställning till lindrande av narkotikaproblemet.

Allt som allt kan man konstatera att St. Petersburg är mitt uppe i en stor samhällelig brytning, där en explosionsartad ökning av narkotika, smittor och brottslighet har lett till många sociala och folkhälsomässiga problem – samtidigt som de ekonomiska resurser som skulle behövas för att råda bot på problemen inte har kunnat uppåddas.

Drogproblem bland ryskspråkiga invandrare i Helsingfors i slutet av 1990-talet

Enligt Folkhälsoinstitutets statistik från år 2004 ökade en av de vådor som de intravenösa narkomanerna förorsakar, nämligen HIV-smittofallen, snabbare än någonsin tidigare i Finland i slutet av 1990-talet. Antalet rapporterade fall var störst år 1999, och då hade sex av tio smittofall (n=86) skett som följd av injicering av narkotika. Men sedan år 2000 har antalet smittofall bland sprutnarkomaner minskat. De ryskspråkiga narkomanerna har inte bildat en särgrupp bland de smittade.

tuna. Ilmoitettujen tartuntojen määrä oli korkein vuonna 1999, jolloin 60 % (n=86) tartunnoista oli tapahtunut suonensisäisen huumeiden käytön seurauksena. Vuoden 2000 jälkeen tartuntojen määrä on kuitenkin ollut suonensisäisten huumeiden käyttäjien keskuudessa laskussa. Venäjänkieliset huumeidenkäyttäjät eivät ole muodostaneet erityisryhmää tartunnan saaneiden määrässä.

Kuitenkin HIV-tartunnan saaneiden määrä Suomessa on vuoden 2000 jälkeen vuositasolla kasvanut, mikä on merkinnyt noin 130–150:tä uutta tartuntaa vuodessa. Tartunnan saaneista noin kolmannes on ollut naisia ja reilu neljännes taustaltaan ulkomaalaisia. Määrällisesti eniten tartuntoja on viime vuosien aikana tapahtunut iältään 20–40-vuotiaiden keskuudessa heteroseksisuhteiden kautta eteläisen Suomen alueella. Tilastollisten arvioiden ja kansainvälisten vertailujen valossa HIV-tartuntojen määrä Suomessa on kuitenkin ollut verrattain vähäinen, etenkin jos tarkastelussa otetaan huomioon Suomen lähialueilla, Venäjällä ja Baltian alueella tapahtunut kehitys.

Suonensisäisen huumeidenkäytön terveyshaittojen ehkäisyyn on kiinnitetty huomiota käynnistämällä infektioiden leviämistä ja terveyshaittoja vähentäviä työmuotoja. Erityisesti terveysneuvontapisteiden palvelut ovat "matalan kynnyksen" -periaatteella toimien mahdollistaneet huumeiden käyttäjille mm. terveysneuvonnan, ruiskujen ja neulojen vaihtomahdollisuuden, rokotukset sekä HIV- ja hepatiittitestaukset.

Suomessa on arvioitu olevan muutamia satoja sellaisia venäjänkielisiä huumeidenkäyttäjiä, joilla on suuria tartuntatautiriskejä. Riskejä lisäävät etenkin huumeiden suonensisäinen käyttö, tietämättömyys saatavilla olevista palveluista ja kieliongelmat. Venäjänkielisten huumeidenkäyttäjien kannalta kynnyksen päihdepalvelujen piiriin hakeutumiselle on ollut korkea myös siksi, että viranomaisten vaitiolo- ja salassapitosäädöksiä ei ole tunnettu ja pelkoja ollut myös maasta karkottamisesta.

Ändå har antalet fall av HIV-smitta ökat under 2000-talet, och legat mellan 130 och 150 per år. En tredjedel av de smittade har varit kvinnor, och en dryg fjärdedel har haft utländsk bakgrund. Den vanligaste typen av HIV-smitta har skett bland 20–40-åringar i södra Finland som haft heterosexuellt könsumgänge. I ljuset av statistiska analyser och internationella jämförelser har Finland hittills haft förhållandevis lite HIV-fall, i synnerhet jämfört med läget i närområdena i Ryssland och Balticum.

I syfte att begränsa vådorna av intravenöst narkotikabruk har man utvecklat olika arbetsformer som minskar smittospridningen och hälsofarorna. I synnerhet hälsoupplysningsställena har genom att tillämpa principen om en låg tröskel gjort det möjligt för narkomanerna att få hälsoupplysning, rena sprutor och vaccineringsringar och kunna ge HIV- resp. hepatittest.

Man bedömer att det i Finland finns några hundra sådana ryskspråkiga narkomaner som löper stor smittorisk. Risken ökar i synnerhet av att man injicerar narkotikan, av okunskap om den hjälp som står till buds och av bristande språkkunskaper. För de ryskspråkiga narkomanerna har tröskeln till drogserVICEN varit hög även av den orsaken att man inte känner till myndigheternas sekretessplikt och att man fruktar landsförvisning.

Efter år 1994 framlades i offentligheten att narkotikaproblemen bland ungdomar som flyttat från före detta Sovjetunionen ökat i synnerhet i Huvudstadsregionen. Problemen syntes tydligast i Helsingfors, där största delen av de ryskspråkiga invandrarna bor. De som verkar inom narkomanvården upplevde bedömningarna av narkotikaproblemet som konfunderande, eftersom den offentliga bilden av problemets omfattning, de olika aktörernas erfarenheter och antalet klienter hos narkomanvården gav en motsägelsefull bild av läget. Inom det förebyggande arbetet handlade bedömningarna om att narkotikaproblemet syntes allt mindre, medan en del av de ryskspråkiga ungdomar som anlätade dessa tjänster berättade att an-

Vuoden 1994 jälkeen julkisuudessa arvioitiin entisen Neuvostoliiton alueelta muuttaneiden nuorten huumeongelmien lisääntyneen erityisesti pääkaupunkiseudulla. Ongelmat ilmenivät laajimmin Helsingissä, missä myös suurin osa venäjänkielisistä maahanmuuttajista asuu. Päihdehuollon toimijat kokivat huumeongelmasta esitetyt arviot hämmäntävinä, koska julkinen kuva ongelman laajuudesta, eri toimijoiden kokemukset sekä päihdehuollon toimijoiden asiakasmäärät antoivat ristiriitaisen kuvan tilanteesta. Ehkäisevän työn piirissä arviot kertoivat huumeongelman näkyvän entistä vähemmän, mutta osa palveluja käyttävistä venäjänkielistä nuorista oliertonut huumeiden käytön, varsinkin kokeilun, lisääntyneen nuorten keskuudessa.

Päihdehuollon erityispalveluissa asiakasmäärät näyttivät pysyneen samana tai vähentyneen muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta vuoden 2001 aikana ja tilanne jatkui samanlaisena vuosina 2002 ja 2003 (Puro 2004b). Myös poliisi arvioi tilanteen rauhoittuneen aikaisempiin vuosiin verrattuna. Pääkaupunkiseudun päihdepalveluissa venäjänkielisten huumeidenkäyttäjien asiakasmäärät olivat vuosien 2000–2001 aikana vaihdelleet muutamasta asiakkaasta noin neljääkymmeneen eri asiakkaaseen vuodessa. Valtaosa päihdepalvelujen tavoittamista asiakkaista käytti pääpäähteensä heroiinia ja /tai kasvavasti buprenorfiinia (lääkenimi Subutex), mutta kaiken kaikkiaan (Puro 2004a) tyyppillistä päihteen käytössä oli kuitenkin useamman päihteen sekkäyttö.

Suomessa tehtyjen maahanmuuttoa ja maahanmuuttajien elinolosuhteita koskevien selvitysten ja tutkimusten valossa näyttää siltä, että vuoden 1994 jälkeen päihdepalvelujen ja huumetyön erityisprojektien lisääntyneenä asiakasmäärinä näkynyt venäjänkielisten maahanmuuttajien huumeongelma liittyi erityisesti paluumuuton vilkkaimpiin vuosiin ja silloin murrosikäisinä (noin 13–15-vuotiaina) Suomeen muuttaneiden, ns. toisen polven maahanmuuttajien muuttokriiseihin ja kotoutumisen ongelmiin. Toisaal-

vändningen, i synnerhet provandet, av narkotika ökat bland ungdomen.

Antalet klienter inom den specialiserade narkomanvården ser på några undantag när ut att ha minskat år 2001, och läget fortfor ungefär likadant åren 2002 och 2003 (Puro 2004b). Även polisen bedömde att läget lugnat sig lite jämfört med tidigare år. Åren 2000–2001 varierade antalet ryskspråkiga klienter inom narkomanservicen i Huvudstadsregionen mellan några få och ca. fyrtio olika klienter samma år. Flertalet av de klienter som servicen nådde använde huvudsakligen heroin och i ökande grad buprenorfin (läkemedelsnamnet Subutex), men det typiska var ändå att man tog flera olika sorter om vartannat.

I ljuset av utredningar och studier om invandring och invandrarnas levnadsförhållanden verkar det som om drogproblemet bland ryskspråkiga invandrare som fr.o.m. 1994 tog sig uttryck i ökat antal klienter vid drogservicen och drogarbetets särprojekt i själva verket mest handlade om integrationssvårigheter bland invandrarbarn i åldern 13–15 år. Men samtidigt kan de ryskspråkigas drogproblem givetvis ses som en del av den förändring i alkohol- och drogkultur som skett i det finländska samhället överlag. Enligt resultatet om en undersökning om berusningsmedel gjord år 2002 (Hakkarainen & Metso 2003) ökade narkotikamissbruket i Finland på 1990-talet i synnerhet bland ungdomar födda på 1970- och 1980-talet. I de flesta fall handlade det om sporadiskt bruk av droger.

På 1990-talet var servicesystemet i Huvudstadsregionen inte förberett för de särbehov som de ryskspråkiga invandrarna hade, och hade inte de färdigheter som hade behövts för att hjälpa i synnerhet pubertetsungdomarna. De drog arbetsprojekt för ryskspråkiga invandrare som sedan sattes upp åren 2001–2003 innebar en förbättring i detta avseende även för narkomanerna, trots att hjälpen i många fall kom mycket sent med tanke på när den skulle ha behövts (Puro 2004c).

ta venäjänkielisten nuorten huumeidenkäyttöä voidaan tarkastella myös osana suomalaisen yhteiskunnan päihdekulttuurin muutosta. Päihdetutkimuksen 2002 (Hakkarainen & Metso 2003) tulosten mukaan huumeiden käyttö lisääntyi Suomessa 1990-luvulla ja ilmiö liitettiin erityisesti 1970- ja 1980-luvuilla syntyneisiin ikäryhmiin. Suurimmalla osalla nuorista kysymys oli huumeiden satunnaisesta käytöstä.

Venäjänkielisten maahanmuuttajien kannalta merkittävää oli, että pääkaupunkiseudun palvelujärjestelmä ei ollut 1990-luvulla varautunut vastamaan venäjänkielisten maahanmuuttajien tarpeisiin, eikä varsinkaan nuorten murrosikäisten tukemiseen. Tässä suhteessa venäjänkielisille maahanmuuttajille suunnatut, pääosin Helsingissä toimineet huumeiden erityisprojektit vuosina 2001–2003 täydensivät puuttuvia päihdehuollon palveluja, vaikka projektien työ käynnistyikin palvelujen tarpeeseen nähden varsin myöhään. (Puro 2004c.)

Tukholmassa HIV-tartuntojen määrä on kääntynyt kasvuun viime vuosina

Tukholmassa HIV-epidemia sijoittui erityisesti vuosiin 1984–86, jolloin todettiin noin 350 uutta tartuntaa. Tämän jälkeen uusien tartuntojen määrän kasvu on hidastunut. Arvioiden mukaan 16–18 % narkomaaneista on HIV-positiivisia, noin 60 % tartunnoista on arvioitu liittyneen homosuhteisiin. Suurin osa tartunnan saaneista narkomaaneista on käyttänyt pääpääihteensä heroiinia, iältään he ovat olleet yli 30-vuotiaita.

Vuonna 1986 koko Ruotsissa aloitettiin iso kampanja HIV-epidemian laajenemisen estämiseksi. Tällöin koulutettiin paljon vankiloiden työntekijöitä ja sosiaalityöntekijöitä sekä huumeiden käyttäjiä tartuntariskien tunnistamiseksi. Samalla tarjottiin mahdollisuus testeihin ja kuntoutumismahdollisuuksia lisättiin. Kuitenkin viime vuosien ilmiönä on kiinnitetty huomiota nuorten 18–20-vuotiaiden kasvaneeseen

Antalet HIV-fall har ökat i Stockholm

I Stockholm inföll en HIV-epidemi i synnerhet åren 1984–86, då omkring 350 nya fall konstaterades. Sedan dess har antalet nya smittofall ökat långsammare. Enligt vissa bedömningar är 16–18 procent av narkomanerna HIV-positiva, medan smittan i ca. 60 procent av fallen överförs i homosexuellt umgänge. Största delen av de narkomaner som fått smittan har i huvudsak injicerat heroin, och varit över 30 år gamla.

År 1986 inleddes i Sverige en stor kampanj för att hindra HIV-epidemin att sprida sig. Då skolades fängelsepersonal, socialarbetare och t.o.m. narkomaner i identifiering av smittoriskerna. Samtidigt erbjöds möjligheter till testning, och möjligheterna till rehabilitering utökades. Men under de allra senaste åren har man kunnat skönja ett ökat narkotikamissbruk bland 18–20-åringar, vilket enligt bedömningar lett till en "andra våg" av HIV-smitta. Trots det har antalet personer som velat testa sig minskat. De senaste åren har en stor förändring och frigörelse skett i den svenska debatten kring HIV-positivitet. Det värsta stridsäpplet har varit utdelandet av rena sprutor, där opinionerna gått starkt isär, antingen för eller emot.

I Stockholm har de invandrare som flyttat från före detta Sovjetunionen inte hunnit bilda någon särgrupp beträffande invandringsvolym eller drogmissbruk, men man bedömer ändå att antalet ryskspråkiga narkomaner ökat i staden under det senaste året.

Projektets arbetsformer och resultat

Projektet Minimisation of HIV risks among young drug users in St. Petersburg, Helsinki and Stockholm förenade lokala och internationella missbrukarvårdsarbetare och ordnade utbyte av information, erfarenheter och kunskap. Det byggde upp aktionsnätverk, skolade personal för drogarbetet, utvecklade lokal

huumeiden käyttöön, mikä on johtanut arvioiden mukaan "toiseen aaltoon" HIV-tartunnoissa. Myös testeihin hakeutuneiden määrä on laskenut. Viime vuosina Ruotsissa on tapahtunut suuri muutos ja vapautuminen keskusteluilmapiiirissä HIV-positiivisuuteen liittyen. Suurin ristiriita puolestaan liittyy keskusteluun neulojen ja ruiskujen vaihto-ohjelmista, joiden osalta mielipiteet jakaantuvat puolesta ja vastaan.

Tukholmassa entisen Neuvostoliiton alueelta muuttaneet eivät ole muodostaneet erityisryhmää maahanmuuton määrän tai huumeiden käytön suhteen, mutta viime vuoden aikana venäjänkielisten huumeidenkäyttäjien määrän on arvioitu lisääntyneen.

Projektin työmuotoja ja tuloksia

Minimisation of HIV risks among young drug users in St. Petersburg, Helsinki and Stockholm -projekti koki yhteen paikallisia ja kansainvälisiä huumetyöntekijöitä ja järjesti keskinäistä tietojen, kokemusten ja osaamisen vaihtoa. Projektissa rakennettiin päihdetyön toimijaverkostoja, koulutettiin huumetyön ammattilaisia, kehitettiin paikallisia palvelujärjestelmiä ja kerättiin tietoa huumeidenkäyttäjien tilanteesta sekä huumeidenkäytön ja avun tarpeen että ihmis- ja kansalaisyhteisöjen näkökulmasta. Lisäksi projektissa pohdittiin lähialueprojektien työ- sekä arviointimallien kehittämistarpeita ja tulevaisuuden haasteita. Projektin toiminta- ja työmuotojen suunnittelu- ja toteutusvaiheen toimijaverkostot muotoutuivat varsin laajoiksi ja edellyttivät projektiosapuolten ja paikallisten toimijoiden hyvää yhteistyötä ja paikallisten toimintaolosuhteiden- ja kulttuurisesti sekä yhteiskunnallisesti erilaisten reunaehtojen huomioon ottamista.

Projektin koulutusyhteistyö perustui pietarilaisten huumetyöntekijöiden keskuudessa tehtyyn kartoitukseen nykyisistä työkäytännöistä ja niiden kehittämistarpeista sekä suomalaisen huumetyön kokemus-

"Po. projektin loppuseminaarissa Pietarissa 17.-19.11.2004 esiteltiin myös uusia päihdetyön lähialuehankkeita." | Vid projektets slutseminarium i St. Petersburg 17.-19.11.2004 presenterades även nya när-områdesprojekt inom drogarbetet.
Kuva: | Foto: Jaana Kauppinen

service och samlade in data om narkomanernas läge utgående såväl från missbrukets omfattning och behovet av hjälp som från de mänskliga och medborgerliga rättigheterna. Dessutom dryftades olika framtidsutmaningar och behovet av att utveckla när-områdesprojektens arbets- och utvärderingsmodeller. Aktionsnätverken blev stora i både planerings- och genomföringsskedet och krävde en hel del praktiskt samarbete mellan projektdeltagarna och de lokala myndigheterna. Det gällde att kunna beakta de lokala omständigheterna, skillnaderna i kultur och traditioner, mm, mm.

Projektets skolningssamarbete byggde på en kartläggning som drogarnas i Petersburg gjort av de nuvarande arbetsrutinerna och hur dessa borde utvecklas, och på de erfarenheter som drogarnas i Finland givit. De viktigaste skolningsteman gällde mötet och umgänget med narkomanerna och att ge dem motivation till vård. Teamarbete bland yrkesfolk av olika slag var ett annat tema, liksom ork i arbetet mm.

I Petersburg och Helsingfors genomfördes bland narkomanerna s.k. Snöbollsoperationer, som bygger

ten hyödyntämiseen koulutuksen toteutuksessa. Keskeisimmät koulutusteemat käsittelivät huumeidenkäyttäjien kohtaamista ja hoitoon liittyvää motivointia, moniammatillista tiimityöskentelyä, työssä jaksamista sekä verkostoyhteistyöhön liittyviä sisältöjä.

Pietarissa sekä Helsingissä toteutettiin huumeidenkäyttäjien keskuudessa vertaistoimintaan perustuvat ns. Lumipallo-operaatiot, joissa päihdetyöntekijät kouluttivat piikkihuumeiden käyttäjiä tiedostamaan suonensisäisen huumeidenkäyttöön liittyvät tartuntariskit ja kertomaan riskien vähentämisestä muille huumeidenkäyttäjille. Suomessa Lumipallo-operaatioita oli toteutettu aiemmin suomenkielisten parissa, mutta projektin aikana työmenetelmää kokeiltiin ensimmäistä kertaa suurimman maahanmuuttajavähemmistöryhmän keskuudessa huomioiden erityisesti kieli- ja kulttuurierot. Helsingin venäjänkielinen Lumipallo syksyllä 2002 onnistui 11 koulutetun huumeidenkäyttäjän avulla tavoittamaan 28 venäjänkielistä ja 81 kaksi- tai suomenkielistä vertaista, joista 90 % tavoitettiin ensimmäistä kertaa Lumipallo-operaation piiriin.

Pietarissa Lumipallo-operaatiota kokeiltiin ensimmäistä kertaa syksyllä 2003. Kokeilulla selvitettiin mahdollisuuksia uuden työmuodon toteuttamiselle. Kokeilu osoitti, että vertaistyölle on myös Venäjällä suuri tarve, mutta työn kehittämisessä ja toteuttamisessa on otettava huomioon huumeiden haittoja vähentävien työmuotojen erilaiset reunaehdot ja paikalliset olosuhteet.

Tukholmassa ei projektin alkaessa ollut tarvetta venäjänkielisten maahanmuuttajien erityiseen huomioon ottamiseen palvelujärjestelmässä, mistä johtuen projektin tukholmalaisen osapuolen tiedontuotanto ja toiminta kohdentuikin vuodesta 2002 alkaen Viroon, erityisesti Tallinnaan. Convictus-järjestö käynnisti Tallinnassa aktiivisen työskentelyn yhdessä National Aids Prevention Centerin kanssa tavoitteenaan HIV-positiivisten huumeidenkäyttäjien tavoittaminen ja auttaminen erityisesti Tallinnan alu-

på en s.k. peer group princip (ung. gelikgruppsprincip), där drogarbetarna lärde sprutnarkomaner identifiera de smittorisker som intravenöst bruk av droger innebär och att berätta för sin gelikar om dessa risker. I Finland hade man genomfört snöbollsoperationer tidigare bland finskspråkiga narkomaner, och under projektet prövades metoden även bland den största invandrargruppen, de ryskspråkiga, med beaktande av skillnader i språk och kultur. Hösten 2002 lyckades det ryskspråkiga Snöbollsprojektet via 11 skolade narkomaner nå 28 ryskspråkiga och 81 två- eller finskspråkiga gelikar, varav 90 procent för första gången nåddes av Snöbollsprojektet.

I Petersburg prövades snöbollsprojektet för första gången hösten 2003. Med försöket klarlade man möjligheterna att genomföra metoden i större skala. Det visade sig att det även i Ryssland finns stort behov av sådant gelikgruppbaserat upplysningsarbete, men att de lokala omständigheterna måste beaktas vid dess utvecklande och genomförande.

I Stockholm fanns det då projektet inleddes inget behov av att inom drogarbetet särskilt beakta de ryskspråkiga invandrarna, varför Stockholms företrädare i projektet fr.o.m. år 2002 började rikta in sin informering och verksamhet på Estland i stället, i synnerhet på Reval, alias Tallinn. Föreningen Convictus inleddes där aktiv verksamhet tillsammans med landets AIDS-förebyggingscenter AIDSi ennetuskeskus i syfte att nå och hjälpa HIV-positiva narkomaner i synnerhet i Tallinn och i de estniska fängelserna. I sitt slutskede utvidgades projektet också till Litauen.

Framtida utmaningar för närområdesprojekten

Just nu upplever man ett framtida utvecklande av närområdessamarbetet som viktigt av många orsaker: dels gör samarbetet det möjligt att lära av varandras erfarenheter och misstag, dels utvecklas samarbetet mellan medborgarorganisationer. Man upplever ock-

eella ja Viron vankiloissa. Projektin päätösvaiheessa toiminta laajeni myös Liettuaan.

Lähialueprojektien tulevaisuuden haasteita

Tulevaisuudessa lähialueyhteistyön lisääminen nähdään tärkeänä monestakin syystä: yhteistyö mahdollistaa yhtäältä oppimisen ja kokemusten hyödyntämisen sekä kansalaisjärjestöjen välisen yhteistyön kehittämisen ja toisaalta yhteistyön laajentamisen myös valtiollisten ja muiden päihdetyön toimijoiden keskuudessa. Lisäksi tärkeänä työn kehittämisen alueena nähdään entisten huumeidenkäyttäjien saaminen mukaan työhön.

Projektin kokemusten valossa lähialueyhteistyön kehittämishaasteissa voidaan nähdä seuraavia painotuksia:

- 1 Lähialueiden päihdetyön yhteisen arvopohjan ja eettisten lähtökohtien pohdinta ja määritteleminen. Keskeisinä kysymyksiä ovat ihmisoikeuskysymykset, "matalan kynnyksen" palveluperiaate palvelujen tuottamisessa sekä asiakkaiden kokemustiedon ja osaamisen saaminen osaksi päihdetyötä.
- 2 Päihdetyön koordinaation kehittäminen. Tärkeitä sisältöjä ovat päihdetyön strategioiden, työ- ja toimintatapojen sekä tiedon tuottamiseen ja koostamiseen liittyvien periaatteiden luominen ja toteuttaminen.
- 3 Lähialueyhteistyön resurssikysymysten ratkaisumallien kehittäminen. Erityisesti rahoitusmuotojen eri tasojen, kuten kansallisten, Pohjoismaiden ja EU:n ratkaisumallien kehittäminen ja riittävän pitkäaikaisen projektikonaisuuksien turvaaminen.
- 4 Toimijaverkostojen kehittäminen. Kieli- ja kulttuurierojen huomioonottaminen ja luottamuksellisten suhteiden luominen työn lähtökohtana.
- 5 Projektityön kehittäminen. Keskeisinä kysymyksiä projektikokemusten hyödyntäminen, pitkäjä-

så att samarbetet kunde utvidgas till de statliga och övriga institutionerna för drogarbete. Ytterligare en viktig sak är att försöka engagera för detta narkomaner i arbetet.

De erfarenheter som hittills nåtts påvisar att följande saker borde betonas inom närområdessamarbetet:

- 1 Klarläggande och fastställande av en gemensam värderingsgrund och etiska utgångspunkter för drogarbetet i närområdena. Bland de centrala frågorna finns människorättsfrågorna, principen om låg tröskel till servicen samt tillgodogörandet av klienternas egen erfarenhet och kunnskap.
- 2 Koordineringen av drogarbetet. Det handlar om strategier, arbetsmetoder och -rutiner och om att skapa och tillämpa principer för utgivande av information och insamlande av kunskaper.
- 3 Resursfrågorna borde lösas, vilka myndigheter som betalar för vad. Det finns finansiering på tre plan, dels de enskilda länderna, dels Nordiska ministerrådet, dels EU. Det skulle gälla att få tillräcklig långsiktig finansiering.
- 4 Nätverket av aktörer behöver utvecklas. Ömsesidig respekt för skillnader i språk och kultur behövs för att förtroendefulla relationer skall kunna byggas upp.
- 5 Projektarbetet behöver utvecklas. Det handlar om att utnyttja de erfarenheter man nått, att försöka nå långsiktigt samarbete inom nätverket och att utveckla gemensamma bedömningsmodeller.

I praktiken består närområdessamarbetet av utvecklingsprojekt på viss tid. Även projektet för att minska HIV-risker fungerade som ett aktuellt pilotprojekt, och det bidrog till att underlätta planeringen och utvärderingen av kommande projekt. Men även i framtiden behövs det lokalt, nationellt och internationellt stöd för det arbete som medborgarorganisationerna, de nordiska länderna och EU gjort i närområdena. Det behövs både politiskt och ekonomiskt stöd.

teiseen työskentelyyn pyrkiminen toimijaverkoissa sekä yhteisten arviointimallien kehittämisen.

Lähialueyhteistyötä tehdään pääasiassa määräaikaisina kehittämissuunnitelmina. Myös HIV-riskien vähentämishanke toimi yhtenä ajankohtaisena pilottina auttaen omalta osaltaan tulevien projektien suunnittelua ja arviointia sekä palvelujärjestelmän kehittämistä. Kansalaisjärjestöjen, Pohjoismaiden sekä EU:n tekemälle työlle lähialueilla tarvitaan kuitenkin jatkossakin paikallista, kansallista ja kansainvälistä tukea niin taloudellisesti kuin poliittisen tahdon tasolla.

Lähteet: | Källor:

Hakkarainen, P. & Metso, L. (2003) Huumeiden käytön uusi sukupolvi. Yhteiskuntapolitiikka nro 3/2003, 244–256.

Minimisation of HIV risks among young drug users in St. Petersburg, Helsinki and Stockholm-projekti (2001–2004) Yhteistyöseminaarien aineistot / A-klinikkasäätiö, Helsingin Diakonissalaitos, Convictus -yhdistys ja Vozvratschneniye -säätiö.

Pakkasvirta, T. (2004) Pietarin huumetilanne. Venäjän päihdeyhteistyöhankkeet -seminaari 7.9. 2004, seminaariaineisto. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki.

Puro, P. (2004a) Venäjänkielisten maahanmuuttajien asiakaskokemus ja -arviointi pääkaupunkiseudun päihdepalvelujen huumehoidosta vuonna 2003. Venäjänkielisten maahanmuuttajanuorten huumetyön kehittämissuunnitelman (Venpro-Pycnpo 2001–2003) tutkimusraportti. Helsingin Diakonissalaitos.

Puro, P. (2004b) Venäjänkielisten maahanmuuttajien huumetyön kehittämissuunnitelman (Venpro-Pycnpo 2001–2003) loppuraportti. Helsingin Diakonissalaitos.

Puro, P. (2004c) Monikulttuurisen huumetyön ammatillisia näkökulmia – Monitahoarviointi professiokokemuksen ja asiantuntijatiedon jäsentäjänä venäjänkielisten maahanmuuttajien huumetyön projekteissa. Sosiaalityön lisensiaatintutkimus. Helsingin yliopisto.

Puro, P. & Tuori, T. (2005) Minimisation of HIV risks among young drug users in St. Petersburg, Helsinki and Stockholm-projekti (2005) Loppuraportti. A-klinikkasäätiö. Helsinki.

Venäläiset ja virolaiset Helsingin suurimmat ulkomaalaisryhmät

Ulkomaalaiset Helsingissä -verkkojulkaisussa Helsingin ulkomaalaisväestöä on tarkasteltu pääosin vuodenvaihteen 2003/2004 väestötilastojen pohjalta.

Helsingin ulkomaalaisväestö on viisinkertaistunut 15 vuodessa, vuodesta 1990 vuoteen 2004. Ulkomaalaisväestön nopein kasvu ajoittui 1990-luvun alkupuolelle, ja tähän vaikuttivat suomalaistaustaisten paluumuutto sekä suuret pakolaismäärät. 2000-luvulla siirtolaisten tulomuutto ulkomailta on jälleen lisääntynyt 1990-luvun lopun hiljaisemmän vaiheen jälkeen. Samanaikaisesti ulkomaalaisten liikkuvuus Suomen sisällä on vilkastunut; nykyään Helsingistä muuttaa ulkomaalaisia muualle Suomeen lähes yhtä paljon kuin muualta on tuloliikettä Helsinkiin.

Vuoden 2004 alussa Helsingissä asui 29 635 ulkomaan kansalaista ja 43 189 ulkomaalaistaustaista. Ulkomaan kansalaiset muodostavat 5,3 prosentin osuuden koko Helsingin väestöstä. Ulkomaalaiset ovat keskittyneet Helsinkiin; Suomen ulkomaalaisista 28 prosenttia asuu Helsingissä. Kolmannes Helsingin ulkomaalaisväestöstä on kotoisin entisen Neuvostoliiton alueelta. Suurimmat kansalaisuusryhmät ovat venäläiset ja virolaiset.

Kaupungin sisäisesti ulkomaalaisten määrä painottuu itäisissä kaupunginosissa. Itäisessä suurpiirisä asuu yli neljännes Helsingin koko ulkomaalaisväestöstä. Ulkomaalaisten määrän kasvu kaupungin itäosan alueilla näyttää kuitenkin hidastuneen 2000-luvun puolella, kun tilannetta verrataan muihin kaupungin alueisiin.

Helsingin ulkomaalaisväestö ei muodosta yhtenäistä ryhmää, vaan vaihtelee niin väestörakenteen, työssä käymisen kuin asumisenkin suhteen. Yleisesti katsottuna ulkomaalaiset ovat ikärakenteel-

Ryssar och ester största invandrargrupperna i Helsingfors

Webbpublikationen Ulkomaalaiset Helsingissä (utlänningarna i Helsingfors) granskar invandrarbefolkningen utgående främst från befolkningsstatistik gällande årsskiftet 2003–2004.

Mellan åren 1990 och 2004 femdubblades invandrarbefolkningen i Helsingfors. Snabbast var ökningen i början av 1990-talet, som följd dels av att ingermanländarna fick komma till Finland såsom s.k. återflyttare, dels av ett rätt stort antal flyktingar. Efter ett lugnare skede i slutet av 1990-talet har invandringen åter ökat under 2000-talet. Samtidigt har invandrarernas rörlighet inom Finland ökat: idag flyttar nästan lika många invandrare från Helsingfors till övriga landsändor som vice versa.

I början av år 2004 bodde det 43 189 personer med utländsk bakgrund i Helsingfors, varav 29 635 var utländska medborgare. De utländska medborgarna utgör 5,3 procent av Helsingfors hela befolkning. Invandrarna i Finland har koncentrerats i Helsingfors: 28 procent av dem bor här. En tredjedel av dessa 28 procent har kommit från före detta Sovjetunionen. Största nationaliteterna är ryssar och estländare.

Invandratätheten är störst i Helsingfors östra delar. I Östra stordistriktet bor över en fjärdedel av Helsingfors hela utlänningsbefolkning. Men efter år 2000 verkar anhopningen av utlänningar i öst ha blivit långsammare jämfört med övriga delar av staden.

Utlänningsbefolkningen i Helsingfors bildar ingen enhetlig grupp utan är mycket heterogen beträffande befolkningsstruktur, sysselsättning och boende. Allmänt taget är invandrarna förhållandevis unga och oftare gifta, och har flera barn än helsingforsborna i gemen. De bor också klart oftare i hyresbostad än öv-

taan nuorekasta ja he ovat koko kaupungin väestöön verrattuna useammin naimisissa ja heillä on enemmän lapsia. Ulkomaalaiset asuvat muuta väestöä huomattavasti enemmän vuokra-asunnoissa. Puolet ulkomaalaistaustaisista kuuluu työvoimaan. Suurimmat ulkomaalaisia työllistävät toimialat ovat yhteiskunnalliset palvelualat, liike-elämän palvelut sekä kaupan ja majoitustoimen alat. Ulkomaalaisten työtömyys vaihtelee kansalaisryhmittäin paljon.

Monilla siirtolaisilla syynä Helsinkiin muuttoon voidaan pitää töiden vuoksi muuttamista, opiskelua tai suomalaisen kanssa avioitumista. Helsingissä on myös pakolaisina tulleita ulkomaalaisia suhteellisesti enemmän verrattuna muuhun maahan, sillä useat pakolaiset ovat muuttaneet ensimmäisestä sijoituskunnastaan myöhemmin Helsinkiin.

Lähde:

Ulkomaalaiset Helsingissä. Väestörakenne, muuttoliike, elinkeinot ja alueellinen sijoittuminen. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2005:12. Luettavissa ja tulostettavissa osoitteesta: www.hel.fi/tietokeskus/

riga helsingforsbor. Hälften av de helsingforsbor som har invandrarbakgrund tillhör arbetskraften. De näringsgrenar som sysselsätter flest personer med utländsk bakgrund är samhällelig service, uppdragsverksamhet, handel, samt hotell- och restaurangbranschen. Arbetslöshetsgraden varierar mycket starkt beroende på nationalitet.

För många har orsaken till invandringen varit arbete och utkomst eller studier eller giftermål med finländsk medborgare. Bland invandrarna finns också en större andel flyktingar i Helsingfors än i övriga Finland, eftersom många flyktingar flyttat till Helsingfors från den kommun där de ursprungligen placerades.

Källa:

Ulkomaalaiset Helsingissä (utlänningarna i Helsingfors). Om befolkningsstrukturen, migrationen, näringarna och lokal fördelning. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2005:12.

LUETTUA

Pääkaupungin kulttuurielämä kuvin, sanoin ja numeroin

Helsingin kaupungin tietokeskus julkaisi vuodenvaihteessa kolmannen kulttuuritilaston, jonka nimenä oli tällä kertaa "Kulttuuri ja taide Helsingissä 2004". Kulttuurista tehdään erillinen teematilasto noin joka viides vuosi (edelliset 1995 ja 1999). Suppeampaa valikoimaa kulttuuritilastoja, lähinnä taidelaitosten ja kirjastojen toimintaa ja käyttöä kuvaavia, kootaan jatkuvasti ja julkaistaan Helsingin kaupungin tilastolisessä vuosikirjassa ja Kvartissa.

Tuorein kulttuuritilasto on ilmestynyt painettuna englanniksi. Myöhemmin keväällä ilmestyy painetut versiot myös suomeksi ja ruotsiksi. Verkossa julkaisu on kolmella kielellä. Verkkojulkaisun keskeisin etu on tietenkin helppo saatavuus. Lisäksi yksittäisen tiedon löytämistä nopeuttaa mahdollisuus käyttää hakutoimintaa. Sellaiselle, joka aikoo lukea julkaisun kanteesta kanteen ja suunnittelee pitävänsä sitä hyllyssään hakuteoksena, suosittelisin kuitenkin kirjan hankkimista. Verkkojulkaisua käytettäessä kannattaa valita korkearesoluutioversio (67 megatavua), jotta runsas kuvasto pääsisi oikeuksiinsa. Se liittyy olennaisesti julkaisun sisältöön ja kuljettaa tarinaa eteenpäin.

Takakannessa julkaisun todetaan kertovan "pääkaupungin kulttuurin tarjonnasta ja käytöstä artikkeleiden, tilastojen ja tarinoiden avulla". Kyse ei siis ole pelkästä taulukko- ja kuviopaketesta. Asiantuntijoiden kirjoittamat artikkelit ovat katsauksia kokonaisen kulttuurin osa-alueen viimeaikaiseen kehitykseen pääkaupunkiseudulla (esimerkiksi media ja liikkuva kuva) tai yksittäistapauksia kuvaavia tarinoita,

LÄST

Kulturlivet i huvudstaden i ord, bild och siffror

För någon månad sedan utgav Helsingfors stads faktabeskrivning sin tredje stora kulturstatistik, denna gång under namnet Arts & Culture in Helsinki. Statistics 2004. Föregångarna hade utkommit 1995 och 1999. Årligen publiceras mindre omfattande kulturstatistik, närmast om konstinrättningarnas och bibliotekens verksamhet, i Helsingfors stads statistiska årsbok och i Kvartti.

Denna gång utkom kulturstatistiken i tryck enbart på engelska. Senare i vår ukommer tryckta versioner även på finska och svenska. På webben finns den på tre språk. Främsta fördelen med webbpublikationerna är givetvis den lätta tillgängligheten. Dessutom gör möjligheten att använda sökfunktionen det lättare att finna önskad information. Men för dem som vill läsa verket från pärm till pärm och ha det som ett uppslagsverk rekommenderar jag ändå den tryckta versionen. Vid bruk av webbversionerna lönar det sig att välja högresolutionalternativet (67 megabytes), för att göra rättvisa åt det rikliga bildmaterialet, som i väsentlig grad anknyter till innehållet och bär skildringen vidare.

Bakre pärmen förtäljer att publikationen i ord och bild och siffror berättar om utbudet och nyttjandet av kultur. Det handlar alltså inte bara om ett paket tabeller och figurer. Artiklarna är skrivna av sakkunniga inom sina respektive gebit och utgör översikter av den senaste utvecklingen inom respektive kulturgren i Huvudstadsregionen (t.ex. media och film) eller skildringar av enskilda fall, som ger substans åt siffrorna. Vissa texter lyfter även fram nya fenomen som

jotka antavat substanssia numeroille. Tekstien avulla nostetaan esiin etenkin uusia ilmiöitä, joita on vielä vaikea sijoittaa mihinkään tilastokategoriaan. Kirjoittajia julkaisussa on kaikkiaan peräti 32.

Helsingin kulttuuritilaston sisältö ja rakenne ovat vaihdelleet jonkin verran julkaisusta toiseen. Taide-
muodoista ovat nyt mukana ensimmäistä kertaa arkkitehtuuri ja muotoilu. Samoin festivaaleille ja kaupunginosille on tällä kertaa omistettu aivan omat lukunsa. Aikasarjojen muodostumisen näkökulmasta uudistukset voivat olla ongelma, mutta ne kertovat siitä, että tilastonlaatijat seuraavat tapahtumia kulttuurin ja tilastoinnin kentillä. Tietokeskus hyödyntää soveltaen sekä kansainvälisten (Unesco, EU) että kotimaisten kulttuuritilastojen harmonisointihankkeiden tuloksia. Tietokeskuksen aktiivinen rooli kaupunkipoliittisessa tutkimuksessa heijastuu myös kulttuurin teematilastoon, jossa vilisee viitteitä kuumaan keskusteluun luovasta taloudesta ja innovatiivisista kaupunkiympäristöistä. Kansainvälistyminen kuuluu samoin julkaisun keskeisiin aiheisiin.

Kulttuuritilastoinnin keskeisiä ongelmia on kohdealueen rajaus. Monesti päädytään – käytännön pakosta – keskittymään taideinstituutioon ja korkeakulttuuriin. Tietokeskuksessa suppeaa rajausta on kiistetty nostamalla esiin nuoriso-, populaari- ja ”urbaania” kulttuuria. Leila Lankinen ja Satu Silvanto kirjoittavat, että “[k]ulttuurin kenttä tuottaa ja synnyttää aivan uudentyyppisiä virikkeitä, jotka kohtavat kulttuurikäsitteen perinteisen, jopa vanhakantaisen institutionaalisen tulkinnan” (mts. 22). Tilastokehikoiden on vaikea kuvata kentän moninaista luonnetta ja pysyä sen jatkuvan muutoksen perässä: ”uusia taiteenlajeja syntyy, taiteen kokemisaikat muuttuvat ja uusi tekniikka mahdollistaa uudenlaiset taidekokeilut, joita on vaikea lokeroida” (mp.)

Vesa Keskinen lehdistöseurannan pohjalta laatima tilasto Helsingin musiikkitapahtumista yhtenä huhti-
kuun 2004 viikonloppuna kuuluu pyrkimykseen laajentaa kulttuuri-käsitettä ja täyttää olemassa olevan

än så länge är svåra att placera inom någon enskild statistisk kategori. Sammanlagt 32 skribenter medverkar.

Innehållet och strukturen i de tre stora kulturstatistiker som hittills utkommit har varierat något. Nytt för denna gång är kapitlet om arkitektur och formgivning och dito om festivaler och stadsdelar. Ur den kronologiska enhetlighetens och jämförbarhetens synvinkel är förändringar givetvis ett problem, men de vittnar å andra sidan om att statistiken hålls à jour med verkligheten. Faktacentralen utnyttjar och tillämpar frukterna av både internationella (Unesco, EU) och nationella harmoniseringsprojekt. Om Faktacentralens aktiva roll inom den stadspolitiska forskningen vittnar även denna kulturstatistik, som gör många hänvisningar till den heta debatten om kreativ ekonomi och innovativ stadsmiljö. Ett annat genomgående tema är internationaliseringen.

En avgörande frågeställning för en kulturstatistik är hur man skall avgränsa begreppet kultur. I många fall har man – av praktiska skäl – riktat in sig på konstinstitutioner och s.k. högkultur. Faktacentralen har däremot lyft fram även ungdoms-, populär- och urban kultur. Leila Lankinen och Satu Silvanto skriver att kultursektorn producerar och föder alldeles nya slags stimuli, som ställs emot den traditionella, rentav gammalmodiga institutionella tolkningen av kultur. Det är svårt att inom existerande statistiska ramar beskriva kulturfältets mångskiftande uttryck och hållas à jour med de ständiga förändringarna: nya konstformer föds, ställena för konstnärlig upplevelse förändras, och den nya teknologin möjliggör nya artistiska försök som är svåra att kategorisera.

Vesa Keskinens statistiska redogörelse för musikevenemang i Helsingfors under ett veckoslut i april 2004 är en landvinning för en utvidgning av kultur-
begreppet och ett sätt att fylla luckorna i den statistik som idag finns tillgänglig. Han tog nämligen med sådana kommersiella konserter, klubbar och giggs som man inte hittar i den existerande statistiken om orke-

tilastoinnin aukkoja. Hän laski mukaan myös sellaiset kaupalliset konsertit, klubit ja keikat, joita on turha etsiä orkesteritilastoista. Tapahtumia oli Helsingissä tarkasteluviikonlopun aikana yhteensä runsaat sata, ja niiden kirjo ulottui ”miehen ja kitaran kapakka-keikoista loppuunmyytyihin rockkonsertteihin”. Klassisen musiikin tapahtumia joukossa oli vain seitsemän. Aluelaajenuksia kulttuuritilastossa ovat myös artikkelit uudesta sirkuksesta, Koneisto-festivaalista tai vaikkapa nuorisoasiainkeskuksen vuosittain järjestämästä Ääni ja vimma -bändikatselmuksesta.

Kulttuuritilaston uutuuksiin kuuluu alueellinen näkökulma, mikä tarkoittaa tässä huomion kiinnittämistä kaupunginosaan, käytännössä ennen muuta kulttuurikeskuksiin. Jaksossa esitellään Vesa Keskinen laatiman kulttuurikeskusten kävijätutkimuksen tuloksia, samoin siihen sisältyy Itä-Helsingin kulttuurielämää tarkastelevia tekstejä. Kasvavan monikulttuurisuuden kuvausta jäin kaipaamaan tässä yhteydessä. Samoin toivoisin, että kulttuuritilastoon tehtäisiin jatkossa kaikkia kaupunginosa koskevia vertailuja kulttuuripalveluiden saatavuudesta ja käytöstä samoin kuin asukkaiden omaehtoisesta kulttuuritoiminnasta.

Luovuus-teema tuodaan kulttuuritilastossa voimakkaimmin esiin kansainvälisiä vertailutietoja esittelevässä jaksossa. Satu Silvanto liittää Helsingin tämänhetkisen festivaalibuumin puheeseen luovasta taloudesta. Floridansa tarkkaan lukenut Silvanto toteaa, että luovan luokan jäseniä houkuttelee enemmän elävä katukulttuuri kuin perinteisten taidelaitosten tarjontaa. Festivaalit ovat juuri sen tyyppistä kulttuuritarjontaa, jota luovat yksilöt janoavat. Ne jatkuvat yleensä pitkälle iltaan ja yöhön, jolloin nämä malttavat lähteä työnsä ääreltä. Tapahtumat ovat ainutkertaisia, ja niissä voi parhaimmillaan päästä osalliseksi voimakkaasta yhteisestä kokemuksesta. Festivaalit voimistavat yhteisöllisyyttä ja suvaitsevaisuutta, minkä lisäksi ne ovat olennaisesti kansainvälisiä. Tämä kaikki on hyödyksi kaupunkikehitykselle.

Strar. Sammanlagt rörde det sig om ett drygt hundratal evenemang allt från sångkvällar på kvarterskrogar till slutsålda rockkonserter. Bara sju av evenemangen kunde klassas som klassisk musik. Som liknande landvinningar i den nyutkomna statistiken kan räknas artiklarna om ny cirkus, festivalen Koneisto och t.ex. Ääni ja vimma (Ljud och frenesi), Kulturcentralens årliga mönstring för rockband.

En ny synvinkel i den nya kulturstatistiken är lokalperspektivet, dvs. att stadsdelarna och i synnerhet kulturcentren lyfts fram. Rönen från en enkät av Vesa Keskinen om besökandet av kulturcentren presenteras, liksom olika yttringar av kulturlivet i östra Helsingfors. Vad jag saknade i detta sammanhang var en beskrivning av den växande kulturella mångfalden. Jag skulle samtidigt framlägga en önskan att kulturstatistiken i framtiden skulle ta fram jämförelser mellan utbudet och nyttjandet av kulturbegivenheter i de olika delarna av Helsingfors, och berätta om den kulturverksamhet invånarna själva bedriver.

Temat kreativitet förs starkast fram i kapitlet om internationella jämförelser. Satu Silvanto kopplar samman den festivalboom som råder idag i Helsingfors med debatten om kreativ ekonomi. Väl inläst i Richard Floridas läror konstaterar Silvanto att medlemmarna av den kreativa klassen lockas mera av levande gatukultur än det utbud de traditionella konstinrättningarna kan komma med. Festivaler är enligt henne just den typ av kulturutbud som kreativa individer vill ha – festivalerna pågår ju ofta sent in på kvällen och natten, då de nya kreativa proffsen kan tänkas slita sig från sitt arbete. Evenemangen är unika och erbjuder optimala möjligheter till starka gemensamma upplevelser. Festivalerna stärker samfundskänsla och fördragsamhet, och dessutom är de i väsentlig grad internationella. Allt detta är till gagn för stadsutvecklingen.

Ända sedan den första utgåvan har kulturstatistiken innehållit ett internationellt jämförande avsnitt. Strävan att med tanke på planering och utvärdering

Kansainvälinen vertaileva osuus on sisällytynyt Helsingin kulttuuritilastoon alusta asti. Pyrkimys hankkia ulkomailta vertailumateriaalia kulttuuripolitiikan suunnittelun ja arvioinnin pohjaksi on ymmärrettävä, koska pääkaupunki on tällä sektorilla Suomessa omaa luokkaansa. Vertailutilaston kaupunkijoukko poikkeaa tällä kertaa kahdesta aikaisemmasta. Viimeksi tietokeskus teki kyselyn, joka kohdistui vuoden 2000 kulttuuripääkaupungeille samoin kuin aikaisemmille ja tuleville kulttuuripääkaupungeille sekä valikoimalle muita lähinnä keskisuuria kaupunkeja. Valikoima heijasti ensimmäisen kulttuuritilaston syntyä kulttuuripääkaupunkinimityksen haku-prosessin osana.

Tällä kertaa työlään kyselyn sijaan kansainvälisen osuuden lähdeaineistona on voitu käyttää Euroopan komission kaupunkien elinoloja tutkivan Urban Audit -hankkeen keräämiä tietoja. Kulttuuria kuvaavia indikaattoreita on niiden joukossa suppealta alueelta: konsertit, teatterit ja museot (lukumäärä ja kävijät asukasta kohti); elokuva (istumapaikat teattereissa, näytännöt ja katsojamäärä asukasta kohti) sekä yleiset kirjastot (lukumäärä ja kirjallainat asukasta kohti). Urban Auditin piiriin kuuluu tällä hetkellä noin 260 suurta tai keskisuurta kaupunkia, joista kulttuuritilaston vertailuihin valittiin EU 15 -maiden pääkaupungit. Helsingiläiset osoittautuivat olevan kirjaston käyttäjinä eurooppalaista huippua, muilla alueilla lähinnä keskivertoa. Meillä ollaan poikkeuksellisen tyytyväisiä kulttuuritarjontaan ja -tiloihin. Nämä ovat sinänsä kiinnostavia tietoja, mutta tällä aineistolla ei lopulta voida sanoa kovin paljon metropolien kulttuuriprofiileista. Vertailu ei myöskään vaikuta erityisen hyödylliseltä Helsingin kulttuurisuunnittelun näkökulmasta.

Kokonaisuutena Helsingin kulttuuritilasto on antoisa luku- ja katselupaketti. Tilastokeskuksessa koko maan kulttuuritilastoinnin kanssa kamppailleena ei voi kuin kateellisena katsoa, miten tiiviisti ja monipuolisesti yhden kaupungin kulttuurielämän ti-

av kulturlivet söka jämförelseobjekt utomlands är förståelig i och med att huvudstaden har så annorlunda utgångspunkter än övriga finländska städer. Denna gång är den utländska jämförelsen gjord lite annorlunda än tidigare. År 1999 byggde materialet på en enkät som Faktacentralen hade utfört bland städer som varit eller kandiderade att bli europeiska kulturhuvudstäder, och omfattade också ett antal övriga medelstora europeiska storstäder. Urvalet avspeglade kulturstatistikens roll inom ansökningsprocessen för kulturhuvudstadstiteln.

Denna gång har man i stället för en arbetsdryg enkät kunnat använda rön från Urban Audit, en fortlöpande levnadsförhållandestudie utförd i Europeiska Kommissionens regi. Den uppdaterar indikatorer från en rätt snävt definierad kultursektor: konserter, teater och museer (antal evenemang och antal besök per capita); film (antal biografplatser, föreställningar och antal biobesök per capita) samt allmänna bibliotek (antal bibliotek och boklån per capita). Urban Audit täcker idag 260 stora eller medelstora städer, bland vilka Faktacentralen för sin kulturstatistik valt ut huvudstäderna i EU15-länderna.

Helsingforsborna visade sig vara av europeisk toppklass som biblioteksbesökare, och genomsnittseuropeer beträffande frekventerande av övriga kulturbegivenheter. Men helsingforsborna var nöjdare än någon annan jämförd stads invånare med kulturutbudet och -utrymmena i sin stad. Dessa rön är i och för sig intressanta, men utgående bara från detta material kan man nog inte säga så väldigt mycket om metropolernas kulturella profiler. Jämförelsen verkar inte heller vara särskilt matnyttig med tanke på kulturplanering i Helsingfors.

Som helhet är den nya kulturstatistiken för Helsingfors en givande läs- och bildtittningsupplevelse. Jag, som vid Statistikcentralen själv tampats med kulturstatistik för hela Finland, kan inte annat än uttrycka min beundran över hur komprimerat och ändå mångsidigt Faktacentralen med hjälp av statistik,

laa ja muutoksia voidaan kuvata tilastojen, lyhyiden artikkelien ja valokuvien avulla. Vertailevien kunnallisten kulttuuritilastojen laatiminen on äärimmäisen vaikeaa niin kansainvälisesti kuin kotimaan sisälläkin, sillä hallintorakenteet, tavat järjestää ja rahoittaa palveluita sekä tilasto- ja tilinpitoluokitukset poikkeavat toisistaan merkittävästi.

Sari Karttunen

Arts & Culture in Helsinki. Statistics 2004: 15. City of Helsinki Urban Facts.

Konst och kultur i Helsingfors. Webbpublikationer från Helsingfors stads faktacentral 2005: 7. <http://www.hel.fi/tietokeskus/julkaisut/verkkojulkaisut.html>

Kulttuuri ja taide Helsingissä 2004. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2004: 26. <http://www.hel.fi/tietokeskus/julkaisut/verkkojulkaisut.html>

korta artiklar och fotoillustrering lyckats beskriva kulturlivet och dess utveckling i sin stad. Det är nämligen mycket krävande att göra upp jämförande kommunal kulturstatistik vare sig inom eller över vårt lands gränser, därför att förvaltningsstrukturerna och sätten att ordna och finansiera kulturtjänster kan vara så olika – för att inte tala om skillnaderna i statistikföring och bokföring.

Sari Karttunen

SUMMARY

by translator
Magnus Gräsbeck

Asta Manninen, acting director of Helsinki City Urban Facts, reports in her editorial:

“At a strategy seminar on 3-4 March 2005, Helsinki’s newly elected city councillors debated what the city will primarily need to do to remain successful during their forthcoming four year term of office. As a result, a number of preliminary policies were formulated that also endorse the strategic goals set for the Helsinki Metropolitan Area, namely welfare and services, competitiveness, urban structure and housing.”

She concludes:

“By international comparison, Helsinki is a successful city in terms of economy, education, research & development, and arts & culture. Helsinki has a comprehensive international contact network. Helsinki citizens are, on the whole, satisfied with public services in their city, including public transport, education, health care and child day care. Helsinki citizens like their own hometown and are pleased with living there. Yet, a survey in 2004 showed they had two major concerns, namely housing and jobs.”

In his article, senior statistician Timo Äikäs of Helsinki City Urban Facts makes another international comparison:

“Helsinki and the rest of Finland’s biggest cities do very well in an international comparison of education levels. A comparative study of 32 European cities included in the EU’s Urban Audit shows that Helsinki is second only to Paris in the proportion of inhabitants having a high-level education. The rest of Finnish Ur-

ban Audit cities ranked near the top, too. The 32 cities included the so-called EU-15 capitals.”

He continues: “An analysis of educational branches shows that some of the traditional divisions into male and female occupations still live on. Men still dominate in technology (81 per cent of graduates) and natural sciences (56 per cent). Women, on the other hand, dominate in health care and social services (86 per cent of graduates), teaching (82 per cent), languages, arts and culture (69 per cent), customer service (62 per cent), as well as economics and social science education (61 per cent).”

Seppo Montén, an Urban Facts senior researcher temporarily engaged by the Finnish National Board of Education to develop models for forecasting education needs, adds to Mr. Äikäs’ report:

“The need for labour is 45 per cent higher than the number places for new students at educational establishments today.

... It is important to recognise that job growth relying on local labour resources is impossible in the long term as long as there is a so-called demographic shortage of labour.

... It is perfectly clear that the looming demographic labour shortage will not disappear unless we get a considerable influx of immigrants to our country.”

Lina Laurent, a Helsinki University postgraduate student of intercultural communication, contributes with findings from her master’s thesis published earlier in her book *Kuuntele minua* (Listen to Me!):

"Tyttöjen Talo (the Girls' House) in the Hakaniemi district of Helsinki is a youth centre exclusively for girls and young women aged 10-25. It was founded in 1999 as a partnership project between the youth association Kalliolan Nuoret ry, the local department of the Settlement Youth organisation, and the Helsinki City Youth Department. Its activities are also funded by RAY, Finland's Slot Machine Association."

The Girls' House is a place where girls and young women with a foreign background can find a refuge "between girls" – and a grown up woman to help them in many of the issues that go together with becoming an adult. And, as the author points out, "in the Girls' House, multiculturalism, i.e. cultural diversity, is a natural part of the workday. This is the result of the basic values prevailing at the house and of the favourable attitude of the staff towards cultural diversity."

In her article Päivi Puro, a project coordinator for a peer group drug project run by the Finnish A-Clinic Foundation notes that in the light of statistical analyses and international comparisons, Finland has had relatively few registered cases of HIV transmission, particularly compared with north-western Russia and the Baltic States nearby. Yet, she also notes, HIV cases have increased in the 2000s, reaching between 130 and 150 per annum. One-third of the contracted cases have been women, and one-quarter have had a foreign background. The most common type of HIV transmission has taken place among 20-40 year olds in southern Finland who have had heterosexual intercourse.

Various practices have been developed to reduce HIV transmission through intravenous drug abuse, including health counselling according to the low

threshold principle and exchange of used syringes for new ones. Yet, primarily due to communication difficulties, an estimated two or three hundred immigrant Russian-speaking hard drug addicts in Finland still run a great risk of getting contagion.

Our book review is by Sari Karttunen, one of Statistics Finland's experts on cultural statistics. A few months ago, Helsinki City Urban Facts published its third large cultural statistics compilation, this time under the name Arts & Culture in Helsinki. Statistics 2004. Its predecessors had appeared in 1995 and 1999. Less comprehensive cultural statistics are published annually in the city's statistical yearbook and in Kvartti, usually describing the operation of arts institutions and libraries.

"Having myself struggled with cultural statistics for Finland as a whole, I cannot but express my admiration of how concisely yet comprehensively Helsinki City Urban Facts has managed to describe arts and culture in their city through statistics, short articles and photographs. It is, I can assure anyone, a very demanding task to draw up comparative municipal cultural statistics even within one and the same country, let alone internationally, because administrative structures and the ways of producing and financing cultural services vary so much – not to mention the differences in statistics-keeping and book-keeping."

Our news bulletin this time announces that Russians and Estonians still are the largest immigrant groups in Helsinki and Finland. In early 2004, Helsinki had 43,000 inhabitants with a foreign background, almost 30,000 of whom were foreign nationals. Helsinki's population figure then was just under 560,000.

KIRJOITTAJAT | SKRIBENTER

SEPPÖ MONTÉN on tietokeskuksen erikoistutkija, joka on tehtäväkierrossa Opetushallituksessa erikoissuunnittelijana koulutus- ja työvoimatarpeiden ennakointimetodiikan kehittämistehtävissä. | SEPPÖ MONTÉN, specialforskare vid Faktacentralen, är för närvarande stadd i jobbrottation som specialplanerare på Utbildningsstyrelsen, med uppgift att utveckla metodiken för prognostisering av behovet av utbildning och arbetskraft.

TIMO ÄIKÄS toimii tutkijana tietokeskuksen tilasto- ja tietopalveluyksikössä. | TIMO ÄIKÄS verkar som utredare vid Faktacentralens enhet för statistik och informationstjänst.

LINA LAURENT on kulttuurienvälisen viestinnän filosofian maisteri. Häneltä ilmestyi maaliskuussa 2005 Tyttöjen Talon julkaisema kirja Kuuntele minua! joka kertoo maahanmuuttajataustaisten nuorten naisten arjesta Suomessa. | LINA LAURENT är filosofie magister i interkulturell kommunikation. I mars 2005 utgav Flickhuset hennes bok *Kuuntele minua!* (Lyssna till mig!). Boken berättar om den vardag som unga kvinnor med invandrarbakgrund upplever i dagens Finland.

PÄIVI PURO, VTM, työskentele A-klinikkasäätiön kehittämissyksikössä projektikoordinaattorina Venäjänkielisten päihdeidenkäyttäjien vertaistyö- ja päihdepalveluprojektissa. | PÄIVI PURO, pol.mag., verkar som koordinator för det gelikgrupps- och drog arbetsprojekt som A-klinikstiftelsens utvecklingsenhet utför bland ryskspråkiga narkomaner.

Sari Karttunen toimii tutkijana taiteen keskustoimikunnassa. Hän on virkavapaalla Tilastokeskuksesta, jossa hänen tehtävänä on ollut kulttuurin tilastointi. | SARI KARTTUNEN verkar för närvarande som forskare vid Centralkommissionen för konst. Hon är tjänstledig från Statistikcentralen, där hon sysslat med kulturstatistik.

ARTIKKELIT 1/2004

Asta Manninen

Helsingin seudulle tarvitaan vahvempaa talouskasvua ja parempaa työllisyyttä 3
Helsingforsregionen behöver starkare ekonomisk tillväxt och högre sysselsättning

---

Pekka Vuori

Helsingin väestökehitys 2000-luvulla 6
Befolkningsutvecklingen i Helsingfors på 2000-talet

Ilkka Susiluoto

Informaatiosektori ja aluetalouksien suorituskyky 12
Informationssektorn och regionekonomiernas prestationsförmåga

---

Ari Jaakola & Mari Vaattovaara

Näkemyksiä paikkatietojen ja internetin hyödyntämisestä yhdyskuntasuunnittelussa 22
GIS-data och Internet i samhällsplaneringen

Leila Lankinen

Helsinki-tilasto 2005 ohjelman toteutuminen ja uudet haasteet 33
Programmet Helsingforsstatistik 2005:s efterlevnad och nya utmaningar

---

Asta Manninen & Janne Antikainen & Tarja Pyöriä

Hyvää elämää ja hyvää tietoa kaupunkiseuduista 40
Bra liv och god information om stadsregioner

KVARTTI 2/2004

Asta Manninen

Ennusteet ja ennakoivat indikaattorit liian toiveikkaita? 3
Alltför optimistiska prognoser och indikatorer?

Seppo Laakso & Heikki A. Loikkanen

Kaupungin taloudellisen kasvun mekanismit – 5
vienti-impulsseja, sisäsyntyisiä tekijöitä ja kerroinvaikutuksia
Mekanismerna för städernas ekonomiska tillväxt: exportimpulser, internt födda faktorer och
koefficientverkningar

Sari Kauppinen & Salla Säkkinen

Väestön ikääntyminen tuo haasteita palvelujärjestelmälle – 17
kunnat kohtaavat ikääntymishaasteen eri aikaan
Befolkningens åldrande utmanar servicen vid olika tid i olika kommuner

---

Sini Askelo

Katse kääntyy ikääntyviin 28
Blicken riktas på de äldre

Juha Suokas

Kaupunkiseutujen talouskasvu 1994–2002 30
Den ekonomiska tillväxten i våra stadsregioner 1994–2002

Markku Heiskanen – Outi Roivainen – Martti Tuominen

Helsingkiläisten turvallisuutta tutkitaan 37
Helsingforsbornas trygghet under lupp

Asta Manninen

Perspectives for Helsinki

3

Seppo Laakso and Pekka Vuori

Population projection for Helsinki

7

Harry Schulman and Magnus Gräsbeck

The City of Helsinki – an important player in urban research

11

Mira Kajantie

Residents mostly pleased – but public services could be closer

14

Seija Kulkki

Towards an ideapolis: the creative Helsinki Region

18

Leo van den Berg & Peter M.J. Pol & Willem van Winden & Paulus Woets

Helsinki in the knowledge economy

22

Daniel Stöckli

Finnish ICT and furniture companies' strategies towards relocating operations to Estonia

27

KVARTTI 4/2004

Asta Manninen

Helsinki ja Helsingin seutu – millä kehitysuralla?

3

Helsingfors och Helsingforsregionen – på vilken kurs?

Seppo Laakso

Helsingin seudun aluetalous eurooppalaisesta näkökulmasta

7

Helsingfors regionalekonomi ur europeiskt perspektiv

Henrik Lönnqvist & Mari Vaattovaara

Mitä asuntojen hintojen kehitys kertoo pääkaupunkiseudun rakenteellisesta kehityksestä?

18

Bostadsprisernas och Huvudstadsregionens strukturella utveckling

Ari Niska

Alueiden väliset erot Helsingissä 2000–2004: kasvavaa erilaistumista vai erojen tasoittumista?

24

Lokala skillnader i Helsingfors 2000–2004: differentiering eller utjämning?

Vesa Keskinen

Kvartin lukijatutkimus

38

Läsarenkät om Kvarti

Liisa Tyrväinen

Viheralueiden arvokartoitus tuo puuttuvaa tietoa kaupunkisuunnitteluun

42

Kartläggning av värderingar ger stadsplaneringen nya rön om grönområdena

TILASTOKATSAUS | STATISTISK ÖVERSIKT

Toimittanut | Sammanställd av: *Sirkka Koski*

Tilasto- ja tietopalveluyksikkö | Enheten för statistik och informationstjänst

Ympäristö Miljö	67
Väestö Befolkning	68
Rakentaminen Byggande	71
Liikenne ja matkailu Trafik och turism	73
Työmarkkinat Arbetsmarknaden	76
Sosiaalitoimi- ja terveystoimet Social- och hälsoväsende	77
Kulttuuri Kultur	82
Koko maan indeksisarjoja Indexserier för hela landet	83

Symbolit

Ei mitään ilmoitettavaa	-
Suure pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä	0
Tietoa ei ole saatu tai liian epävarma ilmoitettavaksi	..
Loogisesti mahdoton esitettäväksi	.
Ennakkotieto	*
Korjattu luku	◆

Vaakasuora aikasarjan katkaiseva viiva osoittaa, että viivan yläpuolella ja sen alapuolella olevat tiedot eivät ole täysin verrannollisia.

Symboler

Intet finns att redovisa	-
Storheten mindre än hälften av den använda enheten	0
Uppgift inte tillgänglig eller alltför osäker för att anges	..
Logiskt omöjligt uppgift	.
Preliminär uppgift	*
Korrigerat tal	◆

En horisontal linje som avskär en tidsserie markerar att uppgifterna ovanför och nedanför linjen inte är fullt jämförbara.

PÄÄKAUPUNKISEUTU

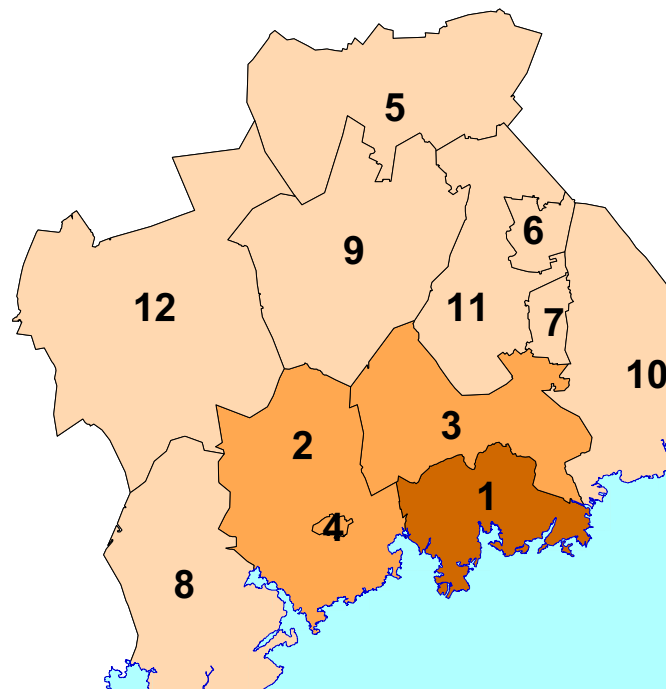
HUVUDSTADSREGIONEN

Helsinki Helsingfors	1
Espoo Esbo	2
Vantaa Vanda	3
Kauniainen Grankulla	4

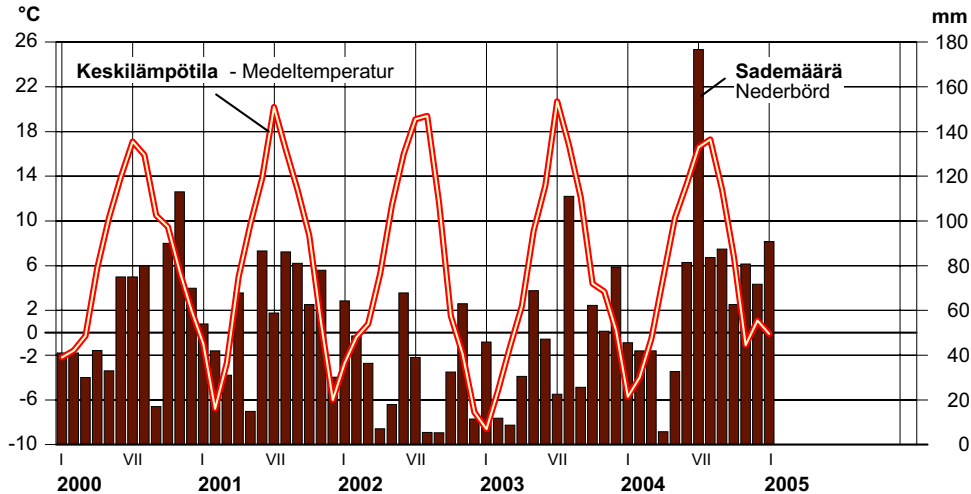
MUU HELSINGIN SEUTU

ÖVRIGA HELSINGFORSREGIONEN

Hyvinkää Hyvinge	5
Järvenpää Träskända	6
Kerava Kervo	7
Kirkkonummi Kyrkslätt	8
Nurmijärvi	9
Sipoo Sibbo	10
Tuusula Tusby	11
Vihti Vichtis	12

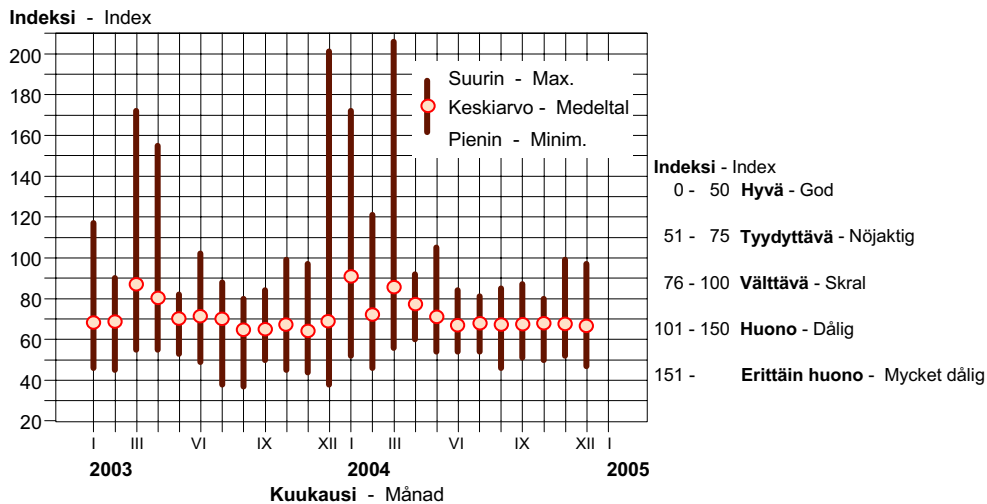

1. Sademäärä ja keskilämpötila Helsingissä, Kaisaniemen havaintoasemalla 1/2000–1/2005
Nederbörd och medeltemperatur vid Helsingfors Kajsaniemi observationsstation 1/2000–1/2005

Lähde: Ilmatieteen laitos.
Källa: Meteorologiska institutet.

2. YTV:n ilmanlaatuindeksi Helsingissä, Töölön havaintoasemalla 1/2003–12/2004
SADs luftskvalitetsindex vid Helsingfors Töölö observationsstation 1/2003–12/2004

Ilmanlaatuindeksi on rikkidioksidin (SO₂), typpidioksidin (NO₂), hiilimonoksidin eli hään (CO), otsonin (O₃) ja hengitettävän pölyn (PM₁₀) mittaus-tuloksista päivittäin laskettava luku, joka kuvaa senhetkistä ilmanlaatua. Indeksien arvo 0-50 kuvaa hyvää, 51-75 tyydyttävää, 76-100 välttävää ja 101-150 huonoa ja 151- erittäin huonoa ilmanlaatua. | Luftkvalitetsindexet är ett tal beräknat ur mätta halter av svaveldioxid (SO₂), kvävedioxid (NO₂), kolmonoxid (CO), ozon (O₃) och svävande partiklar (PM₁₀) under vissa dagar. Ett värde mellan 0 och 50 betyder god, 51-75 nöjaktig, 76-100 skral och 101-150 dålig och 151- mycket dåligt uftkvalitet.

Lähde: YTV.
Källa: SAD.

3. Väestö Helsingissä, pääkaupunkiseudulla, Helsingin seudulla ja koko maassa

Befolkningen i Helsingfors, Huvudstadsregionen, Helsingforsregionen och hela landet

Vuosi År (1.1.)	Helsinki Helsingfors		Pääkaupunkiseutu Huvudstadsregionen		Helsingin seutu Helsingforsregionen		Koko maa Hela landet	
	Luku Antal	Väkiluvun- muutos ¹ Befolknings- förändringar ¹	Luku Antal	Väkiluvun muutos ¹ Befolknings- förändringar ¹	Luku Antal	Väkiluvun muutos ¹ Befolknings- förändringar ¹	Luku Antal	Väkiluvun muutos ¹ Befolknings- förändringar ¹
1992	497 542	5 055	838 487	10 548	1 058 551	14 086	5 029 061	30 357
1993	501 527	3 985	848 050	9 563	1 071 767	13 216	5 055 199	26 138
1994	508 588	7 061	860 638	12 588	1 087 208	15 441	5 077 912	22 713
1995	515 765	7 177	874 953	14 315	1 103 310	16 102	5 098 754	20 842
1996	525 031	9 266	891 056	16 103	1 120 593	17 283	5 116 826	18 072
1997	532 053	7 022	905 555	14 499	1 137 244	16 651	5 132 320	15 494
1998	539 363	7 310	920 009	14 454	1 154 770	17 526	5 147 349	15 029
1999	546 317	6 954	933 669	13 660	1 171 596	16 826	5 159 646	12 297
2000	551 123	4 806	945 725	12 056	1 187 195	15 599	5 171 302	11 656
2001	555 474	4 351	955 748	10 023	1 200 568	13 373	5 181 115	9 813
2002	559 718	4 244	964 953	9 205	1 213 743	13 175	5 194 901	13 786
2003	559 716	-2	971 785	6 832	1 224 107	10 364	5 206 295	11 394
2004	559 330	-386	976 222	4 437	1 232 595	8 488	5 219 732	13 437

¹Edellisestä vuodesta. | Från föregående år.

Lähde: Henkikirjat ja Väestörekisterikeskus.

Källa: Mantalslängderna och Befolkningsregistercentralen.

4. Ulkomaalaiset Helsingissä, pääkaupunkiseudulla, Helsingin seudulla ja koko maassa

Utlänningar i Helsingfors, Huvudstadsregionen, Helsingforsregionen och hela landet

Vuosi År 1.1.	Helsinki Helsingfors		Pääkaupunkiseutu Huvudstadsregionen		Helsingin seutu Helsingforsregionen		Koko maa Hela landet	
	Luku Antal	Osuus koko väestöstä, % Andel av hela befolkningen, %	Luku Antal	Osuus koko väestöstä, % Andel av hela befolkningen, %	Luku Antal	Osuus koko väestöstä, % Andel av hela befolkningen, %	Luku Antal	Osuus koko väestöstä, % Andel av hela befolkningen, %
1992	9 880	2,0	14 628	1,7	16 451	1,3	37 642	0,7
1993	12 732	2,5	18 390	2,2	20 576	1,6	46 250	0,9
1994	16 025	3,2	22 849	2,7	25 429	2,3	55 587	1,1
1995	18 669	3,6	26 444	3,0	29 181	2,6	62 012	1,2
1996	21 029	4,0	29 824	3,3	32 739	2,9	68 566	1,3
1997	22 154	4,2	32 120	3,5	35 188	3,1	73 754	1,4
1998	24 244	4,5	35 573	3,9	38 869	3,4	80 600	1,6
1999	25 465	4,7	37 696	4,0	40 959	3,5	85 060	1,6
2000	25 884	4,7	38 429	4,1	41 843	3,5	87 680	1,7
2001	26 363	4,7	39 460	4,1	42 879	3,6	91 074	1,8
2002	28 034	5,0	42 810	4,4	46 408	3,8	98 577	1,9
2003	28 812	5,1	45 148	4,6	48 881	4,0	103 682	2,0
2004	29 635	5,3	46 982	4,8	50 791	4,1	107 002	2,0

Lähde: Väestörekisterikeskus.

Källa: Befolkningscentralen.

5. Muuttoliike Helsingissä

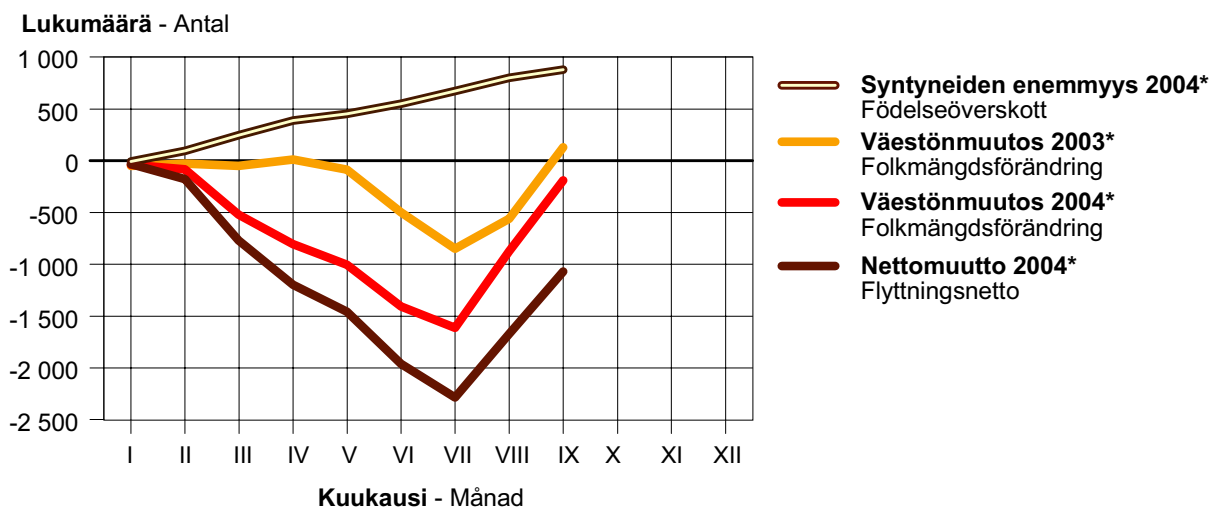
Flyttningsrörelse i Helsingfors

Vuosi, neljännes År, kvartal	Maassamuutto Flyttning inom landet			Maahan- ja maastamuutto In- och utvandring			Nettomuutto yhteensä Flyttningsnetto totalt
	Tulo Inflyttade	Lähtö Utflyttade	Netto	Tulo Inflyttade	Lähtö Utflyttade	Netto	
1996	26 514	21 024	5 490	3 129	3 061	68	5 558
1997	26 223	21 574	4 649	3 219	2 099	1 120	5 769
1998	27 951	23 206	4 745	3 133	2 123	1 010	5 755
1999	28 505	25 138	3 367	3 123	2 404	719	4 086
2000	28 229	25 535	2 694	4 042	3 487	555	3 249
2001	30 493	28 331	2 162	4 171	2 971	1 200	3 362
2002	28 049	29 648	-1 599	4 015	3 292	723	-876
2003	26 809	29 771	-2 962	4 151	2 730	1 421	-1 541
2003*							
IV	5 913	6 833	-920	934	533	401	-519
2004*							
I	5 496	6 269	-773	925	979	-54	-827
II	6 815	8 087	-1 272	966	896	70	-1 202
III	9 261	8 664	597	1 325	1 039	286	883
IV	6 115	6 628	-513	945	665	280	-233

Lähde: Tilastokeskus ja Helsingin väestötietojärjestelmä.
Källa: Statistikcentralen och Helsingfors befolkningsdatasystem.

6. Väestönmuutosten kertymät Helsingissä 2003 ja 2004

Folkmängdsförändringarna i Helsingfors 2003 och 2004

Lähde: Helsingin väestötietojärjestelmä.
Källa: Helsingfors befolkningsdatasystem.

7. Väestönmuutokset Helsingissä, pääkaupunkiseudulla ja Helsingin seudulla

Folkmängdens förändringar i Helsingfors, Huvudstadsregionen och Helsingforsregionen

Vuosi nelj. År, kvartal	Elävänä syntyneet Levande födda	Kuolleet Döda	Syntyneiden enemmyys Födelse- överskott	Tulomuutto Inflyttning	Lähtömuutto Utflyttning	Nettomuutto Flyttning- netto	Väestön- muutos Folkmängds- förändring
Helsinki Helsingfors							
1996	6 501	5 225	1 276	29 643	24 085	5 558	6 834
1997	6 407	5 124	1 283	29 442	23 673	5 769	7 052
1998	6 247	5 290	957	31 084	25 329	5 755	6 712
1999	6 317	5 225	1 092	31 628	27 542	4 086	5 178
2000	6 282	5 122	1 160	32 271	29 022	3 249	4 409
2001	6 169	5 133	1 036	34 664	31 302	3 362	4 398
2002	6 064	5 176	888	32 064	32 940	-876	12
2003	6 299	5 163	1 136	30 960	32 501	-1 541	-405
2003* IV	1 500	1 369	131	6 847	7 366	-519	-388
2004* I	1 493	1 246	247	6 421	7 248	-827	-580
II	1 560	1 245	315	7 781	8 983	-1 202	-887
III	1 601	1 254	347	10 586	9 703	883	1 230
IV	1 480	1 222	258	7 060	7 293	-233	25
Pääkaupunkiseutu¹ Huvudstadsregionen¹							
1996	12 036	7 262	4 774	55 522	46 178	9 344	14 118
1997	11 935	7 117	4 818	55 182	45 955	9 227	14 045
1998	11 652	7 251	4 401	58 570	49 735	8 835	13 236
1999	11 857	7 223	4 634	60 176	52 674	7 502	12 136
2000	11 970	7 208	4 762	60 902	55 504	5 398	10 160
2001	11 726	7 162	4 564	65 516	60 832	4 684	9 248
2002	11 800	7 253	4 547	63 525	61 238	2 287	6 834
2003	12 219	7 440	4 779	61 320	61 682	-362	4 417
2003* IV	2 897	1 968	929	13 987	14 406	-419	510
2004* I	2 938	1 801	1 137	12 850	13 859	-1 009	128
II	3 059	1 754	1 305	15 828	16 873	-1 045	260
III	3 174	1 802	1 372	19 657	18 350	1 307	2 679
IV	2 949	1 800	1 149	14 408	14 371	37	1 186
Helsingin seutu¹ Helsingforsregionen¹							
1996	15 101	8 781	6 320	69 537	59 643	9 894	16 219
1997	15 004	8 721	6 283	69 410	58 627	10 783	17 066
1998	14 510	8 739	5 771	73 870	63 261	10 609	16 380
1999	14 827	8 779	6 048	76 173	66 631	9 542	15 590
2000	14 997	8 871	6 126	76 832	69 418	7 414	13 540
2001	14 747	8 790	5 957	83 137	75 931	7 206	13 163
2002	15 010	8 814	6 196	80 902	76 705	4 197	10 393
2003	15 402	9 000	6 402	79 494	77 409	2 085	8 487
2003* IV	3 716	2 369	1 347	18 294	18 297	-3	1 344
2004* I	3 744	2 198	1 546	16 935	17 006	-71	1 475
II	3 925	2 145	1 780	20 803	20 961	-158	1 622
III	4 088	2 187	1 901	24 611	23 532	1 079	2 980
IV	3 732	2 181	1 551	18 758	18 429	329	1 880

¹Muuttotiedot sisältävät myös kuntien väliset muutot. | Uppgifterna gäller också flyttningarna mellan kommuner.

Lähde: Tilastokeskus ja Helsingin väestötietojärjestelmä.

Källa: Statistikcentralen och Helsingfors befolkningsdatasystem.

8. Talonrakennustoiminta rakennusvaiheittain Helsingissä, pääkaupunkiseudulla ja Helsingin seudulla

Husbyggnadsverksamheten enligt byggskede i Helsingfors, i Huvudstadsregionen och Helsingforsregionen

Vuosi, neljännes År, kvartal	Helsinki Helsingfors		Pääkaupunkiseutu Huvudstadsregionen		Helsingin seutu Helsingforsregionen		
	Asuinrakennukset Bostads- byggnader	Muut kuin asuin- rakennukset Övriga än bostadshus	Asuinrakennukset Bostads- byggnader	Muut kuin asuin- rakennukset Övriga än bostadshus	Asuinrakennukset Bostads- byggnader	Muut kuin asuin- rakennukset Övriga än bostadshus	
kerrosala - våningsyta, 1 000 m ²							
Myönnettyt rakennusluvut Beviljade byggnadstillstånd							
2000	398	331	913	903	1 238	1 088	
2001	281	292	762	734	1 047	966	
2002	298	377	775	696	1 077	911	
2003	256	209	788	671	1 154	896	
2004*	296	174	730	476	1 345	868	
2003	IV	51	59	202	231	268	273
2004*	I	46	25	161	100	226	140
	II	96	107	244	200	334	267
	III	68	27	158	102	202	133
	IV	87	15	162	76	312	135
Aloitettut rakennustyöt Påbörjade byggnadsarbeten							
2000	346	274	828	759	1 119	905	
2001	338	314	700	653	928	823	
2002	258	293	648	497	892	844	
2003	278	234	788	573	1 127	758	
2004*	271	152	712	538	1 218	888	
2003	IV	72	32	197	129	250	184
2004	I	78	41	196	216	219	229
	II	64	27	210	73	293	140
	III	52	75	156	160	206	201
	IV	76	9	140	76	252	160
Valmistuneet rakennukset Färdigställda byggnader							
2000	408	277	847	595	1 106	748	
2001	378	318	820	743	1 080	894	
2002	279	311	657	622	877	784	
2003	312	250	743	510	1 041	739	
2004*	264	220	740	478	1 259	856	
2003	IV	103	88	244	167	318	215
2004*	I	49	37	172	70	236	116
	II	83	104	214	165	292	207
	III	36	34	124	101	164	127
	IV	96	46	228	143	387	235

Lähde: Rakennusvalvontavirasto ja Tilastokeskus.
Källa: Byggnadstillsynsverket och Statistikcentralen.

9. Valmistuneet asunnot lainoituksen, hallintasuhteen ja rakennuttajan mukaan Helsingissä

Färdigställda bostäder enligt finansiering, upplåtelseform och byggherre i Helsingfors

Vuosi, neljännes År, kvartal	Asuntoja yhteensä	Valtion tukema asuntotuotanto Bostäder totalt bostadsproduktion	Vuokra-asunnot Hyresbostäder Statsstödd	Kaupungin rakennuttamat asunnot Bostäder som staden låtit bygga	
				Yhteensä Totalt	Valtion tukema asuntotuotanto Statsstödd bostadsproduktion
2000	4 853	2 656	2 319	1 182	1 104
2001	4 457	1 536	1 176	800	618
2002	3 083	1 364	1 082	892	753
2003	3 541	1 884	1 291	1 458	1 406
2004	3 133	1 474	896	730	680
2003 IV	1 074	554	334	537	537
2004 I	554	223	163	98	98
2004 II	1 068	549	372	231	226
2004 III*	395	231	160	140	140
2004 IV	1 116	471	201	261	216

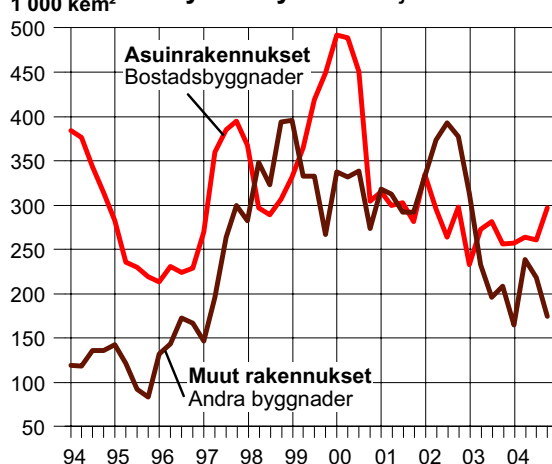
Lähde: Rakennusvalvontavirasto.

Källa: Byggnadstillsynsverket.

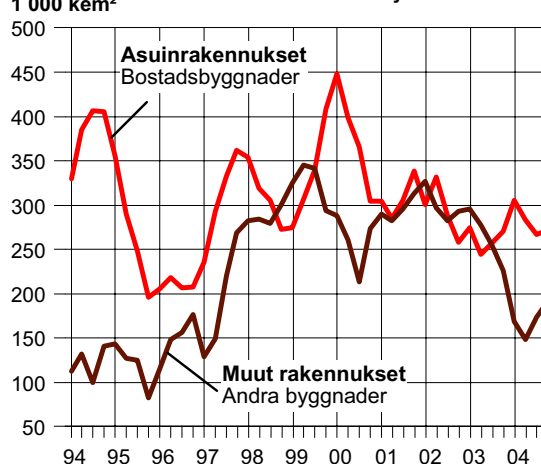
10. Rakennusluvan saaneiden ja aloitettujen rakennusten kerrosalan liukuva vuosisumma Helsingissä I/1994–IV/2004

Glidande årssumman för beviljad och påbörjad våningsyta i Helsingfors I/1994–IV/2004

1 000 kem² Myönnetty - Beviljade

1 000 kem² Aloitetut - Påbörjade

Lähde: Rakennusvalvontavirasto.

Källa: Byggnadstillsynsverket.

11. Rekisteriin merkityt uudet moottoriajoneuvot

Inregistrerade nya motorfordon

Vuosi, neljännes År, kvartal	Rekisteröidyt uudet moottoriajoneuvot Inregistrerade nya motorfordon						
	Henkilöautoja Personbilar	Kuorma-autoja Lastbilar	Pakettiautoja Paketbilar	Linja-autoja Bussar	Moottoripyöriä Motorcyklar	Yhteensä Totalt	
1999	22 214	552	1 844	102	591	25 303	
2000	23 838	811	1 686	120	584	27 039	
2001	20 484	554	2 306	87	568	23 999	
2002	20 601	484	2 214	120	541	23 960	
2003	24 309	467	2 198	120	762	27 856	
2004	24 763	788	1 568	92	914	28 125	
2003	IV	5 549	148	529	46	26	6 298
2004	I	5 904	80	429	10	142	6 565
	II	7 589	557	126	15	581	8 868
	III	5 722	473	114	24	164	6 497
	IV	5 548	458	119	43	27	6 195

Lähde: Tilastokeskus.

Källa: Statistikcentralen.

12. Kaupungin sisäinen liikenne¹

Kollektivtrafiken inom staden¹

Vuosi, kuukausi År, kvartal	Matkustajia Passagerare, 1 000					
	Raitiliikenne Spårvägstrafiken	Linja-autoliikenne Busstrafiken	Metroliikenne Metrotrafiken	Suomenlinnan lauttaliikenne Färjtrafiken till Sveaborg	Yhteensä Totalt	
2000	56 650	99 700	51 930	1 420	209 700	
2001	57 330	99 320	52 780	1 420	210 850	
2002	56 120	97 390	54 910	1 510	209 820	
2003	56 840	93 360	55 350	1 330	206 880	
2004	56 620	90 040	55 400	1 390	203 450	
2003	IV	14 840	24 630	14 600	210	54 280
2004	I	14 840	25 450	14 440	190	54 920
	II	13 550	21 210	13 410	430	48 600
	III	13 200	19 670	12 880	560	46 310
	IV	15 030	23 710	14 670	210	53 620

¹Kaupungin ylläpitämä joukkoliikenne. Taulukko ei sisällä YTV:n seutuliiikennettä. | Den av staden upprätthållna kollektivtrafiken. Tabellen innehåller inte SAD:s regiontrafik.

Lähde: Liikennelaitos.

Källa: Trafikverket.

13. Matkustajaliikenne

Persontrafiken

Vuosi, kuukausi År, månad	Matkustajia Passagerare, 1000							
	Lentoteitse Med flyg		Meritse Med båt					
	Saapuneet ja lähteneet Anländer och avresta	Siitä kansainvälisessä liikenteessä Därav i internationell trafik	Ulkomailta saapuneet Anländer från utlandet	Tallinnasta Från Tallinn	Tukholmasta Från Stockholm	Ulkomaille lähteneet Avresta till utlandet	Tallinnaan Till Tallinn	Tukholmaan Till Stockholm
2001	10 031	7 031	4 510	3 023	1 309	4 471	3 007	1 298
2002	9 610	6 862	4 562	3 032	1 247	4 532	3 029	1 236
2003	9 711	7 026	4 433	2 839	1 256	4 403	2 830	1 249
2004	10 729	7 893	4 549	3 004	1 250	4 546	3 017	1 258
2003 XII	766	531	290	185	95	291	190	93
2004* I	757	529	232	141	87	233	139	90
II	815	561	284	174	103	280	170	104
III	958	568	280	171	103	276	170	103
IV	922	580	336	225	101	347	238	100
V	910	594	417	282	100	406	272	101
VI	984	649	478	301	123	480	307	119
VII	875	615	640	425	141	632	425	137
VIII	918	614	524	347	115	521	342	122
IX	949	606	350	234	83	353	237	87
X	934	604	384	271	108	383	275	107
XI	840	593	308	217	89	308	217	90
XII	802	576	316	215	96	324	224	97

Lähde: Ilmailulaitos ja Merenkulkuhallituksen tilastotoimisto.
Källa: Luftfartsverket och Sjöfartsstyrelsens statistiska byrå.

14. Tavaraliikenne Helsingissä

Godstrafiken i Helsingfors

Vuosi, neljännes År, kvartal	Ulkomainen tavaraliikenne Internationell godstrafik						
	Kappaletavara- tuonti Styckegods- Importen	Osuus Suomen kappaletavara- tuonnista, % Andel av Fin- lands st.gods- import, %	Kappaletavara- vienti Styckegods- exporten	Osuus Suomen kappaletavara- viennistä, % Andel av Fin- lands st.gods- export, %	Bulkkitavara Massgods	Rannikko- liikenne Kusttrafiken	Kokonais- tavaraliikenne Godstrafik totalt
1 000 tonnia 1 000 ton							
2000	3 825	40	4 854	17	1 403	786	10 867
2001	4 112	39	4 898	18	1 609	797	11 416
2002	2 127	38	4 984	18	1 466	744	11 423
2004	4 560	35	5 530	18	1 680	420	12 130
2003 IV	1 092	37	1 283	17	479	165	3 020
2004 I	1 087	37	1 303	17	439	30	2 858
II	1 164	36	1 379	18	428	56	3 029
III	1 101	35	1 353	18	501	195	3 150
IV	1 208	35	1 495	18	312	139	3 093

Lähde: Helsingin Satama.
Källa: Helsingfors Hamn.

15. Hotellien käyttö

Utnyttjande av hotellkapacitet

Vuosi, kuukausi År, månad	Hotellien käyttöaste, % Utnyttjande av hotell- kapaciteten, %	Saapuneet matkustajat Anlända resande		Yöpymiset Övernattningar	
		Yhteensä Totalt	Ulkomailta Från utlandet	Yhteensä Totalt	Ulkomaalaiset Utlänningar
1999	69	1 215 212	644 359	2 188 389	1 283 484
2000	68	1 352 942	731 690	2 379 572	1 428 432
2001	67	1 348 990	746 066	2 369 637	1 448 754
2002	65	1 313 096	729 769	2 303 008	1 424 745
2003	64	1 313 475	713 392	2 297 226	1 398 217
2004*	66	1 339 380	720 737	2 315 275	1 414 275
2003* IV	60	306 933	142 087	512 657	276 790
2004* I	56	276 448	129 185	466 670	249 687
II	68	336 401	193 025	593 182	379 197
III	77	418 953	260 259	754 855	518 255
IV	61	307 578	138 268	500 568	267 136

Lähde: Tilastokeskus, Liikenne ja matkailu, Matkailutilasto.

Källa: Statistikcentralen, Transport och turism, Turismstatistik.

16. Työttömät työnhakijat Helsingissä Arbetslösa arbetssökande i Helsingfors

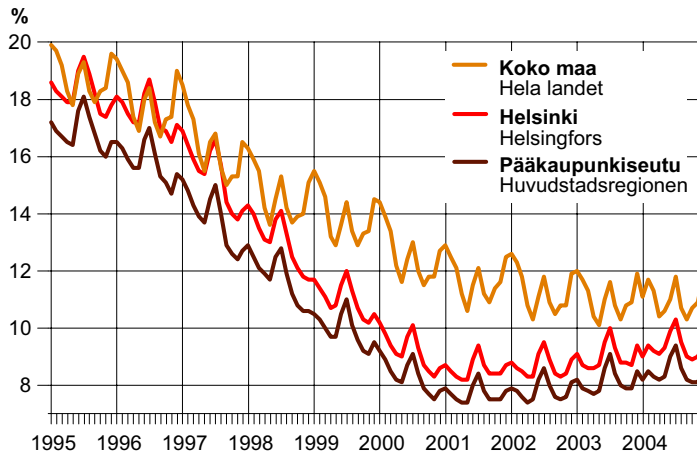
Vuosi, kuukausi År, månad	Työttömiä työnhakijoita ¹ Arbetslösa arbetssökande ¹				Pitkäaikais- työttömät Långtids- arbetslösa	Työttömyys- aste, % Arbets- löshets- grad, %	
	Yhteensä Totalt	Naisia Kvinnor	Alle 25-v. Pers. under 25-år	Yli 50-v. työttömät Över 50-åriga arbetslösa ¹			
2000	26 910	12 158	2 086	8 907	8 860	9,2	
2001	25 495	11 329	1 975	8 470	8 271	9,0	
2002	26 483	11 431	2 144	8 425	8 520	9,0	
2003	27 859	11 933	2 308	8 741	8 426	9,0	
2004	28 707	12 358	2 327	9 215	8 855	9,4	
2003	XII	28 733	12 148	2 238	9 115	8 524	9,4
2004	I	29 357	12 336	2 427	9 238	8 640	9,6
	II	28 855	11 963	2 329	9 212	8 553	9,4
	III	28 213	11 677	2 208	9 135	8 696	9,2
	IV	27 896	11 678	2 132	9 082	8 657	9,1
	V	28 390	12 401	2 230	9 131	8 698	9,3
	VI	30 343	13 844	2 710	9 278	9 025	9,9
	VII	31 673	14 632	2 958	9 493	9 124	10,3
	VIII	29 051	12 787	2 399	9 298	9 143	9,5
	IX	27 582	11 836	2 196	9 119	9 043	9,0
	X	27 151	11 515	2 084	9 066	8 727	8,9
	XI	27 334	11 420	2 050	9 144	8 817	9,0
	XII	28 633	12 207	2 198	9 381	9 119	9,4

¹Henk.kohtaisesti lomautetut ml. | Inkl. personl. permitterade.

Lähde: Työministeriön työnvälitystilasto.

Källa: Arbetsministeriets arbetsförmedlingsstatistik.

17. Työttömyysaste Helsingissä, pääkaupunkiseudulla ja koko maassa 1/1995–12/2004 Arbetslöshetsgraden i Helsingfors, Huvudstadsregionen och hela landet 1/1995–12/2004

Lähde: Työministeriön työnvälitystilasto.

Källa: Arbetsministeriets arbetsförmedlingsstatistik.

SOSIAALITOIMI- JA TERVEYSPALVELUT

SOCIAL- OCH HÄLSOVÄSENDET

18. Lasten päivähoito

Barndagvård

	2003		2004			
	III	IV	I	II	III	IV
Kunnallinen päivähoito Kommunal dagvård						
Päiväkotihoidossa olevia lapsia						
Barn i daghemsvård	16 661	16 821	17 516	17 525	16 360	16 483
Kokopäivä Heldags	115 116	15 323	16 051	16 021	14 17	14 871
Osapäivä Halvdags	1 545	1 498	1 465	1 504	1 443	1 612
Perhepäivähoidossa olevia lapsia						
Barn i familjedagvård	1 932	1 844	1 996	1 978	1 851	1 837
Kokopäivä Heldags	1 757	1 616	1 810	1 817	1 699	1 694
Osapäivä Halvdags	175	228	186	161	152	143
Yksityinen, kunnan valvoma päivähoito						
Privat, av kommunen övervakad dagvård						
Päiväkotihoidossa olevia lapsia Barn i daghemsvård	2 734	2 877	2 877	2 884	2 818	2 682
Perhepäivähoidossa olevia lapsia Barn i familjedagvård	286	251	251	251	251	261
Lasten kotihoidon tuki Hemvårdsstöd för barn						
Tukea saavia perheitä Familjer som får hemvårdsstöd	6 550	6 815	9 509	7 263	6 329	6 895

Luvut koskevat neljänneksen loppua. | Talen hänför sig till slutet av kvartalet.

Kunnallisen päivähoiton toisen neljänneksen lapsiluvut ovat toukokuulta. | Barnantalen för den kommunala dagvårdens andra kvartal gäller maj.

Lähde: Sosiaalivirasto.

Källa: Socialverket.

19. Lastensuojelun asiakkaat

Barnskyddsklienter

Vuosi, neljännes År, kvartal	Avohuollossa neljänneksen aikana ¹ I öppen vård under kvartal ¹	Sijaishuollossa sijoitettuna neljänneksen päättyessä ¹ Placerade i vård utom hemmet i slutet av kvartalet ¹				
		Kaupungin laitoksissa I stadens anstalter	Muissa laitoksissa I övriga anstalter	Perheissä I familjer	Yhteensä Totalt	
2000	4 822	372	408	623	1 403	
2001	5 105	364	432	627	1 423	
2002	5 293	376	418	642	1 436	
2003	5 435	379	422	655	1 456	
2004	5 537	384	403	639	1 426	
2003	IV	5 549	379	422	655	1 456
2004	I	5 490	385	421	659	1 465
	II	5 620	397	408	653	1 458
	III	5 601	403	385	637	1 425
	IV	5 436	384	403	639	1 426

¹Avohuollossa keskimäärin neljänneksen aikana ja sijaishuollossa sijoitettuna olleet lapset ja nuoret vuoden lopussa. | I öppen vård i medeltal per kvartal, samt barn och unga placerade i vård utom hemmet vid slutet av året.

Lähde: Sosiaalivirasto.

Källa: Socialverket.

20. Vammaisten henkilökohtaisia palveluja ja taloudellista tukea saaneet¹

Personer som mottagit personlig service och ekonomiskt stöd för handikappade¹

Vuosi, neljännes År, kvartal	Saajat yhteensä Mottagare sammanlagt	Henkilökohtaisia palveluja saaneet Personer som mottagit personlig service		Taloudellista tukea saaneet yhteensä Personer som mottagit ekonomiskt stöd sammanlagt
			siitä kuljetuspua saaneet därav de som fått transportsstöd	
2000	14 598	14 369	14 001	774
2001	14 899	14 670	14 301	804
2002	14 015	13 763	13 415	829
2003	13 133	12 924	12 531	809
2004	11 956	11 716	11 312	827
2003 IV	12 999	12 789	12 394	803
2004 I	12 313	12 091	11 694	804
II	11 980	11 747	11 341	822
III	11 776	11 532	11 131	821
IV	11 755	11 492	11 082	862

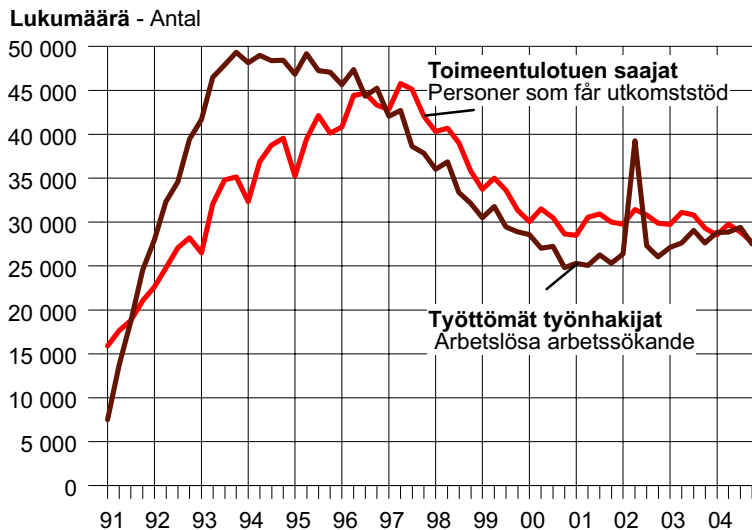
¹Neljänneksiä koskevat tiedot ovat kunkin neljänneksen kuukausitietojen keskiarvoja, vuositiedot keskimääriä kuukaudessa. Uppgifterna för kvartalet är medeltal av månadsuppgifterna inom respektive kvartal, årsuppgifterna är medeltal i månaden.

Lähde: Sosiaalivirasto.

Källa: Socialverket.

21. Toimeentulotukea saaneet henkilöt ja työttömät työnhakijat Helsingissä I/1991–IV/2004

Personer som får utkomststöd och arbetslösa arbetssökande I/1991–IV/2004

Lähde: Sosiaalivirasto ja työministeriö.

Källa: Socialverket och Arbetsministeriet.

22. Vanhuspalvelu, palvelukeskus- ja virkistystoiminta

Åldringsservice, servicecentrals- och rekreationsverksamhet

Vuosi, neljännes År, kvartal	Vanhainkodeista laitospalvelua saaneet ¹ Personer som vårdats på åldringshem ¹			Palvelukeskus- ja virkistystoiminta ¹ Servicecentrals- och rekreationsverksamhet ¹
	Yhteensä Totalt	Sosiaaliviraston laitokset Anstalter under socialverket	Yksityiset laitokset Privata anstalter	Kävijöitä keskim./avoinnaolopäivä Besökare i medeltal per öppethållningsdag
2000	2 674	1 161	1 517	3 525
2001	2 711	1 200	1 522	3 720
2002	2 025	1 231	1 488	3 651
2003	2 661	1 217	1 455	3 473
2004	2 614	1 186	1 435	2 614
2003 IV	2 620	1 180	1 448	3 468
2004	I	2 613	1 182	4 567
	II	2 613	1 179	3 562
	III	2 616	1 194	3 437
	IV	2 614	1 189	4 304

¹Neljänneksiä koskevat tiedot ovat kunkin neljänneksen kuukausitietojen keskiarvoja, vuositiedot keskimääriä kuukaudessa. Uppgifterna för kvartalet är medeltal av månadsuppgifterna inom respektive kvartal, åruppgifterna är medeltal i månaden.

Lähde: Sosiaalivirasto.

Källa: Socialverket.

23. Kodinhoitoapua saaneet kotitaloudet

Hushåll som fått hemvårdshjälp

Vuosi, neljännes År, kvartal	Kodinhoitoapua saaneet kotitaloudet ¹ Hushåll som fått hemvårdshjälp ¹			
	Yhteensä Totalt	Lapsikotitaloudet Barnhushåll	Vanhuskotitaloudet (65 v. täyttäneet) Åldringshushåll (pers. som fyllt 65 år)	Muut (alle 65-vuotiaat) Övriga (under 65 år)
2000	6 692	392	5 583	717
2001	6 607	423	5 457	727
2002	6 226	396	5 157	674
2003	5 824	372	4 828	624
2004	4 716	308	3 826	581
2003 IV	5 738	376	4 725	637
2004	I	5 009	346	583
	II	4 743	315	576
	III	4 519	264	566
	IV	4 757	308	575

¹Neljänneksiä koskevat tiedot ovat kunkin neljänneksen kuukausitietojen keskiarvoja, vuositiedot keskimääriä kuukaudessa. Uppgifterna för kvartalet är medeltal av månadsuppgifterna inom respektive kvartal, åruppgifterna är medeltal i månaden.

Lähde: Sosiaalivirasto.

Källa: Socialverket.

24. Terveysthuoltokäynnit (Helsingin terveystakeskuksen oma toiminta sekä ostopalvelut Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymältä (HUS))

Besök vid Helsingfors stads egen och den hälsövärdsservice staden köper av Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt HNS

Vuosi, neljännes Är, kvartal	Avohoito- käynnit Besök inom öppen- vård	Lääkäriin vastaan- otto, käynnit Läkarmot- tagning, besök	Lääkäriin vastaan- otto, hoito- puhelut Läkarmot- tagning vårdsamtal	Terveys- keskus- päivystys Hälso- central- jour	Kotihoito yhteensä Hemma- vård samman- lagt	Hammas- huolto Tandvård	Muu perus- terveyden- huolto Övrig bas- hälsövård	Somaattinen erikois- sairaanhoito Somatisk special- sjukvård	Psykiatrinen erikois- käynnit Psykiatrisk special- sjukvård	
2000	3 288 656	607 040	..	111 065	495 713	371 608	925 566	580 057	197 607	
2001	♦3 167 901	511 801	..	118 192	469 617	♦403 811	915 979	557 452	191 049	
2002	♦3 226 343	480 989	..	111 871	528 955	♦400 305	919 375	589 812	195 036	
2003	3 399 320	458 966	212 061	116 134	496 317	423 726	910 616	577 560	203 940	
2004*	3 386 843	460 058	218 640	109 357	504 089	414 523	910 235	571 426	198 515	
2003	IV	930 707	129 183	59 658	30 269	127 118	112 260	269 522	149 716	52 981
2004*	I	887 226	123 438	56 896	25 815	123 136	114 859	238 647	150 080	54 355
	II	838 078	112 763	58 232	28 052	125 284	107 448	213 155	142 371	50 773
	III	741 083	99 520	44 568	28 156	125 101	83 140	188 819	129 968	41 811
	IV	920 456	124 337	58 944	27 334	130 568	109 076	269 614	149 007	51 576

Vuoden 2004 alusta perusterveydenhuollon avohoitosuoritteisiin on laskettu myös käyntiä korvaavat hoitopuhelut, joiden määrä on merkittävä etenkin lääkärin vastaanotolla. Vertailtavuuden parantamiseksi on taulukkoon lisätty vuoden 2003 lääkärin hoitopuhelut, vaikka ne eivät vielä silloin olleetkaan loppusuoritteita - Fr.o.m. början av 2004 inbegriper bashälsövärdens öppenvårdsprestationer även de vårdamtal som ibland kan ersätta besök och vars antal är betydande i synnerhet vid läkarmottagningarna. För bättre jämförbarhet upptar tabellen även läkarnas vårdsamtal 2003, trots att de ännu inte räknades som slutprestationer då.

Lähde: Perusterveydenhuollon osalta Helsingin terveystakeskuksen (Helsingin kaupungin terveystviraston) Gentia -tulosteet. Erikoissairaanhoidon osalta Helsingin terveystakeskuksen (Helsingin kaupungin terveystviraston) Ecomed/OR -tulosteet.

Källa: För bashälsövärdens del Helsingfors hälsocentrals (Helsingfors stads hälsövärdsservice) Gentia-utskrifter. För specialsjukvårdens del Helsingfors hälsocentrals (Helsingfors stads hälsövärdsservice) Ecomed/OR-utskrifter.

25. Käynnit Helsingin terveystakeskuksen sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (HUS) poliklinikoilla

Besök vid Helsingfors hälsocentrals och Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikts HNS polikliniker

Vuosi, neljännes Är, kvartal	Kaikki poliklinikka- käynnit yhteensä Samtliga poliklinik- besök totalt	Kaupungin poliklinikat Stadens polikliniker			Käynnit HUS:n poliklinikoilla ¹ Besök vid HNS polikliniker ¹		
		Poliklinikka- käynnit yhteensä Poliklinik- besök totalt	Päivystys- käynnit Jourbesök	Ajanvaraus- käynnit ² Tidsbeställda besök ²	Poliklinikka- käynnit yhteensä Poliklinik- besök totalt	Päivystys- käynnit Jourbesök	Ajanvaraus- käynnit ³ Tidsbeställda besök ³
2000	777 664	218 664	16 385	198 597	559 000	105 338	326 281
2001	748 501	201 645	18 115	181 348	546 856	105 593	272 480
2002	784 848	211 535	16 840	192 720	573 313	100 312	284 827
2003	781 500	218 223	22 777	180 555	563 277	88 891	254 872
2004*	769 942	199 745	25 795	152 100	570 197	88 149	258 937
2003	IV	202 693	54 591	6 711	47 193	148 102	66 572
2004*	I	204 435	54 050	6 325	41 301	150 385	69 126
	II	193 145	51 835	6 595	39 528	141 310	64 219
	III	171 779	41 862	6 523	31 322	129 917	58 161
	IV	200 583	51 998	6 352	39 949	148 585	67 431

Lähde: Helsingin terveystakeskuksen (Helsingin kaupungin terveystviraston) Ecomed/OR -tulosteet.

Källa: Helsingfors hälsocentrals (Helsingfors stads hälsövärdsservice) Ecomed/OR-utskrifter.

26. Laitoshoito Helsingin terveystieteiden keskuksen sairaaloissa sekä helsinkiläisten potilaiden hoito Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (HUS) Helsingin sairaaloiden vuodeosastoilla

Anstaltsvård på Helsingfors hälsocentralers sjukhus och vård av helsingforspatienter vid bäddavdelningarna på Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikts (HNS) sjukhus i Helsingfors

Vuosi, neljännes År, kvartal	Kaupungin sairaaloissa hoidetut potilaat Patienter vårdade på stadens sjukhus			HUS:n Helsingin sairaaloiden vuodeosastoilla hoidetut helsinkiläiset potilaat Helsingforspatienter vårdade på HNS bäddavdelningar i Helsingfors			
	Jakson aikana päätyneet hoitojaksot Avslutade vårdperioder	Potilaita hoidossa jakson lopussa Patienter vid slutet av året/kvartalet	Toteutuneet hoitopäivät jakson aikana Utförda vård- dagar	Jakson aikana päätyneet hoitojaksot Avslutade vårdperioder	Potilaita hoidossa jakson lopussa Patienter vid slutet av året/kvartalet	Toteutuneet hoitopäivät Utförda vård- dagar	
2000	27 854	3 039	1 074 531	87 197	..	378 812	
2001	28 388	3 197	1 065 627	80 282	863	371 786	
2002	27 349	2 793	1 030 067	83 628	722	359 506	
2003	29 225	2 724	995 461	76 370	787	338 102	
2004*	24 818	2 540	900 048	78 026	737	340 601	
2003	IV	7 414	2 724	248 187	20 057	787	87 994
2004*	I	6 283	2 619	233 078	20 249	939	89 122
	II	6 396	2 506	223 045	19 674	712	84 893
	III	6 038	2 535	222 661	17 848	892	79 918
	IV	6 101	2 540	221 264	20 255	737	86 668

Lähde: Helsingin terveystieteiden keskus (Helsingin kaupungin terveystieteiden keskus): hoitopäivät Gentia-raportista, hoitojaksot Ecomed/OR-raportista Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (HUS)

Källa: Helsingfors hälsocentral (Helsingfors stads hälsovårdsverk): vård dagarna ur Gentia-rapporten, vårdperioderna ur Ecomed/OR-rapporten Samkommunen för Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt (HNS)

27. Tartunta- ja eräiden muiden tautien todetut tapaukset

Upptäckta fall av smittosamma och vissa andra sjukdomar

	2002	2003	2004	2003	2004*				
				IV	I	II	III	IV	
Salmonellataudit									
Salmonellasjukdomar	394	345	318	63	78	71	114	55	
Punatauti - Dysenteri	28	25	27	8	8	7	7	5	
Malaria	10	8	10	3	1	4	-	5	
Vesikauhuepäily - Misstänkt rabies	9	11	10	3	3	2	1	4	
Tuberculosis alia	20	14	14	3	2	2	6	4	
Tuberculosis pulmonum	48	44	32	8	11	6	7	8	
Virushepatiitti A	176	9	8	2	3	-	2	3	
Virushepatiitti B akuutti	35	18	11	4	2	1	4	4	
Virushepatiitti B krooninen	54	66	56	17	21	11	15	9	
Virushepatiitti C akuutti	17	15	4	3	4	-	-		
Virushepatiitti C krooninen	249	222	216	58	56	44	60	56	
Tippuri · Gonorré	62	74	75	13	18	23	19	15	
Kuppa · Syfilis	26	37	37	12	10	7	8	12	
Klamydia	1 840	1 909	1 933	516	479	444	524	486	
HIV	61	55	46	15	17	6	15	8	

Lähde: Terveystieteiden keskus.

Källa: Hälsovårdsverket.

28. Konsertit, teatterit ja ooppera

Konsserter, teatrar och opera

Vuosi, kuukausi År, månad	Konsertit Konsserter		Teatterit Teatrar		Ooppera Opera	
	Konsertteja Konsserter	Kävijöitä Besökare	Näytäntöjä Föreställningar	Myytyjä lippuja Sålda biljetter	Näytäntöjä Föreställningar	Myytyjä lippuja Sålda biljetter
1999	127	131 336	3 531	658 412	366	221 673
2000	131	135 697	3 279	659 032	393	227 180
2001	113	117 603	3 409	672 721	344	218 663
2002	131	126 649	3 727	739 128	382	226 152
2003	130	144 627	3 647	730 694	397	217 945
2004	158	140 859	3 918	718 603	368	210 063
2003 IV	33	41 537	1 400	290 679	121	77 120
2004 I	28	29 812	1 208	224 639	118	61 809
II	29	24 535	822	145 161	60	43 884
III	69	48 251	465	83 991	64	30 887
IV	32	38 261	1 423	264 812	126	73 483

Lähde: Kaupunginorkesterin kanslia, Oy Yleisradio Ab:n konserttitoimisto, Helsingin Juhlaviikot, Teatterin tiedotuskeskus ry.

Källa: Stadsorkesterens kansli, Rundradions konsertbyrå, Helsingfors Festspele, Informationscentralen för teater i Finland.

29. Kaupunginkirjaston kokonaislainaus

Stadsbibliotekets totala utlåning

Vuosi, kuukausi År, månad	Kokonaislainaus Totalt antal lån	Muutos-% Förändrings-%	Lainaukset/asukas Lån per invånare	Käyntikerrat/asukas Besök per invånare
1999	8 966 933	3,9	16,4	16,4
2000	9 150 598	2,0	16,6	13,0
2001	9 343 810	2,1	16,8	13,2
2001	9 343 810	2,1	16,8	13,2
2002	9 877 608	5,7	17,8	13,9
2003	9 970 197	0,9	17,8	12,6
2004	10 232 092	2,6	18,3	12,5
2003 IV	2 643 243	5,3	4,7	3,3
2004 I	2 725 990	13,0	4,9	3,5
II	2 434 787	2,3	4,4	2,9
III	2 563 544	1,1	4,6	3,1
IV	2 507 771	-5,1	4,5	3,1

Lähde: Kaupunginkirjasto.

Källa: Stadsbibliotek.

KOKO MAAN INDEKSISARJOJA

INDEXSERIER FÖR HELA LANDET

30. Kuluttajahintaindeksi

Konsumentprisindex

Vuosi, kuukausi, År, månad	2000 = 100					1995 = 100 Kokonaisindeksi Totalindex
	Kokonais- indeksi Totalindex	Elintarv. ja alko- holittomat juomat Livsmedel och alkoholfria drycker	Asuminen, lämpö ja valo Boende, värme och lyse	Uusimaa Nyland	Etelä-Suomi Södra Finland	
2001	102,6	104,4	103,0	102,8	102,5	110,8
2002	104,2	107,4	103,4	104,7	103,9	112,5
2003	105,1	108,1	104,8	105,9	104,7	113,5
2004	105,3	108,9	106,2	106	104,8	113,7
2003 XII	105,1	108,1	104,5	106,0	104,6	113,5
2004 I	104,8	109,8	104,7	105,6	104,3	113,1
II	105,4	109,4	104,9	106,3	104,9	113,8
III	105,0	109,4	105,3	105,9	104,5	113,4
IV	105,1	109,4	104,8	105,9	104,6	113,4
V	105,2	108,8	105,3	106,0	104,7	113,6
VI	105,1	108,5	105,7	106,0	104,6	113,5
VII	105,0	109,6	106,6	105,7	104,6	113,3
VIII	105,3	108,4	107,1	106,0	104,8	113,6
IX	105,7	108,7	107,3	106,3	105,2	114,1
X	106,0	108,2	107,9	106,7	105,6	114,4
XI	105,5	107,9	107,5	105,4	105,2	113,9
XII	105,5	108,8	107,1	106,3	105,1	113,9

Lähde: Tilastokeskus, Kuluttajahintaindeksi.

Källa: Statistikcentralen, Konsumentprisindex.

31. Asuntojen hintaindeksi

Bostadsprisindex

Vuosi, neljännes År, kvartal	2000 = 100				
	Helsinki Helsingfors	Espoo-Kauniainen Esbo-Grankulla	Vantaa Vanda	Pääkaupunkiseutu Huvudstadsregionen	Koko maa Hela landet
2000	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2001	99,5	100,0	99,6	99,6	99,5
2002	109,7	108,5	107,8	109,2	106,8
2003	116,8	114,8	114,5	116,1	113,6
2004*	124,0	122,2	124,6	123,1	122,0
2003 IV	120,6	115,1	117,6	119,0	116,5
2004* I	122,1	120,2	123,4	120,9	119,6
II	124,6	123,0	125,6	124,1	122,5
III	124,7	121,5	124,9	123,7	122,5
IV	124,8	124,3	124,3	123,8	123,3

Lähde: Tilastokeskus, Asuminen, Asuntojen hinnat.

Källa: Statistikcentralen, Boende, Bostädernas priser.

32. Tukkuhinta- ja kotimarkkinoiden perushintaindeksi

Partiprisindex, samt basprisindex för hemmamarknadsvaror

Vuosi, kuukausi År, månad	Tukkuhinta- ja partiprisindex						Kotimarkkinoiden perushintaindeksi Basprisindex för hemmamarknadsvaror 2000 = 100
	Kokonaisindeksi Totalindex	Kotim. tavarat Inhemskavarors	Tuontitavarat Importvaror	Raaka-aineet ja tuotantohyödykkeet Råvaror och produktionsförnödenheter	Kulutus- tavarat Konsumtions- varor	Investointi- tavarat Investerings- varor	
2002	97,7	99,5	95,0	97,2	99,0	93,9	98,5
2003	97,4	99,5	94,4	96,2	98,0	90,2	98,4
2004	98,3	99,0	97,3	98,8	95,9	88,6	99,9
2003 XII	97,6	99,8	94,4	96,2	97,0	89,2	98,6
2004 I	97,8	99,8	94,8	96,7	97,0	89,2	98,8
II	97,4	99,2	94,8	97,2	97,0	88,6	98,5
III	97,8	99,2	95,9	98,1	97,0	88,7	99,2
IV	97,6	98,5	96,2	98,2	97,1	88,3	99,2
V	98,2	98,9	97,1	98,5	96,9	88,6	99,8
VI	97,7	98,4	96,7	98,1	95,6	88,7	99,5
VII	98,4	98,6	98,0	99,3	95,4	88,3	100,2
VIII	98,9	98,9	99,0	99,4	95,4	88,4	100,7
XI	99,1	99,0	99,3	100,0	95,1	88,5	100,9
X	99,8	99,4	100,4	100,1	95,2	88,5	101,5
XI	98,9	99,2	98,6	100,0	94,8	88,6	100,8
XII	98,3	98,9	97,3	99,8	93,7	88,6	100,2

Lähde: Tilastokeskus, Tuottajahintaindeksit.

Källa: Statistikcentralen, Producentprisindex.

33. Ansiotasoindeksejä

Förtjänstnivåindex

Vuosi, neljännes År, kvartal	Palkansaajien ansiotasoindeksi Löntagarnas förtjänstnivåindex					
	Kaikki palkan- saajat Löntagare totalt	Tuntipalkkaiset Med timlön	Kuukausi- palkkaiset Med månads- lön	Kuntien Kommunalt palveluksessa olevat	Valtion Statligt anställda	Yksit. Privat
2000	100	100	100	100	100	100
2001	104,5	104,7	104,5	103,5	105,1	104,8
2002	108,2	108,1	108,3	106,8	109,3	108,6
2003	♦112,6	♦112,1	112,7	110,7	114,0	113,0
2004*	116,4	115,4	116,7	114,8	118,8	116,6
2003 IV	113,7	113,3	113,8	111,8	115,0	114,1
2004* I	114,8	113,9	115,0	113,2	116,5	115,1
II	116,6	115,6	117,0	114,7	119,2	116,9
III	116,8	115,7	117,2	115,2	119,6	117,1
IV	117,4	116,4	117,7	116,1	120,0	117,5

Lähde: Tilastokeskus, Ansiotasoindeksi.

Källa: Statistikcentralen, Förtjänstnivåindex.